

4๕11723๐

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏยศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์
เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ก้องเกียรติ ใจเย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	มหาสารคาม
รับวัน.....	8 ธ.ค. 2558
วันส่งมอบ.....	
เลขทะเบียน..... 241042	241042
เลขเรียกหนังสือ..... ๒๓๙๖.๖๑ ก. 19๕ ๗	

2558

๑-2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายก้องเกียรติ ใจเย็น แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผศ.ดร.กัลยา กุลสุวรรณ) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(ดร.พิทยวัฒน์ พันธะศรี) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการ
(รศ.โมฬี ศรีแสนรงค์) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผศ.ดร.สนิท ตีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัย ก้องเกียรติ ใจเย็น **ปริญญา** ค.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน)

กรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์ ประธานกรรมการ
รศ.โมฬี ศรีแสนยงค์ กรรมการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ (80/80) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง ก่อนเรียนและหลังเรียนและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน โรงเรียนนาข่าวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์และ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t -test (Dependent Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.32/85.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่องมีคะแนนทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำ ขุนนางทรงเครื่อง เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 48 ของนักเรียนทั้งหมดและมีความพึงพอใจต่อ กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

TITLE : The Development of Learning Activities on Creative Thai Dancing Arts Performance Skills Entitled“ Khun Lang Song Krueng” for Mattayomsuksa 5 Students (Grade II)

AUTHOR : Kongkeat Jaiyen **DEGREE :** M.Ed. (Curriculum and Instruction)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Samarn Ekkapim Chairman
Assoc. Prof. Molee Srisanyong Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The objectives of this study were to;1) develop learning activities on creative Thai dancing arts entitled “ Khon Lang Song Krueng” for Mattayomsuksa 5 students with the required efficiency of E1/E2 (80/80), 2) Compare the performance skills between posttest and pretest score, 3) study the performance skills average at 80% of the students and 4) identify students’ satisfaction on the developed learning activities on creative Thai dancing arts. 45 Mattayomsuksa 5 students at Nakha Wittayakom school, under the supervision of Mahasarakham Provincial Organization in semester the second of the academic year 2013 obtained using the cluster random sampling technique. research instruments were 6 lesson plans on creative Thai dancing arts entitled “ Khun Lang Song Krueng”. Performance skills on creative Thai dancing arts evaluation form, and students’ satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the collected data were percentage, means, standard deviation, and t- test (Dependent samples)

The results of the study were that:

The efficiency of learning activities on creative Thai dancing arts entitled “ Khon Lang Song Krueng” for Mattayomsuksa 5 students was 81.32/85.04 as the setting criteria post performance skills achievement score of students who learned developed learning activities on creative Thai dancing arts entitled “ Khon Lang Song Krueng” were higher than the pre performance skills achievement score at the.05 level of significance, the students showed that their average the performance skills score was 80 percent the percentage of the number of students whose passed the 80% criterion was 100 higher than the criteria given and the students’ overall satisfaction on creative Thai dancing arts was at “ high” level

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์โมฬี ศรีแสนยงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายอำนาจ เลื่อมใส นางสาวสาคร พิมพ์ทา นางสาวกนกวรรณ กันสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ตรวจสอบเครื่องมือ ความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของเครื่องมือให้แก่ผู้วิจัยจนการศึกษาวิทยานิพนธ์บรรลุเป้าหมาย

ขอขอบพระคุณ นายคม แคนสุข ผู้อำนวยการ โรงเรียนนาข่าวิทยาคม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วยเหลือในการทำวิจัยด้วยดีเสมอมา จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ คณะครู โรงเรียนนาข่าวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณญาติพี่น้องทุกคนที่ได้ช่วยเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี คุณความดีและประโยชน์ของการศึกษาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บुरพาทจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความรัก การอบรมสั่งสอนทั้งความรู้ และคุณธรรมจนผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิต

ก้องเกียรติ ใจเย็น

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฃ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ..	7
การแสดงนาฏศิลป์ไทย	11
การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ชุนนางทรงเครื่อง	22
วรรณกรรมอีสาน เรื่อง ชูลู-นางอ้ว	33
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ	75
ความพึงพอใจ	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	83
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86

หัวเรื่อง	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	112
ภาคผนวก ข แบบประเมินทักษะปฏิบัติ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์	135
ภาคผนวก ค คะแนนการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนทักษะทาง ด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์	132
ภาคผนวก ง แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง ราชันกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	146
ภาคผนวก จ แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการ学习与 จุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC)	159

หัวเรื่อง

หน้า

ภาคผนวก ฉ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้
เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 169

ภาคผนวก ช ภาพการฝึกทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 174

ภาคผนวก ซ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ 182

ประวัติผู้วิจัย 188

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักงานอธิการบดี
อาคาร ๒๓
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๓๐ ถนนเสด็จสารภี เขตตลาด
ชัยภูมิ ๓๘๐๐๑
โทร. ๐๔๓-๗๑๓๖๑๘

ชื่อ-นามสกุล : วิชาญ วัฒนพงษ์
เบอร์โทร : ๐๙๖๒๑๐๕๒๐๑๓๖

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
เป็นลักษณะปฏิบัติ เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕ / 28/12/2019 23:59
Barcode : 1003154478
ค่าปรับต่อเล่ม : 50.00

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
เป็นลักษณะปฏิบัติ เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕ / 28/12/2019 23:59
Barcode : 1003171229
ค่าปรับต่อเล่ม : 50.00

รวมเล่ม : 5/1/2020 13:29:35
ยอดรวม : 60.00

แอมคิวทีไอบริการ

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	ตัวอย่างรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง	21
2	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง	88
3	ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (E ₁ /E ₂) กำหนดเกณฑ์ 80/80	96
4	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน	97
5	คะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป หลังเรียน	97
6	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรม การเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง	100

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	ลักษณะการแต่งกาย ชุนกลาง	49
2	ลักษณะการแต่งกาย พี่เลี้ยงหรือบริวารของชุนกลาง (ทหาร)	50
3	ท่าที่ 1 นภาพร	51
4	ท่าที่ 2 นภาพร/ผสมเท้า	52
5	ท่าที่ 3 จีบเข้าอกตั้งวงบน	53
6	ท่าที่ 4 ตั้งวงบัวเข้าผสมเท้า	54
7	ท่าที่ 5 มือจีบแบบลพบุรี	55
8	ท่าที่ 6 พรหมสี่หน้า	56
9	ท่าที่ 7 เฉ็ดฉิน	57
10	ท่าที่ 8 เดี่ยวเท้าซ้าย	58
11	ท่าที่ 9 ท่าจับสไบวงบน	59
12	ท่าที่ 10 ท่าวงบัวบานมือขวาถือแก้ว	60
13	ท่าที่ 11 พรหมสี่หน้าจรดเท้าแบบลพบุรี	61
14	ท่าที่ 12 ท่ารวมมือจีบที่เอว/เท้าสะเอว	62
15	ท่าที่ 13 ท่าจีบไหล่ซ้าย/ชายพก	63
16	ท่าที่ 14 ท่ารวมจีบต่อข้อมือ	64
17	ท่าที่ 15 ท่าเหนี่ยวเท้าซ้ายมือขวาสอดสูงวงบัวบาน	65
18	ท่าที่ 16 ท่ายืนตรงแขนออกตั้งวงกลาง(ท่ามยุเรศ)	66
19	ท่าที่ 17 ท่าชะนีร้ายไม้ทิ้งขน(แปลง)	67
20	ท่าที่ 18 จีบสอดสูงบัวบาน (นภาพร)	68
21	ท่าที่ 19 เหนี่ยวเท้าซ้ายสอดสูงบัวบาน	69
22	ท่าที่ 20 ท่ายืนเคล้ามือ	70
23	ท่าที่ 21 ปฐมเดี่ยวเท้า	71
24	ท่าที่ 22 ผาลาค่อแขน/มยุเรศตั้งซุ้ม	72
25	ท่าที่ 23 ปฐมและพรหมสี่หน้า	73
25	ท่าที่ 26 จีบลพบุรี ผาลาสั้น ชะนีร้ายไม้ สอดสูง (ตั้งซุ้มจบ)	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงกล่าวไว้ว่า “งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุหรือองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ ของความเจริญด้านต่างๆ ทั้งหมดและเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป” จากพระราชดำรัสดังกล่าวจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทยนอกจากการอนุรักษ์นาฏศิลป์และดนตรีไทยตามแบบแผนให้คงอยู่แล้วงานสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นพร้อมๆ กับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ประโยคนี้เป็นประโยคที่ทำให้ความรู้สึกที่ให้ความสบายใจ สุขใจ แก่ผู้ที่มีความคิดจะสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นมา โดยเฉพาะกับตัวผู้วิจัยเอง เพราะเป็นคำที่ค่อนข้างให้สิทธิและเสรีภาพทางด้านความคิด แก่เจ้าของงานนั้นๆ แต่ทั้งนี้ ผู้คิดงานต้องพร้อมเสมอที่จะยอมรับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากมุมมองของบุคคลที่แตกต่าง ด้านรสนิยม ภูมิรู้ ความชื่นชอบของงานด้านนาฏศิลป์ งานสร้างสรรค์เกิดขึ้นมาทุกยุคทุกสมัย วงการนาฏศิลป์นั้นแต่เดิมจะมีแต่นักปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ได้สร้างสรรค์งานไว้มากมายแต่ขาดการบันทึกข้อมูล ทำให้ความเป็นวิชาการของศาสตร์แขนงนี้ค่อนข้างจะมีอุปสรรค ผู้ที่รู้จริงปฏิบัติได้จริงแต่ไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ชอบงานเขียนก็มักที่จะปฏิบัติไม่ได้เสียเป็นส่วนใหญ่ (ฉันทนา เอี่ยมสุล. 2550 : 12) และนาฏศิลป์ยังเป็นศิลปะแห่งการเคลื่อนไหว โดยอาศัยสรีระร่างกายเป็นตัวหลักในการถ่ายทอดและพลังอารมณ์ภายในเป็นเครื่องขับเคลื่อนที่ทำให้นาฏศิลป์คู่ควมมีคุณค่า (พิรพงษ์ แสนไสย. 2546 : 100) ดังนั้นนาฏศิลป์ไทยจะต้องมีการพัฒนาสร้างสรรค์เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงความเป็นแบบแผนและจารีตทางนาฏศิลป์ไทยไว้

นอกจากนี้ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกราชมาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติจนเป็นที่ชื่นชมของนานาชาติที่ได้เห็นความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย แม้ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติอันหลากหลายที่กำลังหลั่งไหลเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย แต่สิ่งหนึ่งที่คนไทยทุกคนควรกระทำก็คือจะต้องอนุรักษ์และสืบสานให้การสนับสนุน ที่จะให้ศิลปะแขนงนี้ดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต (สุมิตร เทพวงษ์. 2548 : 1) ดังปรากฏว่ามีองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ

วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์มีนโยบายและแนวทางปฏิบัติโดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางของชาติ ได้กำหนดสาระคนตรี นาฏศิลป์ ตลอดถึงหลักสูตรสถานศึกษา

✕ หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะตามรูปแบบหลักการของนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง และผู้ชมรู้ถึงประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย และเข้าใจในการละเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทยบอกลักษณะเด่นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทย การที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจนั้น ครูผู้สอนต้องสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ (ชวลิต ชูก่าแพง. 2550 : 39-40) ดังนั้นการเรียนการสอนนาฏศิลป์ตามหลักสูตรการศึกษา จึงมีจุดเน้นสำคัญคือ เพื่อให้เกิดทักษะเบื้องต้นทางด้านนาฏศิลป์ และเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการ การสอนจึงแตกต่างจากการสอนแบบอื่นที่มุ่งเน้น ให้เกิดความชำนาญและเพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นเรื่อง ความชำนาญในการรำการคิดทำารูปแบบต่างๆ หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งคือการนำเอาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการเรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมพงษ์ สิงหะพล. 2542: 467)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนนาฏศิลป์ที่เน้นทักษะการปฏิบัติ นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกทักษะ การปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาตนเอง เท่าที่ควร ในปัจจุบันนี้ จึงส่งผลให้นักเรียนขาดการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ มองข้ามคุณค่าของ ความงามแบบไทย และจินตนาการทางศิลปะที่ละเมียดละไมมักแสดงออกในทางตรงกันข้าม ได้แก่ การแสดงความรุนแรง การพยายามเอาชนะซึ่งกันและกันและพยายามเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น ซึ่งแสดงว่าเยาวชนยังขาดจิตสำนึก ขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านศิลปะ โดยเฉพาะศิลปะ และวัฒนธรรมไทย อีกทั้งปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย ซึ่งนำความ สะดวกสบายมาสู่การดำรงชีวิตเป็นอันมากจึงนับเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งในการทำลาย ศิลปะการแสดงของไทยรวมทั้งศิลปะการแสดงพื้นเมือง ซึ่งนับวันจะค่อยๆ สูญสลายไปตามกฎแห่ง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (วิโรจน์ ศรีสุโร. 2553: 1)

แนวทางในการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะปฏิบัติเป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ ตามความคิดและจินตนาการของนักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการวิธีที่แตกต่างออกไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือด้านพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ที่สำคัญคือ มี 3 ด้าน ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัม รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (ทิสนา แคมณี. 2545 : 244- 245) การสอนแบบทักษะปฏิบัติเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องกล้าแสดงออกเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และชำนาญแก่ผู้เรียนสามารถให้ผู้เรียนปฏิบัติงานด้านนาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) จึงมีความสนใจที่จะนำเอารูปแบบทักษะการสอนแบบปฏิบัติรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัม รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสมาศึกษาและสร้างรูปแบบการเรียนการสอน ที่มีลักษณะมุ่งพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนที่ขาดทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะปฏิบัติของเดวิสจะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะย่อยๆ เหล่านี้ ได้ก่อนและค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น ซึ่งเหมาะกับการเรียนการสอนในวิชานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญของวิชานาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในการคิดประดิษฐ์ทำรำขึ้นมาใหม่ จากวรรณกรรมอีสาน เรื่อง ชูลู – นางอ้ว การแสดง รำ ชูลูกลางทรงเครื่อง ให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยนำเอาลักษณะของท่ารำ ระบุว่าปรา ลักษณะของชูลูกลางตามที่ได้ศึกษา วรรณกรรมอีสาน เรื่อง ชูลู – นางอ้ว ของ ปรีชา พิณทอง และจินตนาการของผู้วิจัยเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้านนาฏศิลป์และเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก เกิดความคิดสร้างสรรค์ และยังเป็น การส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถนำทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ไปปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอนและให้มีประสิทธิภาพโดยตอบสนองการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ โดยการนำแนวคิดการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติใช้ในการพัฒนาเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีรูปแบบและขั้นตอนที่แน่นอนเหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

คำถามการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ (E1/E2)หรือไม่
2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะปฏิบัติหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่อย่างไร
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ศึกษาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่องของ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนาข้าววิทยาคม ตำบลนาข้าว อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ห้อง 145 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนาข้าววิทยาคม ตำบลนาข้าว อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดเนื้อหาออกเป็นแผนการเรียนรู้ได้ 6 แผนการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทย

วรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูลูนางอ้าว

2.2 การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงชุด รำขุนนางทรงเครื่อง

จำนวน 24 ท่ารำ ได้แก่ 1. จีบสอดสูง 2. สอดสูงขวา 3. จีบตั้งวงสูง 4. ตั้งวงผสมเท้า 5. จีบลพบุรีมือ 6. พรหมสี่หน้า 7. ท่าเขินคินกระดกเท้า 8. เหนียวเท้าซ้าย 9. ท่าจิบสไบ 10. ท่าเขินคินมือขวา ล้อแก้ว 11. พรหมสี่หน้าเหนียว 12. ท่าจิบที่เอว 13. ท่าจิบไหล่ซ้าย 14. ท่าจิบต่อข้อมือ 15. ท่าเหนียวเท้าซ้ายมือขวาสอดสูง 16. ท่าเขินกลางแขนออกตั้งวง 17. ท่าชะนีรำไม้ทังซอน 18. จีบสอดสูง 19. ท่าเหนียวเท้าซ้ายสอดสูง 20. ท่าเขินเกล้ามือ 21. ท่าจิบแบบลพบุรี 22. ท่าพาลาต่อแขน 23. ท่าจีบลพบุรีและพรหมสี่หน้า 24. จีบลพบุรี พาลาสั้น ชะนีรำไม้ สอดสูง

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง โดยดำเนินการสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์หมายถึงการปฏิบัติ ท่ารำที่ถูกต้อง และปฏิบัติตามในเชิงสร้างสรรค์ สามารถฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญวัดผลโดยการใช้แบบทดสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการจัดการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ไทย โดยมีขั้นตอน 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาริตหรือการเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้เทคนิควิธีการกระทำ

ขั้นที่ 4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะ

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่ม

3. ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นานาฤๅศลป้ไทยเชงสร้ๅงสรรรค์ (E₁/E₂)

(80/80) หมายถึง คุณภาพของแผนการจ้ๅดกิจกรรมการเรีๅนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่ๅง ขๅนลๅงทรวงเครื่ๅง ชั้นมัธยมศึๅษาป้ๅที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้ๅงข้ๅน ทำให้มีผลการศึกษาเรีๅนรู้ตามเกณฑ์ 80/80ซึ่งมีความหมาย ดัๅงนี้

80 ตัวแรก E₁ หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรีๅนรู้ที่ได้จากการสังเกๅดกระบวนการ ปฏิบัติทำร้ๅต่างๅๆและการทดสอบย่อย คิดเป็ๅนร้อยละ 80

80 ตัวหลัง E₂ หมายถึง ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำ ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรีๅน หลังจากทีๅเรียนด้ๅยการจ้ๅดกิจกรรมการเรีๅนรู้ทักษะ ปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึๅษาป้ๅที่ 5 คิดเป็ๅนร้อยละ 80

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึๅกหรือความคิดเห็นของนักเรียนทีๅมีต่อๅการด้ๅยกิจกรรม เรีๅนทักษะปฏิบัติ นานาฤๅศลป้ไทยเชงสร้ๅงสรรรค์ มี 5 ด้านประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อๅการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านเครื่ๅงมือๅวัดผล ซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามจ้ๅนวน 20 ข้ๅ

ประโยชน์ที่คาดว้ๅจะได้รับ

1. ผู้เรีๅนเกิดทักษะการปฏิบัติทำร้ๅ นานาฤๅศลป้ไทยเชงสร้ๅงสรรรค์มากขึ้น
2. แนวทางจ้ๅดกิจกรรมการเรียนการสอนด้ๅน นานาฤๅศลป้ไทยทีๅมีประสิทธิภาพ
3. เป็ๅนข้อเสนอๅตๅดด้ๅน นานาฤๅศลป้ไทยเชงสร้ๅงสรรรค์ สำหรับหน่วยงาน สถานศึๅษาได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. การแสดงนาฏศิลป์ไทย
3. การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง
4. วรรณกรรมอีสาน เรื่อง ขุนนางอ้าว
5. การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กล่าวว่าเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ทุกฝ่ายต้องรวมรับผิดชอบและสนับสนุนทั้งระดับชาติ ระดับชุมชน ครอบครัวและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในการวางแผน และดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น

พลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาคือ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ดังนี้

3.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มี วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประ โยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช่วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักการเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่างๆ ไปใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

หมายเหตุ นอกจากนี้ สถานศึกษายังสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง ได้

4. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 2 คนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 คนตรี

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่องชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและตัวชี้วัดข้อที่ 1. มีทักษะในการแสดงแสดงออกทางนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การแสดงนาฏศิลป์ไทย

ความหมาย “นาฏศิลป์”

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “นาฏศิลป์” ไว้ ดังนี้

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวไว้ว่านาฏศิลป์หมายถึง ศิลปะแห่งการละคร หรือการฟ้อนรำ

อมรา กล่าวเจริญ, (2542 : 1) อธิบายว่าศิลปะ เป็นภาษาสันสกฤต (ส.ศิลปะ; ป.ศิลปะ) ว่าเป็นศิลปะอย่างยอดเยี่ยม) ซึ่งหมายถึง การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นอย่างงดงามน่าพิงชม ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Arts” ดังนั้นเมื่อประมวลทั้งสองคำมารวมเป็นคำว่า “นาฏศิลป์”

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543 : 12) นาฏศิลป์ หรือนาฏยศิลป์ หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำ ทั้งที่เป็นระบำ รำ เต้น และอื่น ๆ รวมทั้งละครรำ โขน หนังใหญ่ ฯลฯ ปัจจุบันมักมีแนวคิดชื่อใหม่ให้ดูทันสมัยคือ นาฏกรรม วิพิธทัศนา และศิลปะการแสดง ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน เพราะเป็นคำที่ครอบคลุมศิลปะแห่งการร้อง การรำ และการบรรเลงดนตรี

ประทีน พวงสำลี (2514 : 1) กล่าวว่าไว้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การร้องรำทำเพลง การให้ความบันเทิงใจอันรวมด้วยความโน้มเอียงของอารมณ์และความรู้สึกส่วนสำคัญส่วนใหญ่ของนาฏศิลป์อยู่ที่การละครเป็นเอก หากแต่ศิลปะประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยดนตรี และขับร้องเข้าร่วมด้วยเพื่อเป็น การส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้นตามสภาพ หรือตามอารมณ์ต่างๆ กัน สุดแต่จะมุ่งหมาย นอกจากนี้ยังต้องถือเอาความหมาย การร้องการบรรเลงเข้าร่วมด้วย

พาลี สีสวย (2523 : 6-7) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำ หรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม มีแบบแผนให้ความบันเทิงอันโน้มน้าวอารมณ์ และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตามศิลปะประเภทนี้ ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรีและการขับร้องเข้าร่วมด้วย

สรุปได้ว่านาฏศิลป์หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ดัดแปลงขึ้น เพื่อให้ความบันเทิง อาศัยดนตรีและการขับร้องแสดงถึงวัฒนธรรมที่เก่าแก่มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย

การเรียนการสอนของนาฏศิลป์เป็นการกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของแผนและทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคำความรู้และบรรลุตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักการศึกษาได้ให้ความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 3) ได้ให้ความมุ่งหมายในการเรียนนาฏศิลป์ไว้ว่า

1. เพื่อเป็นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยทางศิลปะแก่ผู้เรียน
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้สืบต่อไป
4. เพื่อเป็นการฝึกให้ทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดี
5. เพื่อเป็นการฝึกให้กล้าแสดงออก

วิญญู ทรพยะประภา (2544 : 91) ได้กล่าวถึงการแสดงนาฏศิลป์พอสรุปได้ว่า นาฏศิลป์เป็นศิลปะแห่งการรำรำ การฟ้อนรำของไทยนั้นมีเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทย การแสดงบ้างอย่างถึงแม้จะได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ แต่เราก็สามารถดัดแปลงให้เป็นรูปแบบของไทยได้ เอกลักษณ์นั้นก็คือ ท่ารำอันอ่อนช้อย งดงาม มีดนตรี ที่จะทำให้เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ได้

แสดงอารมณ์จากเนื้อเพลง คำร้องที่ใช้มักเป็นบทประพันธ์ที่มีคุณค่า การแต่งกายมีความละเอียดในการแต่งกายมีวิธีการที่แยบยล ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะอีกอย่างหนึ่งของไทย

วิมลศรี อุประมัย (2524 : 3) กล่าวว่า การฝึกนาฏศิลป์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคน ทั้งทางด้านร่างกาย คุณค่าทางด้านจิตใจและทัศนคติ ผู้ฝึกหัดนาฏศิลป์ย่อมมีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์และการละคร สามารถอธิบายความสำคัญของเนื้อหาให้คนอื่นเข้าใจและเห็นความสำคัญได้ มีความสามารถในการแสดง ทำให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง มีจิตใจที่ร่าเริงแจ่มใส กล้าแสดงออกในทางที่ดี การฝึกรำเป็นส่วนหนึ่งของการออกกำลังกายไปด้วย ทำให้อุณหภูมิร่างกายเย็น ทำให้ทรวดทรงสง่างาม บุคลิกดี สามารถยึดเป็นอาชีพได้ ทำให้เป็นผู้ที่มีสุนทรียะในด้านความงาม ทั้งสุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์

สรุปความสำคัญของนาฏศิลป์ นาฏศิลป์แสดงความเป็นอารยประเทศ บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองดีก็ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นของมีค่า เป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ โดยเฉพาะศิลปะการละครนี่เป็นสิ่งสำคัญสามารถกล่อมเกลาคิดใจ โน้มน้าวไปในทางที่ดี เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น หรือเรียกว่า ศิลปะของการร้องรำทำเพลง การศึกษานาฏศิลป์ เป็นการศึกษาวัฒนธรรมแขนงหนึ่ง นาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะสาขาวิจิตรศิลป์ อันประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม นาฏศิลป์กรรม และนาฏศิลป์ นอกจากนี้จะแสดงความเป็นอารยของประเทศแล้ว ยังเป็นเสมือนแหล่งรวมศิลปะและการแสดงหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ในการที่จะสร้างสรรค์ อนุรักษ์ และถ่ายทอดสืบต่อไป

ประเภทของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการละครฟ้อนรำและดนตรีอันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏยะหรือนาฏยะกำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้องรวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้ เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่ดึกดำบรรพ์ นาฏศิลป์ไทยมีที่มาและเกิดจากสาเหตุแนวคิดต่าง ๆ เช่น เกิดจากความรูสึกกระทบกระเทือนทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุขหรือความทุกข์และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ

โกวิท ประวาลพุกัญ (2549 : 9-12) ได้แบ่งประเภทของนาฏศิลป์ไทยไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. โขน เป็นการแสดงนาฏศิลป์ชั้นสูงของไทยที่มีเอกลักษณ์ คือ ผู้แสดงจะต้องสวมหัวที่เรียกว่า หัวโขน และใช้ลีลาท่าทางการแสดงด้วยการเดินไปตามบทพากย์ การเจรจาของผู้พากย์ และตามทำนองเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ เรื่องที่นิยมนำมาแสดง คือ เรื่องรามเกียรติ์

การแต่งกายเลียนแบบเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ที่เป็นเครื่องต้น เรียกว่าการแต่งกายแบบ “ยื่นเครื่อง” มีจารีตขั้นตอนการแต่งที่เป็นแบบแผน นิยมจัดแสดงเฉพาะพิธีสำคัญได้แก่ งานพระราชพิธีต่าง ๆ เป็นต้น

2. ละคร เป็นศิลปะการรำรำที่เล่นเป็นเรื่องราว พัฒนาการมาจากการเล่านิทาน ละครมีเอกลักษณ์ในการแสดงและการดำเนินเรื่องด้วยกระบวนลีลาท่ารำ เข้าบทร้อง ทำนองเพลง และเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ มีแบบแผนการเล่นที่เป็นทั้งของชาวบ้านและของหลวงที่เรียกว่า ละคร โนราชาตรี ละครนอก ละครใน เรื่องที่นิยมนำมาแสดงคือ พระสุธน สังข์ทอง คาวิ อีเหนา อุณรุท นอกจากนี้ยังมีละครที่ปรับปรุงขึ้นใหม่อีกหลายชนิด การแต่งกายของละครจะแต่งกายแบบยื่นเครื่อง นิยมเล่นในงานพิธีสำคัญและงานพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์

3. รำ และ ระบำ เป็นศิลปะแห่งการรำรำประกอบเพลงดนตรีและบทขับร้อง โดยไม่เล่นเป็นเรื่องราว ในที่นี้หมายถึงรำและระบำที่มีลักษณะการแสดงมีข้อแตกต่าง ดังนี้

3.1 รำ หมายถึง ศิลปะแห่งการรำรำที่มีผู้แสดง ตั้งแต่ 1-2 คน เช่น การรำเดี่ยว การรำคู่ การรำอาวูช เป็นต้น มีลักษณะการแต่งกายตามรูปแบบของการแสดง ไม่เล่นเป็นเรื่องราว อาจมีบทขับร้องประกอบการรำเข้ากับทำนองเพลงดนตรี มีกระบวนท่ารำ โดยเฉพาะการรำคู่จะต่างกับระบำ เนื่องจากท่ารำจะมีความเชื่อมโยงสอดคล้องต่อเนื่องกัน และเป็นบทเฉพาะสำหรับผู้แสดงนั้น ๆ เช่น รำเพลงช้าเพลงเร็ว รำแม่บท รำเมขลา – รามสูร เป็นต้น

3.2 ระบำ หมายถึง ศิลปะแห่งการรำรำที่มีผู้เล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีลักษณะการแต่งกายคล้ายคลึงกัน กระบวนท่ารำคล้ายคลึงกัน ไม่เล่นเป็นเรื่องราว อาจมีบทขับร้องประกอบการรำเข้าทำนองเพลงดนตรี วงปี่พาทย์ การแต่งกายนิยมแต่งกายยื่นเครื่องพระนาง-หรือแต่งแบบนางในราชสำนัก เช่น ระบำสี่บท ระบำกฤษดาภินิหารและ ระบำดาวดึงส์ เป็นต้น

4. การแสดงพื้นเมืองเป็นศิลปะแห่งการรำรำที่มีทั้งรำ ระบำ หรือการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนตามวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นภูมิภาคได้ 4 ภาค ดังนี้

4.1. การแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ เป็นศิลปะการรำ และการละเล่น หรือที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า “ฟ้อน” การฟ้อนเป็นวัฒนธรรมของชาวล้านนา และกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชาวไต ชาวลื้อ ชาวขวน ชาวจีน เป็นต้น ลักษณะของการฟ้อน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบดั้งเดิม และแบบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ แต่ยังคงมีการรักษาเอกลักษณ์ทางการแสดงไว้คือ มีลีลาท่ารำที่เข้มข้น อ่อนช้อยมีการแต่งกายตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สวยงามประกอบกับการบรรเลงและขับร้องด้วยวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น วงสะล้อ ซอ ซึง วงปี่จ๋อง วงกลองแอม เป็นต้น โอกาสที่แสดงมักเล่นกันในงานประเพณี

หรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ได้แก่ ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนครัวทาน ฟ้อนสาวไหมและ ฟ้อนเจิง

4.2. การแสดงพื้นเมืองภาคกลาง เป็นศิลปะการรำรำและการละเล่นของชนชาวพื้นบ้านภาคกลาง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม ศิลปะการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจจากการทำงาน หรือเมื่อเสร็จจากเทศกาลฤดูเก็บเกี่ยว เช่น การเล่นเพลงเกี่ยวข้าว เดินกำรำเคียว รำโทนหรือรำวง รำเถิดเถิดกลองยาว เป็นต้น มีการแต่งกายตามวัฒนธรรมของท้องถิ่น และใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลองยาว กลองโทน ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่ง

4.3. การแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน เป็นศิลปะการรำและการละเล่นของชาวพื้นบ้านภาคอีสาน หรือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มวัฒนธรรมใหญ่ ๆ คือ กลุ่มอีสานเหนือ มีวัฒนธรรมไทยลาวซึ่งมักเรียกการละเล่นว่า “เซิ้ง ฟ้อน และหมอลำ” เช่น เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งสวิง ฟ้อนภูไท ลำกลอนเกี่ยว ลำเต้ย ซึ่งใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านประกอบ ได้แก่ แคน พิณ ซอ กลองยาวอีสาน ฉิ่ง ฉาบ ฆ้อง และกรับ ภายหลังเพิ่มเติมโปงลางและโหวดเข้ามาด้วย ส่วนกลุ่มอีสานใต้ได้รับอิทธิพลเขมร มีการละเล่นที่เรียกว่า เรือม หรือ เรือม เช่น เรือมอันตร หรือรำกระทบสาก รำกระโน้นดิงตอง หรือระบำตักแตนตำข้าว รำอาโย หรือเพลงอีแซวแบบภาคกลางวงดนตรีที่ใช้บรรเลง คือ วงมโหรีอีสานใต้ มีเครื่องดนตรี คือ ซอด้วง ซอด้วง ซอคร้วแอก กลองกันตรึม พิณ ระนาดเอกปี่สไล กลองรำมะนาและเครื่องประกอบจังหวะ การแต่งกายประกอบการแสดงเป็นไปตามวัฒนธรรมของพื้นบ้าน ลักษณะท่ารำและท่วงทำนองดนตรีในการแสดงค่อนข้างกระชับ รวดเร็ว และสนุกสนาน

4.4. การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ เป็นศิลปะการรำและการละเล่นของชาวพื้นบ้านภาคใต้อาจแบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมได้ 2 กลุ่มคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ ได้แก่ การแสดงโนราห์หนังตะลุง เพลงบอก เพลงนา และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ได้แก่ ร่องเง็ง ซำเปง มะโย่ง (การแสดงละคร) ลิเกฮูลู (คล้ายลิเกภาคกลาง) และลิละ มีเครื่องดนตรีประกอบที่สำคัญ เช่น กลองโนราห์ กลองโพน กลองปัด โทน ทับ กรับพวง โหม่ง ปี่กาหลอ ปี่ไหน รำมะนา ไวโอลิน อักคอร์เดียน ภายหลังได้มีการปรับปรุ้งจากกิจกรรมในวิถีชีวิต ศิลปชีพต่างๆ เช่น ระบำร่อนแร่ระบำกริดยางและระบำปาเต็ก เป็นต้น

กระบวนการเรียนการสอนนาฏศิลป์

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ให้ครบถ้วนด้วยสมอง กาย ใจ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนขวนขวายหาความรู้เพิ่มความ

รับผิดชอบ กล้าแสดงออก และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์แบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะจึงเพิ่มประสบการณ์การทำงาน ตามสถานการณ์จริงให้มากขึ้น ไปตามช่วงชั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาความฉลาดทางสติปัญญา และอารมณ์ ให้เห็นคุณค่าของตัวเองเพื่อแสดงออกอย่างอิสระ เพิ่มการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้จริง เพิ่มโครงการตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขมีเสรีภาพในการเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ได้ตามต้องการ สำนักงานการประถมแห่งชาติกล่าวไว้ว่า กิจกรรมนาฏศิลป์มีจุดเน้นของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในด้านลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาค่านิยม ส่งเสริมการแสดงออกทางร่างกาย อารมณ์ สังคมของผู้เรียน มากกว่าการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญในสาขาของนาฏศิลป์ ซึ่งหลักสูตรสาระนาฏศิลป์ได้ตั้งจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและเจตคติอันดีในการอยู่ในสังคม ดังนี้ (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. 2545 : 43 - 44)

1. ด้านบุคลิกภาพ คนตรีและนาฏศิลป์ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกได้อย่างเสรี การปฏิบัติตนเองเช่นนี้ย่อมนำมาซึ่งบุคลิกภาพของผู้เ้า และการเป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใส ย่อมก่อให้เกิดกิริยาท่าทางเป็นที่น่านิยมนักใคร่ของบุคคลทั่วไปด้วย
2. ด้านอารมณ์ การแสดงออกด้วยการร้องรำทำเพลงอย่างมีวินัยและขอบเขตพอสมควร และปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ จะช่วยให้นักเรียนร่าเริง เปิดเผย บางครั้งสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกได้โดยการปฏิบัติกิจกรรม และควบคุมจังหวะ ท่าทางการใช้เสียงให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
3. ด้านสังคม การแสดงออกร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมคนตรีนาฏศิลป์ ย่อมจะฝึกให้นักเรียนรู้ว่าเมื่อไรถึงจะเป็นผู้นำกลุ่มและเมื่อใดจะต้องเป็นผู้ตาม ควรทำตัวอย่างไรจึงจะเข้ากับผู้อื่นได้ดี และรู้จักความสามารถของผู้อื่น ยอมละทิ้งความเห็นแก่ตัวได้ เพราะกิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้
4. ด้านเจตคติ การเรียนกิจกรรมคนตรีนาฏศิลป์จะสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของไทย และทัศนคติที่ดี มีความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ

การเตรียมการสอนนาฏศิลป์

เมื่อครูสอนเข้าใจเนื้อหาหลักการสอนนาฏศิลป์แล้ว ครูจะต้องเตรียมการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการเตรียมการสอนที่สำคัญที่สุด คือ การจัดทำโครงการสอนและแผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวดำเนินการในการจัดการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกจุดประสงค์ ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด โดยมุ่งให้รายละเอียดอย่างหยาบ ๆ เกี่ยวกับเนื้อหา ภาระงาน หรือกิจกรรมหลักของผู้เรียน แนวทางการวัด

ประเมินผลระหว่างเรียน และจำนวนคาบเวลาในการเรียนการสอนแต่ละจุดประสงค์ การจัด
โครงการเรียนการสอนมีประโยชน์ ดังนี้ (ชัยฤทธิ์ ศีลาเดช. 2545 : 44-45)

1. ช่วยอำนวยความสะดวกต่อผู้สอนในการทำแผนการเรียนรู้รายชั่วโมง เนื่องจาก
โครงการสอนได้กำหนดกรอบงานสอนในภาพรวมไว้หมดแล้ว
2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอน ได้ทันเวลา เต็มเวลาและเต็มหลักสูตร เนื่องจากได้
กำหนดแนวปฏิบัติไว้ครอบคลุมแล้ว
3. ทำให้ผู้เรียนสามารถมีบทบาทร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ได้โดยเพิ่มเติม
กิจกรรมหลักหรือเนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจไว้ก่อน
4. ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบภาพรวมของการสอนของครูได้จากโครงการสอน
ว่าผู้สอนได้กำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้เรียนไว้มากน้อยแค่ไหน จะได้นำข้อมูล ไปปรับปรุง
ตอนทำแผนการเรียนรู้ละเอียด

สื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 53) ได้ให้ความหมาย สื่อการเรียนการสอนว่า สิ่งใดก็ตามที่เป็น
สื่อนำความรู้สู่ผู้เรียน และให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามจุดหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี สื่อการ
เรียนการสอนเป็นคำที่นักการศึกษาปัจจุบันนำมาใช้แทนคำว่า “อุปกรณ์การเรียนการสอน” ซึ่ง
หมายถึงวัตถุสิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนบุคคล สถาบัน สถานที่ต่าง ๆ ที่นำมาใช้
ประกอบการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดีการใช้คำว่า “สื่อการสอน” แทนทำให้เกิดความหมายกว้าง
ขึ้นไปแผนการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการใช้คำว่า สื่อการสอน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนนาฏศิลป์ที่จะเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องมี
ความรู้ความสามารถเรื่องนาฏศิลป์เป็นอย่างดี รู้และคิดนึกถึงหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
ความสามารถของเด็กแต่ละคน และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง รู้จักใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้
ด้วย สามารถช่วยให้เด็กเข้าใจมโนทัศน์ได้ชัดเจน กรมวิชาการได้กำหนดสื่อการเรียนการสอน
นาฏศิลป์เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรม และ
เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้หรือสื่อสารกับนักเรียนให้เป็นรูปแบบง่ายต่อการเข้าใจเนื้อหา
นั้น ๆ มีแผนการเรียนรู้ แผนภูมิเครื่องแต่งกาย ละครของจริง เทป เครื่องดนตรี วิทยากรภายนอก
เครื่องเคาะจังหวะ เครื่องบันทึกเสียง รูปภาพประกอบ วิดีทัศน์ คู่มือ เอกสาร ฯลฯ

การวัดผลประเมินผลการเรียนนาฏศิลป์

แนวทางการวัดผลประเมินผลว่า หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้น
กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผล
ตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงนั้น ซึ่งเป็นเป้าหมายของ

การพัฒนาผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ และใช้วิธีการประเมินตามสภาพที่แท้จริงด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย มีการบันทึกผลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะในด้านความรู้ความเข้าใจ วิธีการหลักที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่ วิธีการทดสอบ ซึ่งอาจใช้วิธีการเขียนตอบหรือสอบปากเปล่าจะเป็นการประเมินพฤติกรรมนักเรียนระดับความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น

1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
2. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
3. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม

พฤติกรรมด้านความเข้าใจนี้ ผู้เรียนอาจแสดงออกโดยการพูด การเขียน อธิบายสิ่งที่เข้าใจเพื่อสื่อสารต่อผู้คน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเน้นส่งเสริมด้านนิสัยและบุคลิกภาพของนักเรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนและมีการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการสอน เป็น การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องทำการสอน ตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน การวัดผลและการประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนการสอนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการสอนคือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า หรือ คือการบันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง

อารมณ์ ใจเที่ยง (2550 : 200) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าเป็น การเตรียม การสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวการสอนสำหรับครู อันจะช่วย ให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพข้อมูลของผู้สอนต้องเตรียมในการวางแผนการสอน ได้แก่

1. การคัดเลือกเนื้อหา
2. กำหนดจุดประสงค์
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเลือกสื่อการเรียนการสอน

5. การวัดผลประเมินผล

ผู้สอนควรได้จัดเตรียมข้อมูลเหล่านี้อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน เพื่อประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติจริง การวางแผนการสอนจึงมีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจเมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่นไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว การสอนก็จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างสมบูรณ์
2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่าคุ้มกับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอนสอนอย่างมีแผน มีเป้าหมาย และมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ ความคิด เจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า
3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านวัตถุประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล และจัดทำออกมาเป็นแผนการสอน เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการสอน ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร
4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีแผนการสอน เนื่องจากการวางแผนอย่างรอบคอบในทุกองค์ประกอบของการสอน รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งเมื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวกและง่ายขึ้น ดังนั้น เมื่อมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่รอบคอบและปฏิบัติตามแผนการสอนที่วางไว้ ผลการสอนย่อมสำเร็จได้ดีกว่าการไม่ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้
5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผลผู้เรียนได้ นอกจากนี้ทำให้ผู้สอนมีเอกสารไว้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่เข้าสอนแทนในกรณีจำเป็น เมื่อผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนเองได้ เพื่อผู้เรียนจะสามารถได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน
6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งด้านจิตใจ และความพร้อมทางด้านวัตถุ ความพร้อมทางด้านจิตใจคือ ความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนมาอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทางวัตถุ คือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพียง เมื่อผู้สอนเกิดความ

พร้อมในการสอน ย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ่ม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียนอันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาเรียน

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือการเตรียมกิจกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่ผู้สอนกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาหรือผู้สอนที่จะเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมและสะดวกต่อการนำไปใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพมีนักการศึกษาหลายคนได้อธิบายถึงรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545 : 55) ได้อธิบายถึงรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบที่ผู้สอนจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมใช้ทั่วไป มี 2 ชนิดดังต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายหรือแบบเรียงหัวข้อ

แผนการจัดการเรียนรู้ชนิดนี้จะเป็นการเรียงรายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยใช้ความเรียงเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยม แต่มีข้อจำกัดในกรณีที่รายละเอียดอยู่คนละหน้ากัน เนื่องจากยากต่อการมองเห็นภาพความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงรำ ชูลงทรงเครื่อง

2. สารการเรียนรู้
3. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. วิธีการวัดผล

แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง

แผนการจัดการเรียนรู้ชนิดนี้ เป็นการนำรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มาเขียนลงในตารางภายในหน้าเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการมองเห็นความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ แต่มีข้อจำกัดในด้านพื้นที่การเขียน และภาระในการตีตาราง ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ชั้นภาคเรียนที่

เรื่องระยะเวลา ชั่วโมง

สาระสำคัญ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหาสาระ	กิจกรรม การเรียนรู้	สื่อการ เรียนรู้	การวัดผลและ ประเมินผล การเรียนรู้	หมายเหตุ

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะหากครูผู้สอนได้มีการจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกส่วน ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์ของ คำอธิบายรายวิชา เขียนโครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วจึงจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการเขียนแผนการเรียนรู้

การเขียนแผนการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดจุดประสงค์
2. การคัดเลือกเนื้อหา
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเลือกสื่อการเรียนการสอน
5. การวัดผลประเมินผล

การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง

ความหมายของนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 2) อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึง
ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิด
ความคิดใหม่ให้ต่อเนื่องกันและความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วย ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น
และความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะเรื่องความคิดริเริ่ม

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2532 : 17) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึงความสามารถ
ในตัวบุคคลในการแสดงออกทางความคิดหรือการกระทำซึ่งแปลกใหม่เป็นแบบฉบับของตนเอง
โดยมีประสบการณ์เดิมและสิ่งเร้าเป็นส่วนสำคัญ

พรรณทิวา รุจิรา (2536 : 18) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์คือการมีแนวความคิดใหม่ที่
คนคนนั้นไม่เคยคิดมาก่อน อาจเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาหรือความคิดอะไรขึ้นมาใหม่

อารี พันธุ์ณี (2540 : 20) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถที่
จะนำไปสู่แนวใหม่ๆ ทางเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ที่เป็น
ประโยชน์ต่อชาวโลก

พัชรี มีสุคนธ์ 2543 : 90) ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงกระบวนการสมองที่คิดได้เร็ว
หลายแง่มุมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิด ค้นพบ
สิ่งแปลกใหม่การคิดด้วยการคิดปรุงแต่งความคิดเดิม ผสมผสานให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ การประดิษฐ์
คิดค้นให้เกิดสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ก็คือความคิดอเนกนัยนั่นเอง อัน
ประกอบด้วยความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ ความคิด
สร้างสรรค์เป็นความคิดที่อยู่ใกล้ตัวบุคคล ทุกคนสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยการจัด
สภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

โมพี ศรีแสนยงค์ (2554 : 69) กล่าวว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นคนที่มีความคิด
เป็นของตัวเอง มีความมุ่งมั่นมีความคิดอิสระไม่ขึ้นต่อกลุ่ม สามารถคิดประดิษฐ์หรือดัดแปลง
สิ่งของที่มีอยู่เดิมให้เกิดเอกลักษณ์ ที่ไม่เหมือนของใคร

สรุปได้ว่านาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์หมายถึง การแสดงของไทยเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นด้วย
ปัญญา ให้มีความประณีตงดงาม มีขนบแบบแผน ให้ความบันเทิง สามารถโน้มน้าวอารมณ์และ
ความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตามได้ มีการคิดประดิษฐ์ท่ารำ คดนตรี และการแต่งกาย ขึ้นมาใหม่ที่
แปลกแตกต่างไปจากเดิมที่มีมาก่อน

ประเภทนาฏศิลป์ไทยการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทสร้างสรรค์

นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์เป็นการแสดงที่คิดขึ้นมาแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การแสดงเป็นเรื่องเป็นราวหรือดำเนินเรื่อง มีดังนี้

การจัดประเภทละครสร้างสรรค์ จะยึดตามช่วงสมัยซึ่งเกิดขึ้นในสมัยราชการที่ 5 การละครไทยได้รับอิทธิพลจากละครตะวันตก มีดังนี้

ละครดึกดำบรรพ์

ละครดึกดำบรรพ์ เป็นละครที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 กำเนิดขึ้น ณ บ้านเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) โดยแสดง ณ โรงละครของท่านที่ตั้งชื่อว่า "โรงละครดึกดำบรรพ์" เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ได้เดินทางไปยุโรปเมื่อปี พ.ศ. 2434 และมีโอกาสได้ชมละครโอเปร่า (Opera) ซึ่งท่านชื่นชมการแสดงมาก เมื่อกลับมาจึงคิดทำละครโอเปร่าให้เป็นแบบไทย จึงเล่าถวาย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าพระยานริศรานุวัดติวงศ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าพระยานริศรานุวัดติวงศ์ก็โปรดเห็นว่าดี ในการสร้างละครดึกดำบรรพ์ครั้งนี้ นอกจากท่านจะเป็นผู้สร้าง โรงละครดึกดำบรรพ์ สร้างเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์การแสดงแล้ว ท่านยังได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานที่สำคัญ ได้แก่

- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงพระราชนิพนธ์ บท และทรงเลือกสรรปรับปรุงทำนองเพลง ออกแบบฉาก และกำกับการแสดง

- หลวงประดิษฐไพเราะ (ตาตตะนันท์) เป็นผู้จัดทำนองเพลงควบคุมวงดนตรี และปีพาทย์

- หม่อมเจิม กุญชร ณ อยุธยา ภรรยาของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เป็นผู้ปรับปรุง ประดิษฐ์ทำรำ และฝึกสอนให้เข้ากับบท และลำนำทำนองเพลง

ละครดึกดำบรรพ์ได้ออกแสดงครั้งแรกปี พ.ศ. 2442 เนื่องในโอกาสต้อนรับเจ้าชายเฮนรี พระอนุชาสมเด็จพระเจ้ากรุงปรัสเซีย ซึ่งเป็นพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ละครดึกดำบรรพ์ได้รับความนิยมตลอดมา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2452 เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เกิดอาการเจ็บป่วยจึงถวายบังคมลาออกจากราชการ ทำให้ต้องเลิกการแสดงละครดึกดำบรรพ์ไป นับแต่เริ่มแสดงละครดึกดำบรรพ์จนเลิกการแสดงรวมระยะเวลา 10 ปี

ผู้แสดง

ใช้ผู้หญิงล้วน ผู้ที่จะได้รับคัดเลือกให้แสดงละครดึกดำบรรพ์จะต้องมีความสามารถพิเศษด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

- เป็นผู้ที่มีเสียงดี ขับร้องเพลงไทยได้ไพเราะ

- เป็นผู้ที่มีรูปร่างงาม ร่าสวย ยิ่งผู้ที่จะแสดงเป็นตัวเอกของเรื่องด้วยแล้ว

ต้องใช้ความพิถีพิถันเป็นอย่างมาก

การแต่งกาย

เหมือนอย่างละครในที่เรียกว่า "ยืนเครื่อง" นอกจากบางเรื่องที่ดัดแปลงเพื่อความเหมาะสม และให้ตรงกับความเป็นจริง

เรื่องที่แสดง

ที่เป็นบทละครนอกและละครบางเรื่อง และบางตอน พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้แก่ เรื่องสังข์ทอง เรื่องควาญ ตอนสามหึง เรื่องอิเหนา ตอนไหว้พระ เรื่องสังข์ศิลป์ชัยภาคต้น เรื่องกรุงพานขมิพ เรื่องรามเกียรติ์ เรื่องอุณรุท เรื่องมณีพิชัย

- บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้แก่ เรื่องศกุนตลาเรื่องท้าวแสนปม เรื่องพระเกียรติรถ

- บทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจาทาธุขรรุชราดิศก กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ได้แก่ เรื่องสองกรรวิก เรื่องจันทกนิรี เรื่องพระยศเกตุ

การแสดง

จะผิดแปลกจากละครแบบดั้งเดิม เพราะผู้แสดงต้องร้องเองรำเอง ไม่มีบรรยายกิริยาของตัวละคร เนื้อเรื่องของละครดัดคำบรรพ์ พยายามแสดงให้สมจริงสมจังมากที่สุด มีการตกแต่งฉาก และสถานที่ ใช้แสง สี เสียง ประกอบฉาก นับเป็นต้นแบบในการจัดฉากประกอบการแสดงของ โขน - ละครต่อมาการแสดงมักแสดงตอนสั้นๆ ให้ผู้ชมละครชมแล้วอยากชมต่ออีก

ดนตรี

ใช้ปี่พาทย์ดัดคำบรรพ์ เพื่อความไพเราะนุ่มนวล โดยการผสมวงดนตรีชิ้นใหม่ และคัดเอาสิ่งที่มีเสียงแหลมเล็กหรือดังมากๆออกเหลือไว้แต่เสียงทุ้ม ทั้งเพิ่มเติมสิ่งที่เหมาะสมเข้ามา เช่น หมองหุ้มมี 7 ลูก 7 เสียง ต่อมาเรียกว่า "วงปี่พาทย์ดัดคำบรรพ์"

เพลงร้อง

นำมาจากบทละครนอกและละครใน โดยปรับปรุงหลายอย่าง คือ

- ดัดคำว่า "เมื่อนั้น" "บัดนั้น" มาจะกล่าวบทไป โดยให้ตัวละครรำไ้บทเพื่อให้เข้าใจว่าใครเป็นผู้พูด

- คัดเอาแต่บทเจรจาไว้ โดยยกบทเจรจามาร้องรำ ให้ตัวละครร้องโต้ตอบกันเอง

- ไม่มีบทที่กล่าวถึงกิริยาของตัวละครว่า จะนั่ง จะเดินซ้ำอีก ทำให้ผู้แสดงไม่เคอะเขิน

- บรรยายภาพไว้ในบทร้อง ประกอบศิลปะการรำ
- ไม่มีคำบรรยาย
- บทโต้ตอบ ทุ่มเสียง วิวาท ใช้บทเจรจาเป็นกลอนแทน และเจรจาเหมือนจริง
- มีการนำทำนองเสนาะในการอ่าน โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน มาใช้
- มีการนำเพลงพื้นเมือง เพลงชาวบ้าน การละเล่นของเด็กมาใช้
- มีการเจรจาแทรกบทร้องโดยรักษาจังหวะตะโพนให้เข้ากับบทร้อง และอื่นๆ

สถานที่แสดง

มักแสดงตามโรงละครทั่วไป เพราะต้องมีการจัดฉากประกอบให้ดูสมจริงมากที่สุด

ละครพันทาง

ละครพันทาง เป็นละครแบบผสม ผู้ให้กำเนิดละครพันทางคือ เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง (เพ็ง เพ็ญกุล) ท่านเป็นเจ้าของคณะละครมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ แต่เพิ่งมาเป็นหลักฐานมั่นคงในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งแต่เดิมนักแสดงละครนอก ละครใน ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ท่านไปยุโรปจึงนำแบบละครยุโรปมาปรับปรุงละครนอกของท่าน ให้มีแนวทางที่แปลกออกไป ละครของท่านได้รับความนิยมมากในปลายรัชกาลที่ ๕ และสิ่งที่ท่านได้สร้างให้เกิดในวงการละครของไทย คือ

- ตั้งชื่อโรงละครแบบฝรั่งเป็นครั้งแรก เรียกว่า "ปรีนซ์เทียเตอร์"
- ริเริ่มแสดงละครเก็บเงิน (ตีตั๋ว) ที่โรงละครเป็นครั้งแรก

- การแสดงของท่านก่อให้เกิดคำขึ้นคำหนึ่ง คือ "วิก" เหตุที่เกิดคำนี้คือ ละครของท่านแสดงสัปดาห์ละครั้ง คนที่ไปดูก็ไปกันทุกๆ สัปดาห์ คือ ไปดูทุกๆ วิก มักจะพูดกันว่า ไปวิก คือ ไปดูสัปดาห์ด้วยการไปดูละครของท่านเจ้าพระยามหินทร

เมื่อท่านถึงแก่กรรม โรงละครของท่านตกเป็นของบุตร คือ เจ้าหมื่นไวยวรนาถ (บุศย์) ท่านผู้นี้เรียกละครของท่านว่า "ละครบุศย์มหินทร" ละครโรงนี้ได้ไปแสดงในยุโรปเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยไปแสดงที่เมืองปีเตอร์สเบิร์ก ในประเทศรัสเซีย ในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้มีคณะละครต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ต่อมาพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครบทละครเรื่อง "พระลอ (ตอนกลาง)" นำเข้าไปแสดงถวายรัชกาลที่ 5 ทอดพระเนตร ณ พระที่นั่งอภิเษกคูสิต เป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ได้ทรงตั้งคณะละครขึ้นชื่อว่า "คณะนฤมิตร" ได้ทรงนำพระราชพงศาวดารไทยมาทรงพระนิพนธ์เป็นบทละคร เช่น เรื่องวีรสตรีกลาง คุณหญิงโม ขบถธรรมเถียร ฯลฯ ทรงใช้พระนามแฝงว่า "ประเสริฐอักษร" ปรับปรุงละครขึ้นแสดง โดยใช้ทำร้ายของไทยบ้าง และทำของสามัญชนบ้าง ผสมผสานกัน เปลี่ยนฉากไปตามเนื้อเรื่อง เรียกละครชนิดนี้ว่า "ละครพันทาง"

ผู้แสดง

มักนิยมใช้ผู้แสดงชาย และหญิงแสดงตามบทบาทตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง
การแต่งกาย

ไม่แต่งกายตามแบบละครทั่วไป แต่จะแต่งกายตามลักษณะเชื้อชาติ เช่น แสดง
เกี่ยวกับเรื่องมอญ ก็จะแต่งแบบมอญ แสดงเกี่ยวกับเรื่องพม่า ก็จะแต่งแบบพม่า เป็นต้น

เรื่องที่แสดง

ส่วนมากดัดแปลงมาจากบทละครนอก เรื่องที่แต่งขึ้นในระยะหลังก็มี เช่น พระอภัย
มณี เรื่องที่แต่งขึ้นจากพงศาวดารของไทยเอง และของชาติต่างๆ เช่น จีน แยก มอญ ลาว ได้แก่ เรื่อง
ห้องสิน ดั่งฮั่น สามก๊ก ชูยถั่ง ราชาริราช เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีเรื่องที่ปรับปรุงจากวรรณคดี
เก่าแก่ของภาคเหนือ เช่น พระลอ

การแสดง

ดำเนินเรื่องด้วยคำร้อง เนื่องจากเป็นละครแบบผสมดังกล่าวแล้ว ประกอบกับเป็น
ละครที่ไม่แน่นอนว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ บางครั้งต้นเสียง และคู่ร้องทั้งหมดเหมือนละคร
นอก ละครใน และบางครั้งต้นเสียงถูกคู่ร้องแต่บทบรรยายกิริยา ส่วนบทที่เป็นคำพูด ตัวละครจะ
ร้องเองเหมือนละครร้อง มีบทเจรจาเป็นคำพูดธรรมดาแทรกอยู่บ้าง ดังนั้นการที่จะทำให้ผู้ชมรู้
เรื่องราว และเกิดอารมณ์ต่างๆ อยู่ที่ถ้อยคำ และทำนองเพลงทั้งสิ้น ส่วนทำที่การร้ายรำไม้มทั้ง
ดัดแปลงมาจากชาติต่างๆผสมเข้ากับทำรำของไทย

ดนตรี

นิยมใช้วงปี่พาทย์ไม้นวม เรื่องใดที่มีทำรำ เพลงร้อง และเพลงดนตรีของต่างชาติ
ผสมอยู่ด้วย ก็จะเพิ่มเครื่องดนตรีอันเป็นสัญลักษณ์ของภาษานั้นๆ เรียกว่า "เครื่องภาษา" เข้าไปด้วย
เช่น ภาษาจีนก็มีกลองจีน กลองต็อก แต้ว ฉาบใหญ่ ส่วนพม่าก็มีกลองยาวเพิ่มเติม เป็นต้น

เพลงร้อง

เพลงที่ใช้ร้องจะเป็นเพลงออกภาษา สำหรับเพลงออกภาษานั้นหมายถึงเพลง
ประเภทหนึ่งที่คณาจารย์ดุริยางคศิลป์ได้ประดิษฐ์ขึ้น จากการสังเกต และการศึกษาเพลงของชาติ
ต่างๆ ว่ามีสำเนียงเช่นใด แล้วจึงแต่งเพลงภาษาขึ้น โดยใช้ทำนองอย่างไทยๆ แต่ดัดแปลงให้มี
สำเนียงของภาษาของชาตินั้นๆ หรืออาจจะนำสำเนียงของภาษานั้นๆ มาแทรกไว้บ้าง เพื่อนำทางให้
ผู้ฟังทราบว่าเป็นเพลงสำเนียงอะไร และได้ตั้งชื่อเพลงออกภาษานั้นๆ เช่น มอญดูดาว จีนเก็บบุปผา
ลาวชมดง ลาวรำดาบ แยกลพบุรี เป็นต้น คนร้องซึ่งมีตัว ต้นเสียง และลูกคู่

สถานที่แสดง

แสดงบนเวที มีการจัดฉากไปตามท้องเรื่องเช่นเดียวกับละครดึกดำบรรพ์

ละครเสภา

ละครเสภา มีกำเนิดมาจากการเล่านิทาน เมื่อการเล่านิทานเป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น ทำให้เกิดการปรับปรุงแข่งขันกันผู้เล่าบางท่านจึงคิดแต่งเป็นกลอน ใส่ทำนองเพลงมีเครื่องประกอบจังหวะ คือ "กรับ" จนกลายเป็นขับเสภาขึ้นเสภามีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาสันนิษฐานว่ามีขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ราว พ.ศ. 2011 เสภาในสมัยโบราณไม่มีดนตรีประกอบ จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีสี่ปี่พาทย์บรรเลงประกอบเสภาสมัยรัชกาลที่ 3 นิยมเพลงอัตรา 3 ชั้น เพลงที่ร้อง และบรรเลงในการขับเสภาซึ่งเคยขับเพลง 2 ชั้น ก็เปลี่ยนเป็น 3 ชั้นบ้าง และใช้กันมาจนปัจจุบันนี้

สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีผู้คิดเอาตัวละครเข้ามาแสดงการรำ และทำบทบาทตามคำขับเสภา และร้องเพลง เรียกว่า "เสภารำ" สมัยนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กวีช่วยกันแต่งเสภาเรื่อง "นิทราชาคริต" เพื่อใช้ขับเสภาในเวลาทรงเครื่องใหญ่ มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงคือ พวกขับเสภาจำนวนแบบนอก คือใช้ภาษาพื้นบ้านหันมาสนใจสำนวนหลวง

สมัยรัชกาลที่ 6 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้า กรมพระยาเดชาดิศรราชานุภาพ กับพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นกวีพจน์สุปรีชา ช่วยกันชำระเสภาขุนช้างขุนแผน แก้ไขกลอนให้เชื่อมติดต่อกัน และพิมพ์เป็นฉบับหอสมุดแห่งชาติขึ้นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นแบบแผนของการแสดงขับเสภา ซึ่งต่อมากลายเป็น "ละครเสภา"

ผู้แสดง

มักนิยมใช้ผู้แสดงชาย และหญิง

การแต่งกาย

แต่งกายตามท้องเรื่องคล้ายกับละครพื้นทาง

เรื่องที่แสดง

มักจะนำมาจากนิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน ไกรทอง หรือจากบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 เช่น พญาราชาवंสันและ สามัคคีเสวก

การแสดง

ละครเสภาจำแนกตามลักษณะการแสดง ไว้ดังนี้ คือ เสภาทรงเครื่อง สมัยรัชกาลที่ 4 วงสี่ปี่พาทย์ได้ขยายตัวเป็นเครื่องใหญ่ เมื่อสี่ปี่พาทย์โหมโรงจะเริ่มด้วย "เพลงรัวประลองเสภา" ต่อด้วย "เพลงโหมโรง" เช่น เพลง"ไอเเรศ เพลงสะบัดสะบั้ง หรือบรรเลงเป็นชุดสั้นๆ เช่น เพลงครอบจักรวาล แล้วออกด้วยเพลงม้าย่องก็ได้ ข้อสำคัญเพลงโหมโรงจะต้องลงท้ายด้วยเพลงวา จึงจะเป็น "โหมโรงเสภา" เมื่อสี่ปี่พาทย์โหมโรงแล้ว คนขับก็ขับเสภาไหว้ครูดำเนินเรื่อง ถัดจากนั้นร้องส่งเพลงพม่าห้าท่อนแล้วขับเสภาคั่น ร้องส่งเพลงจะเข้หางยาวแล้วขับเสภาคั่น ร้องเพลงสี่บทแล้วขับ

เสภาคั่น ร้องส่งเพลงบุหลันแล้วขับเสภาคั่น ต่อจากนี้ไปไม่มีกำหนดเพลง แต่คงมีสลับกันเช่นนี้ตลอดไปจนจนจะหมดเวลาจึงส่งเพลงส่งท้ายอีกเพลงหนึ่ง เพลงส่งท้ายนี้แต่เดิมใช้เพลงกราวรำ ต่อมาเปลี่ยนเป็นนอกทะเล เต่ากินผักบุ้งหรือพระอาทิตย์ชิงดวง เดิมบรรเลงเพลง 2 ชั้น ต่อมาประดิษฐ์เป็นเพลง 3 ชั้น ที่เรียกว่า "เสภาทรงเครื่อง" คือ การขับเสภาแล้วมีร้องส่งให้ปีพาทย์รับนั่นเอง

เสภารำ เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 กระบวนการเล่นมีการขับเสภา และเครื่องปีพาทย์ บางครั้งก็ใช้มโหรีแทน มีตัวละครออกแสดงบทบาทตามคำขับเสภา และมีเจรจาตามเนื้อร้อง เสภารำมีแบบสุภาพ และแบบตลก เสภารำแบบตลกนี้ผู้ริเริ่มชื่อขุนรามเดชะ (ห้วง) บางท่านว่าขุนราม (โพ) กำนันตำบลบ้านสาย จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเล่าต่อกันว่าขับเสภาคืนัก ผู้แต่งเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนเข้าห้องนางแก้วกิริยา สมัยรัชกาลที่ ๖ ขุนสำเนียงวิเวกวอน (น่วม บุญยเกียรติ) ร่วมกับนายเกริ่น และนายพัน คิดเสภาตลกขึ้นอีกชุดหนึ่งเลียนแบบขุนช้างขุนแผน โดยแสดงเรื่องพระรถเสน ตอนฤาษีแปลงสาร

ดนตรี

นิยมใช้วงปีพาทย์เครื่องห้าบรรเลง และมีรับขับประกอบการขับเสภา เพลงร้อง มีลักษณะคล้ายละครพื้นทาง แต่จะมีการขับเสภาซึ่งเป็นบทกลอนสุภาพแทรกอยู่ในเรื่องตลอดเวลา

สถานที่แสดง

เหมือนกับการแสดงละครพื้นทาง

ละครร้อง

ละครร้องเป็นศิลปะการแสดงแบบใหม่ที่กำเนิดขึ้นในตอนปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ละครร้องได้ปรับปรุงขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากละครต่างประเทศ ละครร้องนั้นต้นกำเนิดมาจากการแสดงของชาวมลายู เรียกว่า "บังสาวัน" (Malay Opera) ได้เคยเล่นถวายเป็นรัชกาลที่ ๕ ทอดพระเนตรครั้งแรกที่เมืองไทรบุรี และต่อมาละครบังสาวันได้เข้ามาแสดงในกรุงเทพฯ โรงที่เล่นอยู่ข้างวังบูรพา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงแก้ไขปรับปรุงเป็นละครร้องเล่นที่โรงละครปรีดาลัย (เดิมสร้างอยู่ในวังของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ถนนตะนาว) คณะละครของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์นี้ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนเรียกชื่อว่า "ละครหลวงนฤมิตร" บางครั้งคนยังนิยมเรียกว่า "ละครปรีดาลัย" อยู่ ต่อมาเกิดคณะละครร้องแบบปรีดาลัยขึ้นมากมายเช่น คณะปราโมทย์ ปราโมทย์เมือง ประเทืองไทย วิไลกรุง ไฉวเวียง เสรีสำเร็จ บ้านเทิงไทย และนครบ้านเทิง เป็นต้น

ละครนี้ได้นิยมกันมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 โรงละครที่เกิดครั้งหลังสุด คือ โรงละครนาครบันเทิงของแม่ขุนนาค กับ โรงละครเทพบันเทิงของแม่ชม้อยขึ้น

นอกจากนี้ได้เกิดละครร้องขึ้นอีกแบบหนึ่ง โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงดัดแปลงละครของชาวตะวันตก จากละครอุปรากรที่เรียกว่า "โอเปรตติค ลิเบรตโต" (Operatic Libretto) มาเป็นละครภาษาไทย และได้รับความนิยมอีกแบบหนึ่ง ละครร้องจึงแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ

1. ละครร้องสลับทูค ใน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ละครร้องสลับทูค ใช้ผู้หญิงแสดงล้วน ยกเว้นตัวตลกหรือจำพวกที่เรียกว่า "ตลกตามพระ" ซึ่งใช้ผู้ชายแสดง มีบทบาทเป็นผู้ช่วยพระเอกแสดงบทตลกขบขันจริงๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

2. ละครร้องล้วนๆ ใน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร (รัชกาลที่ 6) ละครร้องล้วนๆ ใช้ผู้ชาย และผู้หญิงแสดงจริงตามเนื้อเรื่อง
เรื่องที่แสดง

ละครร้องสลับทูค บทละครส่วนใหญ่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เป็นผู้พระนิพนธ์บท และกำกับการแสดง เรื่องที่แสดงได้แก่ ตึกตายอดรัก ขวดแก้วเจียรไน เครื่องรงค์ กากี ภารตะ สี่ป้อมินทร์ (กษัตริย์ธิบของพม่า) พระยาศีหราชเดโช โคตรบองสาวเครือฟ้า ซึ่งดัดแปลงจากเรื่องมาดามบัตเตอร์ฟลาย (Madame Butterfly) อันเป็นเรื่องที่ได้รับ
ความนิยม และมีผู้นำมาจัดแสดงเสมอ

ละครร้องล้วนๆ เรื่องที่แสดง คือ เรื่องสาวตรี
การแสดง

ละครร้องสลับทูค มีทั้งบทร้อง และบทพูด ยึดถือการร้องเป็นส่วนสำคัญ บทพูดเจรจาสอดแทรกเข้ามาเพื่อทวนบทที่ตัวละครร้องออกมานั่นเอง แม้ดัดบทพูดออกทั้งหมดเหลือแต่บทร้องก็ยังได้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ มีลูกคู่คอยร้องรับอยู่ในฉาก ยกเว้นแต่ตอนที่เป็นการเกริ่นเรื่องหรือดำเนินเรื่อง ลูกคู่จะเป็นผู้ร้องทั้งหมด ตัวละครจะทำท่าประกอบตามธรรมชาติมากที่สุด ซึ่ง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงเรียกว่า "ละครกำแบ"

ละครร้องล้วนๆ ตัวละครขับร้องได้ตอบกัน และเล่าเรื่องเป็นทำนองแทนการพูดดำเนินเรื่องด้วยการร้องเพลงล้วนๆ ไม่มีบทพูดแทรก มีเพลงหน้าพาทย์ประกอบอิริยาบถของตัวละคร จัดฉากตามท้องเรื่อง ใช้เทคนิคอุปกรณ์แสงสีเสียงเพื่อสร้างบรรยากาศให้สมจริง

ดนตรี

ละครร้องสลับทูค บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวมหรืออาจใช้วงมโหรีประกอบ
ในกรณีที่ใช้แสดงเรื่องเกี่ยวกับชนชาติอื่นๆ ละครร้องล้วนๆ บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวม

เพลงร้อง

ละครเรื่องสลับทูต ใช้เพลงชั้นเดียวหรือเพลง 2 ชั้น ในขณะที่ตัวละครร้องใช้ซอ
อุ้กตลอดตามเบาๆ เรียกว่า "ร้องคลอ" ละครเรื่องอื่นๆ ใช้เพลงชั้นเดียวหรือเพลง 2 ชั้น ที่มีลำนำ
ทำนองไพเราะ

สถานที่แสดง

นิยมแสดงตามโรงละครทั่วไป

ละครพูด

ละครพูด เป็นละครสมัยใหม่ที่ได้อุปแบบมาจากการแสดงละครตะวันตก ใช้การพูด
ดำเนินเรื่อง แสดงท่าทางประกอบคำพูดอย่างสามัญชน เดิมทีใช้ผู้ชายแสดงล้วน ต่อมาใช้ผู้แสดง
ทั้งหญิงและชาย มีการเปลี่ยนฉากไปตามท้องเรื่อง บทละครพูดพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวฯ พระราชนิพนธ์บทละครไว้หลายลักษณะได้แก่ ละครพูดปลุกใจ ละครพูดชวนหัว
ละครพูดกินใจ

ละครพูด เริ่มขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้มีการแสดง ละครพูดสมัครเล่นเป็นครั้งแรก ละครพูดในสมัยนี้แตกต่างกับละคร
พูดในสมัยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธสยามมกุฎราชกุมาร ในสมัยหลังเกี่ยวกับ
เนื้อเรื่อง คือ เนื้อเรื่องละครพูดที่แสดงในสมัยนี้ ดัดแปลงมาจากบทละครรำที่เรารู้จักกันอย่าง
แพร่หลายในปี พ.ศ.2447 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธสยามมกุฎราชกุมาร ทรง
สำเร็จการศึกษา และเสด็จนิวัติประเทศไทยแล้วทรงตั้ง "ทวีปัญญาสโมสร" ขึ้นในพระราชอุทยาน
วังสราญรมย์ ในสมัยเดียวกันนี้ได้มีการตั้ง "สามัคยาจารย์สโมสร" ซึ่งมีเจ้าพระยาธรรมศักดิ์
มนตรี เป็นประธานอยู่ก่อนแล้ว กิจกรรมของ 2 สโมสรที่คล้ายคลึงกัน คือ การแสดงละครพูดแบบ
ใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากละครตะวันตก ละครพูด แสดงเป็นครั้งแรกที่สโมสรใดไม่ปรากฏ
หลักฐานยืนยันแน่ชัด แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรง
มีส่วนร่วมในกิจการแสดงละครพูดของทั้ง 2 สโมสรนี้ จึงได้ถวายพระเกียรติว่าทรง เป็นผู้ให้
กำเนิดละครพูด

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เพราะเห็นว่าเป็นของแปลก และ
แสดงได้ง่ายจึงทรงสนับสนุนละครพูดอย่างดียิ่ง ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดที่ดี เค่นไว้เป็น
จำนวนมาก และทรงร่วมในการแสดงด้วยหลายครั้ง

ละครพูดแบ่งได้เป็น ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ละคร พูดล้วนๆ หรือละครพูดแบบร้อยแก้ว
2. ละคร แบบร้อยกรอง

3. ละคร พุคสลับลำ

การแสดงที่ไม่ดำเนินเป็นเรื่องได้แก่การแสดงระบำ รำ และฟ้อน มีดังนี้

การแสดงประเภทระบำปรับปรุง

ระบำปรับปรุง คือ ระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ ตามความประสงค์ที่มีลักษณะทำรำไม่ตายตัวเปลี่ยนแปลงทำรำได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้รำ และคำนึงถึงการนำไปใช้

1. ปรับปรุงจากแบบมาตรฐาน คือ การนำระบำมาตรฐานมาปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม หรือแก้ไขบางสิ่งบางอย่างให้ดูสวยงามมากขึ้นเช่น การแปรรูปแถว เป็นต้นส่วนทำทางลีลาการรำรำที่สำคัญ ตลอดจนความสวยงามในรูปแบบของระบำยังคงไว้

2. ปรับปรุงมาจากทำทางของสัตว์ คือ ระบำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตามลักษณะลีลาทำทางของสัตว์ชนิดต่างๆ เช่น ระบำนกยูง ระบำนกเขา ระบำมฤคระเริง ระบำเหมราษ ระบำนกเขา ระบำม้า ระบำเป็ด และระบำไก่ ฯลฯ

3. ปรับปรุงมาจากตามเหตุการณ์ คือ ระบำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใช้ตามโอกาสที่เหมาะสม เช่น ระบำพระประทับ ระบำโคมไฟ ระบำนพรัตน์ ระบำดอกบัว ระบำชุมชนเผ่าไทย ระบำโบราณคดี ระบำวิชณี ระบำที่เกี่ยวกับการอพยพต่างๆ เป็นต้น

4. ปรับปรุงขึ้นใช้เป็นการเรียนการสอน คือ ระบำที่ประดิษฐ์และสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางนำเข้าสู่บทเรียน เหมาะสำหรับเด็กๆ เป็นระบำง่ายๆ เพื่อสร้างความสนใจประกอบบทเรียนต่างๆ เช่น ระบำสุตตรคุณ ระบำวรรณยุกต์ ระบำเลขไทย ฯลฯ

5. ปรับปรุงมาจากพื้นบ้าน คือระบำที่คิดประดิษฐ์จากแนวทางการเป็นอยู่ของคนพื้นบ้าน การทำมาหากิน อุตสาหกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ในแต่ละท้องถิ่นมาแสดงเป็นระบำเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

ตัวอย่างการแสดงประเภทระบำ มีดังนี้

ระบำลพบุรี

สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ (2542 : 196) ระบำลพบุรี เป็นระบำชุดที่ 3 ในระบำโบราณคดี 5 ชุด ที่นายมนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยและศิลปินแห่งชาติเป็นผู้แต่งทำนองเพลงจากสำเนียงเขมร นางลมุลยมะकुปต์ ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทยและนางเฉลย สุขะวณิช ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทยและศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้ประดิษฐ์ทำรำ โดยเลียนแบบลีลา ทำทางของประติมากรรมและภาพสลักที่ปรากฏบนทับหลังและหน้าบันของปราสาทหินพิมาย ปราสาทพนมรุ้ง อันเป็นศิลปะแบบขอมอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12-13 ดังนั้นทำรำและดนตรี เครื่องแต่งกายในระบำชุดนี้จึงมีลีลา สำเนียงและแบบอย่างที่เป็นเขมร

ตัวอย่างการแสดงประเภทรำ มีดังนี้

การแสดงประเภทรำที่ปรับปรุง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 :702) อธิบายคำว่า รำ ไว้ว่า หมายถึง การแสดงท่าเคลื่อนไหวคนเดียวหรือหลายคน โดยมีลีลาและแบบท่าของการเคลื่อนไหว และจังหวะลีลาเข้ากับเสียงที่ทำจังหวะเพลงร้อง หรือเพลงดนตรี

วิมลศรี อุปรมัน (2524 : 60) อธิบายไว้ว่า หมายถึง การแสดงท่าทางลีลาของผู้รำ โดยใช้มือและแขนเป็นหลัก

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ (2525 : 74) กล่าวว่า รำ หมายถึง คือศิลปะแห่งการรำเดี่ยว รำคู่ จะประกอบเพลงรำอาวูร รำทำบท หรือรำใช้บท ที่หนักไปทางเต้นก็มีรำในความหมายต่อมาก็คือ รำละคร

โมพี ศรีแสนรงค์ (2554,46) กล่าวว่า รำ หมายถึงการแสดงชนิดหนึ่งที่ต้อง อาศัยการอวดฝีมือของการรำว่า ลีลาสวยงามเพียงใด การรำมีหลายลักษณะ เช่น รำเดี่ยว รำคู่ รำหมู่ และรำอาวูร การรำนั้นจะให้ความสำคัญอยู่ที่มือและแขนตัวอย่างการรำ ในรูปแบบของนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ เช่น รำจุยฉายราชภัฏมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตัวอย่างการแสดงประเภทฟ้อน มีดังนี้

การแสดงประเภทฟ้อนปรับปรุง

ฟ้อน มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เต้น ระบาย รำ เซิ้ง ซึ่งเป็นท่วงทีลีลาแห่งนาฏศิลป์ไทย คำว่า "ฟ้อน" มักจะมีขอบเขตของการใช้เรียกศิลปะการแสดงลีลาท่าทางเฉพาะของท้องถิ่นลานนา RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศิลปะการแสดง "ฟ้อน" ในลานนานั้น มีลักษณะเป็นศิลปะที่ผสมกันโดยสืบทอดมาจากศิลปะของชนชาติต่างๆ ที่มีการก่อตั้งชุมชนอาศัยอยู่ในอาณาเขตลานนานี้มาช้านาน นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการรับอิทธิพลจากศิลปะของชนชาติที่อยู่ใกล้เคียงกันด้วย จากการพิจารณาศิลปะการฟ้อนที่ปรากฏในลานนาคับปัจจุบัน ท่านอาจารย์ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แบ่งการฟ้อนออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

1. ฟ้อนที่สืบเนื่องมาจากการนับถือผี เป็นการฟ้อนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อถือนับถือและพิธีกรรม ได้แก่ ฟ้อนผีมด ผีเม็ง ฟ้อนผีบ้านผีเมือง เป็นต้น
2. ฟ้อนแบบเมือง หมายถึงศิลปะการฟ้อน ที่มีลีลาแสดงลักษณะเป็นแบบฉบับของ "คนเมือง" หรือ "ชาวไทยวน" ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่เป็นปึกแผ่นในแคว้น "ลานนา" นี้ การฟ้อนประเภทนี้ ได้แก่ ฟ้อนเล็บ ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ เป็นต้น

3. ฟ็อนแบบม่าน คำว่า "ม่าน" ในภาษาลาติน หมายถึง "พม่า" การฟ็อนประเภทนี้เป็นการผสมผสานกันระหว่างศิลปะการฟ็อนของพม่ากับของไทยลาตินา ได้แก่ ฟ็อนม่านม้วยเซียงตา

4. ฟ็อนแบบเงี้ยวหรือไทยใหญ่ หมายถึง การฟ็อนที่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะการแสดงของชาวไทยใหญ่ (คนไทยลาตินามักเรียกชาวไทยใหญ่ว่า "เงี้ยว" ในขณะที่ชาวไทยใหญ่มักเรียกตนเองว่า "ไต") ได้แก่ การฟ็อนไต ฟ็อนเงี้ยว กิ่งกะหั่ว (กินราหรือฟ็อนนางนก) เป็นต้น

5. ฟ็อนที่ปรากฏในการแสดงละคร การฟ็อนประเภทนี้เป็นการฟ็อนที่มีผู้คิดสร้างสรรค์ขึ้นในการแสดงละครพื้นทาง ซึ่งนิยมกันในราวสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้แก่ ฟ็อนน้อยใจยา ฟ็อนลาวแพน ฟ็อนม่านมงคล เป็นต้น

ดังนั้นการแสดงชุด ราชูนางทรงเครื่อง จึงจัดเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทรำ หมู่ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนในกระบวนการทักษะปฏิบัติซึ่งจะกล่าวต่อไป

องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ไทยประเภทระบำ รำ ฟ็อน

มีส่วนประกอบสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. ที่มาของการแสดง
2. คนตรี
3. เพลง
4. ผู้แสดง
5. ลักษณะการแต่งกาย
6. ลักษณะของท่ารำ

วรรณกรรมอีสาน เรื่อง ชูลู-นางอ้ว

วรรณกรรมอีสานมีหลายประเภท เช่น เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศาสนา และบันเทิง เป็นต้น ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นย่อมนำเอาวรรณกรรมหรือวรรณคดีต่างๆ ที่เป็นวรรณคดีบันเทิงหรือนิยายรัก ซึ่งมักจะเป็นชื่อตัวละครตัวเอก หรือพระเอกนางเอก ในเรื่องมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง เช่น ผาแดงนางไอ่ นางผมหอม นางแดงอ่อน และเรื่อง ชูลู-นางอ้ว เป็นต้น ในที่นี้ วรรณกรรมเรื่อง ชูลู – นางอ้ว เป็นวรรณกรรมอีสานที่มีผู้วิจัยสนใจใคร่ศึกษา เพราะมีบทรัก บทโศก และรสทางวรรณคดีที่หลากหลาย การดำเนินเรื่องกระชับรวดเร็ว จึงเห็นว่าจะนำมาสร้างสรรค์เป็นงานนาฏกรรม ใช้แสดงนาฏศิลป์หรือเป็นสื่อนวัตกรรม ประกอบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยเชิงทักษะ

ปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ จึงใคร่จะขอนำเสนอความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องนี้ ดังนี้

1. ความหมาย

1.1 ความหมายของคำว่า “วรรณกรรม”

พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 คำว่า วรรณกรรม อาจเทียบเคียงได้กับคำภาษาอังกฤษว่า Literature work หรือ general literature ความหมายแปลตามรูปศัพท์ว่า ทำให้เป็นหนังสือ ซึ่งดูตามความหมายนี้แล้วจะเห็นว่ากว้างขวางมาก นั่นก็คือการเขียนหนังสือจะเป็นข้อความสั้น ๆ หรือเรื่องราวสมบูรณ์ก็ได้ เช่น ข้อความที่เขียนตามใบปลิว ป้าย โฆษณาต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงบทความ หรือ หนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มทุกชนิด เช่น ตำรับตำราต่าง ๆ นวนิยาย กาพย์ กลอนต่าง ๆ ก็ถือเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น จากลักษณะกว้าง ๆ ของวรรณกรรม สามารถทำให้ทราบถึงคุณค่ามากมายของวรรณกรรมได้โดยขึ้นอยู่กับ วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าวรรณกรรมเรื่องใดมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูง เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าเป็นหนังสือดี วรรณกรรมก็อาจได้รับยกย่องว่าเป็น วรรณคดี อย่างไรก็ตามการที่จะกำหนดว่า วรรณกรรมเรื่องใดควรเป็นวรรณคดีหรือไม่นั้น ต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่แต่งหนังสือนั้น ยาวนานพอควรด้วย เพื่อพิสูจน์ว่าคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนั้นเป็นอมตะ เป็นที่ยอมรับกันทุกยุคทุกสมัยหรือไม่ เพราะอาจมีวรรณกรรมบางเรื่องที่ดีเหมาะสมกับระยะเวลาเพียงบางช่วงสมัยเท่านั้น ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า วรรณคดีนั้นก็คือวรรณกรรมชนิดหนึ่งนั่นเอง กล่าวคือ เป็นวรรณกรรมที่กลั่นกรองและตกแต่งให้ประณีต มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ อันเป็นคุณค่าของการประพันธ์ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง วรรณคดีนั้นเป็นวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นวรรณคดีเสมอไป

คำว่า “วรรณกรรม” มีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Literature Works” หรือ “General Literature” และการใช้คำว่า “วรรณกรรม” มีปรากฏครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองศิลปและวรรณกรรม พ.ศ. 2475 โดยให้คำนิยามคำว่า “วรรณกรรมและศิลปกรรม” รวมกันไว้ดังนี้

“ วรรณกรรมและศิลปกรรม หมายความว่า การทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ จะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตาม เช่น สมุด สมุดเล็ก และหนังสืออื่น ๆ เช่น ปาฐกถาอื่น ๆ เทศนา หรือวรรณกรรมอื่น ๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรือนาฏกยกรรม หรือนาฏกย-ดนตรีกรรม หรือแบบฟอนรำและการเล่นแสดงให้คนดูโดยวิธีใด ๆ ซึ่งการแสดงนั้นได้กำหนดไว้เป็นหนังสือ หรืออย่างอื่น ๆ ”

คำว่า “วรรณกรรม” ก็ได้นิยามใช้กันแพร่หลายมาตามลำดับ และสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมทางวรรณกรรมรวมอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรม

แห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2485 มีหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมและส่งเสริมศิลปะการแต่งหนังสือ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นทางการสืบต่อจากวรรณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (ชวัช ปุณ โณทก. 2527 : 1)

กุหลาบ มลลิกะมาส (2517 : 7) กล่าวว่า คำว่า “วรรณกรรม” มาจากการสร้างศัพท์ใหม่ แทนคำว่า “Literature” โดยวิธีสมาส หรือรวมคำ จากคำว่า วรรณ หรือ บรรณ ซึ่งหมายถึง ใบไม้ หรือ หนังสือ รวมกับคำว่า กรรม ซึ่งหมายถึงการกระทำ ดังนั้นวรรณกรรม จึงหมายถึง การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือ โดยความหมายของวรรณกรรม หมายถึง สิ่งซึ่งเขียนขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นไปในรูปใด หรือเพื่อความมุ่งหมายใด ซึ่งอาจจะเป็นใบปลิวหนังสือพิมพ์ นวนิยาย คำอธิบาย ละครกวีก็ได้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 754) อธิบายว่า วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด ไม่ว่าจะแสดงออกมาโดยวิธีหรือในรูปอย่างใด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ สิ่งบันทึกเสียง ภาพ ส่วน ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และเจตนา นาควัชระ (2520 : 58) ได้ให้ความหมายของ วรรณกรรมว่า หมายถึง หนังสือ หรือเอกสาร ที่มีศิลปกรรมในฐานะที่มีรูปแบบ มีสาระเนื้อหาที่ ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน

สิทธา พิณีภูวดล และคณะ (2515 : 35) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึงงานเขียนใน รูปบทกวีนิพนธ์ ร้อยกรอง และข้อเขียนทั้งหมดที่ใช้ภาษาร้อยแก้ว ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น เรียงความ บทละคร บทภาพยนตร์ บทโทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์

พระยาอนุমানราชชน หรือ เสถียร โกเศศ (2515 : 24) ได้กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึงการกระทำหนังสือหรือหนังสือที่แต่งขึ้นทั่วไปโดยมิได้จำกัดว่าเป็นหนังสือพวกใดพวก หนึ่ง โดยเฉพาะ ส่วนจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใดนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

สมพร มั่นตะสูตร (2525 : 10-11) อธิบายว่า วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนทุกชนิด ทุกชิ้นที่สามารถสื่อสารได้น่าจะเป็นวรรณกรรม ซึ่งหมายความว่า เมื่อผู้แต่งส่งสารไปยังผู้รับ ผู้รับ สามารถสื่อความเข้าใจจากสารที่ผู้แต่งส่งมาได้ ก็ถือว่ามีการสื่อสารกันขึ้นแล้วงานเขียนนั้นนับว่า เป็นวรรณกรรม

โจเซฟเมอร์แซนด์ (Mersand. 1973 : 313) กล่าวว่า คำจำกัดความง่าย ๆ ของ วรรณกรรมก็คือ การเขียนทั้งในรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งถ้าพิจารณาคำจำกัดความนี้ตาม หลักการแล้วบทกวีที่เขียนขึ้นเป็นครั้งแรก หรือ รายการสั่งซื้อสินค้าทางจดหมายก็เรียกว่า วรรณกรรมด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น วรรณกรรมจะต้องเป็นรูปแบบการ เขียนที่ดี มีประเด็นน่าวิจารณ์และมีความคิดที่น่าสนใจเป็นอันดับสุดท้ายทัศนะต่าง ๆ

จากที่มีผู้ให้คำจำกัดความที่กล่าวมา มีความสอดคล้องกับความหมายของ
วรรณกรรมที่ให้ไว้ในการสัมมนาของชุมนุมวรรณศิลป์ 6 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยหอการค้า เมื่อปี พ.ศ. 2518 ว่า วรรณกรรมคืองาน
สร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางไม่ว่าจะมีเนื้อหาแบบใดก็ตาม มีขอบเขตถึงงานเขียน
ทุกชนิด เช่น วรรณคดี นวนิยาย เรื่องสั้น บทกวี รวมถึงวรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยปาก
เช่น นิยายพื้นบ้าน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น (อ้างถึงใน วรรณลี ชาติ. 2522 : 4)

อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้ให้ความหมายของวรรณกรรมที่แตกต่างออกไป มิใช่จำกัดอยู่
แต่เฉพาะงานเขียนทั่ว ๆ ไป เช่น

เอมอร์ ซิตตะโสภณ (2521 : 11-12,21) อธิบายว่า วรรณกรรม หมายถึงข้อเขียนต่าง
ๆ ที่ทำขึ้นด้วยความประณีต แต่ยังไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณคดี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะกาลเวลา
หนึ่ง ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่พิจารณา และพร้อมกับชี้ประเด็นว่าหากจะพิจารณาว่า
วรรณกรรม คืองานเขียนทั่ว ๆ ไปแล้วไซ้ ทุกอย่างที่เป็นงานเขียน เช่น พงศาวดาร ตัวยกกฎหมาย
พระราชกฤษฎีกา ประกาศต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งจดหมายรัก ก็จะกลายเป็นวรรณกรรมไปหมด เรา
ควรคำนึงถึงความจริงข้อที่ว่า วรรณกรรมในภาษาอังกฤษก็มี “Literature” ปนอยู่ด้วย ฉะนั้น
วรรณกรรมไม่ควรจะเป็นเพียงงานเขียนเฉย ๆ แต่ควรจะเป็นงานที่มีศิลปะปนอยู่ด้วย กล่าวอีกนัย
หนึ่งก็คือ วรรณกรรมชิ้นใดก็ตามควรจะเกิดมาจากความตั้งใจของผู้เขียน ในอันที่จะถ่ายทอด
ความรู้สึกรู้สึกหรือทัศนคติของเขาออกมาเป็นคำอักษรอย่างมีศิลปะ ไม่ว่าจะจากประสบการณ์หรือแรง
บันดาลใจ หรืออารมณ์สะท้อนใจก็ตาม

สมพร มั่นตะสูตร (2524 : 5) อธิบายเพิ่มเติมจากคำจำกัดความที่ได้กล่าวมาแล้วว่า
วรรณกรรม หมายถึงงานเขียนที่เกิดขึ้นจากอารมณ์สะท้อนใจ และมีศิลปะในการนำเสนอทั้งใน
ด้านความรู้ ความคิด ความสะท้อนใจด้วย การถ่ายทอดเป็นภาษาทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ไม่
จำกัดรูปแบบและเนื้อหา วรรณกรรมนั้นมีความดีเด่น ให้ความประทับใจ

เสถียร จันทมาศ (2516 : 8) อธิบายว่าวรรณกรรม คือผลิตผลที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ
สะท้อนถ่ายทอดความชัดเจนที่ได้รับจากการต่อสู้ของชีวิต ทั้งในทางธรรมชาติและทางสังคม เป็นการ
สร้างวัฒนธรรมทางศิลปะ รับผิดชอบประโยชน์ของกลุ่มความคิดที่ตนสังกัดอยู่

สรุปได้ว่าความหมายของวรรณกรรมที่มีผู้ให้ไว้หลากหลายนี้ ตามความหมายของ
หนังสือความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมนั้นจะมีความหมายกว้าง และมีเนื้อหาที่ดีสามารถโน้มน้าว
จิตใจ มีความงามด้านภาษา การใช้คำ มีคุณค่าเข้าขั้นวรรณศิลป์ ผู้อ่านให้เกิดความเพลิดเพลิน ความ

สำนึกคิด และอารมณ์ต่าง ๆ โดยกินความครอบคลุมงานหนังสือทุกชนิดหรือสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ทั้งหนังสือทั่วไป หนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร และเอกสาร ต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ความหมายของคำว่า “วรรณกรรมอีสาน”

วรรณกรรมอีสาน หมายถึง ตำราวิชาการ กฎหมาย นิทาน วรรณกรรมชาดก ที่บันทึกด้วยภาษาถิ่นอีสานอาจบันทึกด้วยอักษรธรรม หรืออักษรไทยน้อยก็ได้ ขึ้นอยู่กับการใช้งาน โดยชาวอีสานนิยมใช้อักษรธรรมบันทึกตำราสำคัญและคัมภีร์พุทธศาสนา รวมทั้งวรรณกรรมชาดก นอกนิบาต ส่วนอักษรไทยน้อยใช้บันทึกนิทานพื้นบ้านและนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ (พิรพงศ์ เสนไสย. 2546 :95)

2. ประเภทของวรรณกรรมอีสาน

ธวัช ปุณโณทก.(2544 ข : 4 - 20) ถ้าแบ่งตามการจดบันทึก มี ๒ประเภท ได้แก่ วรรณกรรมที่ไม่เป็นลายลักษณ์หรือแบบมูขปาฐะ และวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์หรือบทประพันธ์ ถ้าแบ่งตามลักษณะการประพันธ์ แบ่งเป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง

มนัส สุขสาย.(2544 ก: 12 - 16) ประเภทร้อยกรองสามารถแบ่งตามประเภทคำประพันธ์ เป็น 5 แบบคือ กาพย์ กลอน โคลง ฮ่าย และ โสก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วรรณกรรมไม่เป็นลายลักษณ์หรือแบบมูขปาฐะ เป็นวรรณกรรมที่บอกเล่าต่อกันมา วรรณกรรมบางอย่างนั้นเป็นทั้งแบบมูขปาฐะและแบบลายลักษณ์ แล้วแต่ว่าจะปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

ตัวอย่างเช่น

นิทานก้อม เป็นนิทานพื้นบ้านสั้นๆ (ก้อม แปลว่า สั้น) มักจะเป็นนิทานตลกไปกสา สองแแง สองง่าม หรือประเภตชิงไหวชิงพริบ เช่น พี่อ้าย (พี่เขย) ผากยี่วน้ำสาว(น้องเมีย) พ่อเถ้า (พ่อตา) กับลูกเขย บักเซียงเหมียง หัวพ่อ (หลวงตา) กับจวน้อย(เณร) เป็นต้น

คำทวย หรือปริศนาคำทวย ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น คำทวยเกี่ยวกับมนุษย์ คำทวยเกี่ยวกับเครื่องมือทำมาหากิน คำทวยเกี่ยวกับพืช สัตว์ คำทวยเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ คำทวยเกี่ยวกับศาสนาและประเพณี เป็นต้น

เพลงเด็ก เป็นเพลงพื้นบ้านไทยอีสานที่ร้องกันมาตั้งแต่โบราณ มีหลายประเภท เช่น เพลงกล่อมลูก เพลงปลอบเด็ก (แม่หรือผู้เลี้ยงจะขับร้อง เวลาอาบน้ำ ป้อนข้าวหรือเล่นกับเด็กๆ) เพลงประกอบการละเล่น (เด็กๆ จะขับร้องขณะเล่นกันเพื่อความสนุกสนาน)หมอลำ เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวไทยอีสานที่สนุกสนานให้ความบันเทิงและเป็นที่ยอมรับกันมาก เนื่องจากมีลีลาการขับร้องที่สนุกสนานเร้าใจ สามารถประยุกต์เข้ากับดนตรีสากลได้อย่างลงตัว แต่ดั้งเดิมนั้นหมอลำจะขับร้องประกอบการดนตรี คือ แคน พิณ และกลองเท่านั้น มีหลายประเภท ได้แก่ ลำหมู่ ลำคู่ ลำ

ชิงซู ลำกลอน ลำพื้นหรือลำเรื่อง ลำผีฟ้า ถ้าแบ่งตามทำนองลำหรือ “ลาย” อาจแบ่งเป็น ลำทางสั้น ลำทางยาวหรือลำล่อง ลำเตี้ย ลำผู้ไทย ลำดั่งหวย ลำเพลิน ลำเวียง ลำซิ่ง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาขับร้องหมอลำเป็นประเภท “กลอน” ถ้าเป็นกลอนลำสั้นๆ จดจำขับร้องต่อๆ กันมาก็เป็นประเภทมุขปาฐะ ถ้ากลอนลำเป็นเรื่องยาวๆ เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นกลอนลำเรื่องสังข์สินชัย ก็ถือว่าเป็นวรรณกรรมประเภทลายลักษณ์

เซ็งหรือลำเซ็ง เป็นการขับร้องอย่างหนึ่ง มีลักษณะพิเศษคือมีคนหนึ่งเป็นคนขับร้องนำ มีลูกคู่อย่างน้อยหนึ่งคนขับร้องซ้ำประโยคเดียวกันไปเรื่อยๆ ที่นิยมขับร้องกัน ได้แก่เซ็งบั้งไฟเซ็งนางแมว เซ็งนางคัง เป็นต้น คำประพันธ์ที่นำมาเซ็งเป็นประเภท “กาพย์”

คำสอย เป็นลีลาการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะอย่างหนึ่งของชาวไทยอีสาน คำสอยเป็นบทพูดให้คล้องจองกันสั้นๆ มักพูดสอดแทรกขึ้นขณะมีการแสดงหมอลำ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานยิ่งขึ้น มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า “สอย สอย ...” ลงท้ายด้วยคำว่า “...จิงซีกะว่าสอย” คำสอยมักจะมีลักษณะสองแง่สองง่าม ล้อเลียน ตลก โปกฮา บางทีอาจถึงขนาดลามกหยาบโลน แต่ในมิตินั้นชาวไทยอีสานถือว่าเป็นที่ยอมรับได้ เช่น”สอย สอย ผักกะ โคนกินกับลาบกับก้อย ไพบ่มีเมียน้อย เป็นคนค้อยพัฒนา...จิงซีกะว่าสอย”

2. วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์วรรณกรรมประเภทลายลักษณ์ของอีสาน มีผู้จัดกลุ่มตามสาระไว้หลายประเภท เช่น ธวัช ภูณ โนนทก (2544 ข : 14) แบ่งไว้ 5 ประเภท คือ

2.1 วรรณกรรมพุทธศาสนา เป็นนิทานชาดกและตำนานพุทธศาสนา เช่น ขูลุนางอ้ว เป็นต้น

2.2 วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น ท้าวฮุ่งท้าวเจือง พื้นเวียง พื้นเมืองอุบลตำนานขุนบรม เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมนิทาน เช่น นางผมหอม สังข์สินชัย กำพร้าผีน้อย เป็นต้น

2.4 วรรณกรรมคำสอน เช่น ธรรมคาสอนโลก ท้าวคำสอน เสียวवादเป็นต้น

2.5 วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่นบทสวดต่างๆ ผญา นิทานก้อม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทดังกล่าวอาจยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดเนื่องจากว่าวรรณกรรมอีสานมีลักษณะประสมประสาน นั่นคือมีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกันหลายสาระในเนื้อเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องผาแดงนางไอ่ อาจเป็นวรรณกรรมประวัติศาสตร์หรือ เป็นนิทานชาดก ก็ได้ อาจารย์ปิยะฉัตร ปีตะวรรณ (ม.ป.ป.) ภาควิชาประวัติศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี(สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี) ได้สำรวจใบลานในภาคอีสาน ๕ จังหวัด คือ นครพนม มุกดาหารร้อยเอ็ด

หนองคาย และอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2527 ได้จัดหมวดหมู่ของวรรณกรรมไว้ 4 หมวด คือ

1. วรรณกรรมตำนานประวัติศาสตร์และตำรา ตำรวจได้ 17 เรื่อง เช่น พระเจ้าเลียบโลก ตำราตุษะคั้ง ท้าวที่ท้าวเจียง กลอนลำเวียงจันทน์ ตำนานขุนบรม เป็นต้น
2. วรรณกรรมคำสอน ความเชื่อ ประเพณี ความรู้ ตำรวจได้ 31 เรื่องเช่น ธรรมดาสอนโลก ท้าวคำสอน กาลนับมือส่วย ฮีต12คอง14 หนังสือก้อมกันยักษ์ นิสัยสอนโลก อินทิญาณสอนลูก เป็นต้น
3. วรรณกรรมชาดก ตำรวจได้ 88 เรื่อง เช่น สุริยวงศ์ จำปาสี่ต้น ทศชาตินางผมหอม อรพินคัทนาม แดงอ่อน พระยากาเผือก ชูลูนางอ้ว ท้าวโสวัจ เป็นต้น
4. วรรณกรรมเพื่อพิธีทางศาสนา ตำรวจได้ 97 เรื่อง เช่น ปฐมสมโพธิ มหาชาติ อริยทรัพย์ สังกาศ พระยมก ฉลองการะพิก คาถาพัน เป็นต้น

วรรณกรรมอีสาน ได้แก่ วรรณกรรมชาดก ชาดกนอกนิบาต หรือวรรณกรรมพุทธศาสนา และนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่บันทึกด้วยอักษรธรรมและอักษรไทยน้อย ซึ่งปัจจุบันยังพบว่ามีวรรณกรรมอีสานอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการปริวรรตมาเป็นอักษรไทยปัจจุบัน

ตัวอย่างชื่อเรื่องของวรรณกรรมอีสานมีดังนี้ รัชช ปุณ โณทก.(2544 ข : 25 - 26)

1. กภาพเกษ
2. กำฟ้าฝืนน้อย
3. ไก่แก้วหอมฮู (กำฟ้าไก่แก้ว)
4. ขุนทึง ขุนเทือง
5. ชูลู - นางอ้ว
6. จำปาสี่ต้น
7. เขตพน
8. เชียงเมียง
9. ทรายฟองหนองคำแสน
10. ท้าวกำกาดำ (ท้าวกินรี)
11. ท้าวคันธนาม (คัทนาม)
12. ท้าวปาจิตกับนางอรพิม
13. ท้าวผาแดง - นางไอ่
14. ท้าวว้าวทอง (อุ้นหล้าว้าวทอง)
15. ท้าวสิงกาโลกระต่ายดำ

16. ท้าวโศวัญ
17. ท้าวหงส์หิน
18. ท้าวมหาหุຍ
19. นกกระจอก (ท้าววรกิต นางจันทะจร)
20. นางแดงอ่อน
21. นางพมหอม
22. ปลาแดกปลาสมอ (ท้าวบุสบา)
23. พญาคันคาก
24. พระคุณของบิคมารดา (แทนน้ำนมแม่)
25. พื้นเมืองอุบล
26. พื้นเวียง (พื้นเวียงจันทน์)
27. สังข์ศิลป์ชัย
28. สัทนต มโนราห์
29. สุพรหมโมกขาหมา 9 หาง
30. สุริวงส์
31. เสียวสวาสดี
32. สีต12 ทอง14 (สีตบ้านทองเมือง)

สรุปได้ว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดในกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งมาเป็นเวลานาน มีทั้งที่เขียนเป็นลายลักษณ์ เช่น นิทานคำร่ายและมิทั้งที่ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์หรือมุขปาฐะ ใช้การพูด การบอกเล่า หรือการร้องสืบทอดกันมา เช่น เพลงพื้นบ้าน และบทกล่อมเด็ก เป็นต้น วรรณกรรมท้องถิ่นมีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ ได้ความรู้ ได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต ให้ข้อคิด ข้อเตือนใจ ตลอดจนสามารถนำความรู้จากการได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ประกอบอาชีพได้

3. วิเคราะห์วรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูลู – นางอ้ว

โมที ศรีแสนยงค์ (2554 : 20) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง ชูลู-นางอ้ว ตามประเด็นสำคัญดังนี้

3.1 โครงเรื่อง

โครงเรื่องหมายถึง การกำหนดเหตุการณ์คร่าวๆ เพื่อจะให้เราทราบว่าใครจะทำอะไรที่ไหนเมื่อไร คิดอะไร แต่จะไม่บอกรายละเอียดไวชัดเจน

โครงเรื่อง ชูลู – นางอ้ว จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า โครงเรื่อง ชูลู – นางอ้ว มีเพียงโครงเรื่องใหญ่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

มีนางพระยาสองเมืองเป็นสหายรักกัน ในอดีตเคยให้สัญญาว่าจะให้โอรส ธิดาของตนอภิเษกสมรสกัน แต่ต้องมาขัดใจกันเพราะขอสัมพันธ์จากสหายรักตนไม่ได้ จึงตัดไม้ตรี เมื่อโอรส ธิดา เจริญชันษา เป็นหนุ่มสาว เกิดรักใคร่และถักถอบได้เสีย และสัญญาว่าจะครองคู่รักกันตลอดไป แต่ในขณะนั้นมีชายอีกคนหนึ่งมาหลงรักและพยายามเอาใจมารดาฝ่ายหญิง จนนางพอใจ จึงได้มาสู่ขอก่อน เมื่อชายคนรักมาสู่ขอภายหลังจึงถูกปฏิเสธ และมารดาพยายามขัดขวางในที่สุดคนทั้งสองแก้ปัญหารักไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย

จากการที่พิจารณาโครงเรื่องพบข้อขัดแย้งอยู่ 2 ประการคือ ความรักมีอุปสรรคแก้ปัญหารักไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย จัดอยู่ในประเภทความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับกฎเกณฑ์ของสังคม คือ ประเพณีคฤมณชน

สิ่งที่มีคุณค่าคือแก่นเรื่องและคติชีวิตที่ปรากฏ คือ การพรากจากผู้เป็นที่รักทำให้เกิดทุกข์ การพรากรักของบุตร – ธิดา เป็นสิ่งไม่ควรกระทำ คติที่สำคัญของเรื่องนี้คือ บางครั้งความต้องการของมนุษย์อาจขัดแย้งกับสังคม ผู้ที่ยืดหยุ่นในการดำรงชีวิตเท่านั้น จึงจะพบกับความสุข ส่วนคติประการอื่นๆ ได้แก่ ความอาฆาตพยาบาท ความโลภ และความถือดี ย่อมไม่เป็นคุณแก่ใคร

3.2 เนื้อเรื่อง ชูลู – นางอ้ว

เนื้อเรื่องหมายถึง เหตุการณ์ต่างๆ หลากๆ เหตุการณ์ที่ผู้แต่งนำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านรู้ได้ว่ามีเหตุการณ์ใดบ้าง เกิดขึ้นกับตัวละคร ตัวละครแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร ใครพูด กับใครว่าอย่างไร ผู้แต่งเล่าเรื่องอย่างละเอียด มีการบรรยายและพรรณนาความประกอบ ซึ่งมีทั้งการพรรณนาโดยตรงและโดยอ้อม

ปรีชา พิณทอง (2524 : 13 – 14) ได้เขียนไว้ว่า

ฝ่ายเมืองกายมีพญาทวยปกครอง มีพระมเหสีมีนามว่านางจันทา ต่อมาได้ประสูติธิดานามว่านางอ้วหรือนางอ้วเต็ม เป็นผู้มีรูปโฉมงดงาม เป็นที่รักใคร่ของพ่อพญามาก จึงโปรดฯ ให้สร้างหอโองคำปราสาทอุทยานสวนดอกไม้ สำหรับธิดา ภายหลังเมื่อนางอ้วอายุได้ประมาณ ๑๐ ขวบ พญาเมืองกายสวรรคต เสนาผู้ใหญ่จึงยกให้พระมเหสีเป็นเจ้าเมืองปกครองแทน

เมื่อบาท้าวชูลู เจริญวัยเป็นหนุ่มรูปงาม นามพิมพากาสีจึงใคร่ที่จะให้กินดองกับนางทองสี ธิดาขุนนางเสนาใหญ่ แต่บาท้าวชูลูไม่ได้รับรักนางทองสี จึงบ้ายเบี่ยงไปเยี่ยมยามเมืองกายซึ่งเป็นเมืองเสี้ยว (เมืองที่เป็นสหายสนิทกัน)นางแก้วพิมพากาสี และได้ฝากสิ่งของไปฝากแม่เสี้ยวจันทาสหายรัก เมื่อไปถึงเมืองกายชูลูได้นำของไปถวายนางจันทา เมื่อชูลูทูลว่าเจ้าพ่อเมืองกาสนั้นสวรรคตแล้ว นางจันทาก็ทอดชูลูน้ำตานองหน้ารำพันว่า “สองสหายรักช่างมีชะตากรรมเหมือนกัน ต้องมาเป็นม่ายครองเมืองแทนสามี ตัวฉันนี้ไม่มีลูกชายเหมือนเจ้า แต่มีลูกสาวชื่อนางอ้วเต็ม ให้บา

ท้าวไปเยี่ยมน้องที่หอโศงคำเถิด” ชูลูจึงลาจันทาไปเยี่ยมน้องที่หอโศงคำ ครั้นเมื่อพบหน้าก็เกิด
โใจปฏิพัทธ์ขึ้นมาทันที ชูลูจึงผูกพันเกี่ยว ซึ่งนางอ้วกก็มีใจรักตอบชูลู ทั้งสองจึงได้เสียดกันในวันนั้น
ชูลูได้ให้สัญญาว่าจะมาสู่ขอทันทีที่ถึงเมืองกาสี ชูลูได้ฝากแหวนแทนคำมั่น นางอ้วกก็ได้มอบสไบคำ
แทนความรักตอบ

กล่าวถึงขุนนางซึ่งเป็นชาวขอมภูษากำ(ชาดำ) ขุนนางได้หลงรักนางอ้วกจึงเอาใจนาง
จันทาด้วยการเอาเนื้อสัตว์ที่ล่ามาได้ ข้าวของเงินทองมาเป็นบรรณาการมาฝากอย่างสม่ำเสมอ จน
นางจันทาพอใจจึง ตกปากรับคำจะยกนางอ้วกให้ขุนนาง แต่นางอ้วกไม่ตกลงเพราะเห็นว่าขุนนางเป็น
อนารยชน เป็นคนนอกศาสนา เอาแต่เสพสุราไม่มีศีลธรรม นางจันทาจึงคุดำนางอ้วกว่าไม่ฟังคำแม่
สอนขุนนางนั้นเอาอาหาร ข้าวของมาให้กิน กินคืออยู่ที่เพราะขุนนาง ถ้าจะกลับคำก็เป็นการดื้อ
บุญคุณเขา

ส่วนชูลูเมื่อกลับถึงเมืองกาสี ได้กราบทูลพระมารดาว่าให้ไปโอม(สู่ขอ)นางอ้ว นาง
จึงได้ให้ขุนแพนต่างราช(ทูต) นำขบวนไปโอมนางอ้วยังเมืองกาย เมื่อได้กราบทูลสู่ขอนางอ้ว แต่
นางจันทา นางกลับปฏิเสธโดยอ้างความหลังว่า ครั้นเมื่อนางตั้งครรถ์นั้นเคยเฝ้าปากขอหมากส้ม
เกลี้ยง แต่เสี้ยวแพงไม่ยอมให้ เดียวนี้ยังจำไม่รู้ลืม เมื่อเมืองกาสีมาขอนางอ้วก็จะไม่ให้เช่นกัน อีกทั้ง
ได้ยกนางอ้วให้ขุนนางไปแล้ว ให้กลับบ้านเมืองไปเสียดเถิดเมื่อขุนแพนต่างราช กลับไปทูลนาง
พิมพากาสีนางก็กริ้วโกรธว่าทำไมแม่เสี้ยวจึงละทิ้งสัญญาสัจจะในครั้งก่อน ที่เคยไหว้วอนถึงพระ
อินทร์เป็นพยานว่าจะให้ลูกชายลูกสาวของทั้งสองเมืองกินคองกันนางจึงแต่งทัพไปโอมนางอ้วเป็น
ครั้งที่สองด้วยตนเอง ฝ่ายเมืองกาย นางจันทาก็แต่งทัพออกมาเช่นกัน ครั้นเมื่อเสี้ยวทั้งสองพบกันที่
ชายแดน นางพิมพากาสีก็ตัดพ้อขึ้นว่า ทำไมถึงลืมสัญญาเมื่อครั้งเล่นน้ำสระผมด้วยกันที่วังน้ำวัน
นั้น ที่เราเคยขอมือไหว้องค์อินทร์เป็นพยาน สัญญาว่าจะให้ลูกในท้องเป็นคู่กัน นางจันทาก็ตอบว่า
แม่เสี้ยวพิมพากาสีต่างหากที่ละทิ้งสัญญาก่อน ชูลูนั้นมีคู่สองแล้ว ยังจะมาเอาคู่สามคู่สี่อีกหรือ นาง
พิมพากาสีก็ปฏิเสธว่าชูลูไม่เคยมีคู่ สัจจะขุนกษัตริย์คำไหนต้องเป็นคำนั้น เมื่อต่างฝ่ายต่างตกลงกัน
ไม่ได้จึงทำพิธีเสียดสายมิ่งสายแนนตัดสิน

ผลการเสียดสายมิ่งสายแนนปรากฏว่าไม่มีใครจะได้ใช้ชีวิตคู่กับนางอ้วทั้งขุนนาง
และชูลู ซึ่งผลดังกล่าวสร้างความโศกเศร้าเสียใจให้นางอ้วและชูลูเป็นอย่างยิ่ง กองทัพทั้งสองฝ่ายจึง
แยกย้ายกลับบ้านเมืองของตน ฝ่ายขุนนางได้ส่งคนมาทาบทามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกำหนดวันกินคอง
แต่งงาน เพราะนางจันทาก็ตกลงอย่างมั่นเหมาะว่าจะให้แต่งงานเดือนหน้า ข่าวนี้นัดยินถึงนางอ้ว
นางก็ให้คนส่งข่าว ไปถึงชูลู ทั้งสองได้เฝ้าพบกันนางก็ได้เล่าถึงความทุกข์ใจที่ต้องกินคองกับขุน
นาง อนารยชน คนนอกศาสนา ท้าวชูลูจึงบอกตนว่าจะกลับเมืองกาสีไปเตรียมทัพมาแย่งชิงนางอ้ว
ให้อุดหนุนรอ แต่นางก็ไม่อยากให้เกิดสงคราม ท้าวชูลูจึงสั่งลาแล้วจึงกลับเมือง

ฝ่ายนางจันทาเมื่อทราบข่าวว่าธิดาแอบพบท้าวขลุในสวนหม่อน จึงกริ้วโกรธมาก ค่ำทอว่านางไม่รักนวลสงวนตัวทำให้เสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูลและกล่าวถึงอย่างไรจะต้องแต่งงานกับขุนนางแน่นอน นางเสียใจจึงหนีเข้าป่าจะผูกคอตายที่ต้น จวงจันทร์พระอินทร์ปลุกไว้ไม่ให้ผูกคอตาย นางจึงได้ไปขอต้นจวงฝักปลุกจวงฝักปลุกได้โน้มน้ำถึงลงมา นางก็เอาไหมคำพันกับกิ่งจวง ครั้นสังลาขลุครั้งสุดท้าย กิ่งต้นจวงก็คืนกลับนางจึงได้ตายสมตั้งใจ เมื่อเมืองกายทราบข่าวว่านางอ้วหายไปถึงได้แจ้งข่าวให้ขลุและขุนนางทราบ และเที่ยวค้นหาเป็นเวลา 7 วัน ก็ไม่พบเพราะฝักจวงนางจันทาจึงทำพิธีปลีกรรมเบิกไพร พระอินทร์ได้ให้กาคำบอกข่าว จึงพบศพนางอ้ว เมื่อเชิญศพเข้าเมือง ขุนนางเห็นศพนางอ้วแล้วอาลัยอาวรณ์ จับจวบแขนนาง จนสติวิปลาส ธรณีจึงได้สูบลงไปใช้กรรมในนรกอเวจี นางจันทาจึงทำพิธีส่งสะการศพ จึงแจ้งข่าวเชิญนางพิมพากาสีและขลุมายังเมืองกาย เมื่อขลุทราบข่าวก็เสียใจหนัก นอนไม่หลับ ครั้นหทัยกระจกมาส่งดูเห็นแต่เงา นางอ้วอยู่เคียงข้างขลุคลุ้มคลั่งกายสั่นหทัยมีคเทงคอตายตามนางพิมพากาสีเสียพระทัยหนัก เมื่อคลายความโศกจึงสั่งเสนาแจ้งข่าวถึงนางจันทาให้เชิญศพทั้งสองมาที่ชายแดนเมืองเพื่อปลงศพร่วมกัน พอเจ้าแม่เมื่อทั้งสองได้พบหน้ากัน ต่างก็เสียใจและสำนึกผิดในการกระทำของตน พอเผาศพเสร็จวิญญาณของขลุและนางอ้วได้สำแดงเป็นสายรุ้ง ฝนตกกลายเป็นเงินทอง กรรมเวรในชาติปางก่อนที่ทำให้ท้าวขลุ นางอ้วต้องฆ่าตัวตาย คือ มีเมืองหนึ่งชื่อเมืองเป็งซอน (ปัฐขร) มีพระยาปกครองและมีนางคอกซ็อนเป็นชายา เจ้าเมืองเป็งซอนได้สั่งห้ามสามภรรยาคือนางจันทา และลูกท่านแสนเมืองห้ามญาติพี่น้องคนใดชักนำคู่กันอีกจะถูกประหารทั้ง โศครเมื่อนางคอกซ็อนไม่พอใจที่สามภรรยาผู้นี้กระด้างต่อนาง ทั้งสองเสียใจจึงฆ่าตัวตาย และได้แข่งให้ผู้ที่พรากรสามีคู่อื่นจึงมีจุดจบเช่นเดียวกัน ขลุ นางอ้วในชาติก่อนคือพระยาเป็งซอนและนางคอกซ็อนก็คือนางอ้ว กรรมเวรนี้ทำให้ทั้งสองต้องฆ่าตัวตายชดใช้กรรม ซึ่งต่อมาในพระชาติสุดท้าย ท้าวขลุก็คือพระพุทธเจ้า นางพิมพากาสีก็คือพระนางสิริมหามายา นางอ้วคือพระนางยโสธรา ส่วนขุนนางคือพระเทวทัต

จากลำดับเรื่องย่อจะพบว่าเหตุการณ์ตอนที่ขุนนางแต่งขันหมากจะมาสู่ขอนางอ้ว นั้นเหมาะสมที่จะสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง ราชู่นกลางทรงเครื่อง

3.3 การลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ลำดับเหตุการณ์ เรื่อง ขลุ – นางอ้ว สรุปได้ 2 ตอนดังนี้

โมฬี ศรีแสนยงค์ (2533 : 20) สรุปไว้ ดังนี้

3.3.1 การเริ่มเรื่อง

การเริ่มเรื่องแยกออกเป็นสองตอนคือ การเริ่มเรื่องและการเปิดเรื่อง การเริ่มเรื่องก็เริ่มด้วยการประณามบท ซึ่งเป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งของการแต่งวรรณกรรมแบบดั้งเดิม

และจะเขียนในลักษณะกวี เป็นผู้เล่าให้ผู้อ่านรู้เรื่อง ดังนั้นกวีจึงมักจะสอดแทรกความคิดเห็น ความรู้สึกต่างๆลงไป

การเปิดเรื่อง กวีเปิดเรื่องให้รู้สถานที่และเวลาซึ่งหมายถึงฉากอันประกอบไปด้วย เมืองกาสิ มีพระยาภาสีปกครอง พระนางพิมพาภาสีเป็นชายา พระนางมีโอรสชื่อ ชูลู ต่อมาพระยาภาสีสิ้นพระชนม์ พระนางพิมพาปกครองบ้านเมืองแทนพระสวามี เมืองที่สองคือเมืองกาย มีพระยาเมืองปกครองพระนางจันทาเป็นชายา พระนางมีพระธิดาชื่อนางอ้ว พระบิดาโปรดให้สร้างปราสาท อุทยานให้นางอ้ว ต่อมาพระบิดาสิ้นพระชนม์ พระนางจันทาปกครองบ้านเมืองแทน และเมืองสุดท้ายนี้คือ เมืองขอม มีขุนนางปกครอง ขุนนางรักนางอ้ว ได้ติดต่อกับเครื่องบรรณาการฝากพระนางจันทาเป็นประจำ

3.3.2 ปัญหาขัดแย้ง

ปัญหาขัดแย้งแยกออกเป็น 2 ตอนคือ ปัญหาในอดีตเป็นปัญหาของตัวละครรุ่นบิดามารดา แลปัญหาปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาของตัวเอกรุ่นบุตร – ธิดา

ปัญหาในอดีตคือพระนางพิมพาภาสีและพระนางจันทา ในอดีตเป็นสหयรักใคร่กันมากและสัญญาว่าจะให้ลูกชายและหญิงแต่งงานกัน ต่อมาได้เป็นชายาของเจ้าเมืองกาสิ เจ้าเมืองกาสิและเมืองกายมีชายาทั้งสองตั้งครรรภ์พร้อมกัน พระนางจันทาเสด็จไปเยี่ยมเมืองกาสิ พระนางพิมพา พาเจ้าชมอุทยาน พระนางจันทาเห็นสัมพันธ์ก็อยากเสวย จึงได้ขอสัมพันธ์จากพระสหาย พระนางพิมพากลับพูดบ้ายเบี่ยงไม่ยอมให้ พระนางจันทาถึงกับ โกรธแค้นอาฆาตพยาบาท เมื่อเสด็จกลับเมืองพระนางจันทาก็ตัดไม้ตรี และเลิกติดต่อกับพระนางพิมพา จนพระนางประสูติพระธิดา อ้ว ผู้มีรูปโฉมงดงามหาผู้เสมอเหมือนได้ จากปัญหาคือส่วนนี้กวีได้อุปไว้แล้วนำมาเปิดเผยภายหลัง

ปัญหาปัจจุบันเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญ อยู่กับตัวละครตัวเอก คือ ชูลูและนางอ้วซึ่งเป็น โอรสธิดาของพระนางทั้งสอง เมื่อชูลูเจริญชันษาสมควรที่จะปกครองบ้านเมืองได้แล้ว พระนางพิมพาใคร่จะหาชายาให้แก่ชูลู พระนางเห็นว่านางทองสีเป็นผู้หญิงที่สวยงาม ควรจะไปสู่ขอให้กับชูลู จึงได้ปรึกษากับพระโอรส ชูลูไม่ยินดีด้วยกับพระมารดาจึงทูลลา เสด็จเมืองกายจึงพบกับนางอ้ว ทั้งสองจึงเกิดความรักใคร่ลักลอบ ได้เสียกัน และชูลูสัญญาว่าจะรีบมาสู่ขอนางอ้ว ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นเมื่อกวีได้สร้างตัวละครอีกตัวขึ้น เพื่อมาขัดขวางความรักของคนทั้งสอง ก็คือขุนนางพระนางจันทามีจิตใจเอนเอียงมาทางขุนนางเพราะขุนนางเอาใจเก่งด้วยการให้สิ่งของ เมื่อขุนนางจัดขันหมากมาสู่ขอนางก็รับไว้ และสัญญาว่าจะพยายามหาทางให้นางอ้วแต่งงานกับขุนนางให้ได้ ชูลูจัดขันหมากมาสู่ขอภายหลังกลับถูกปฏิเสธ และได้รู้ปัญหาขัดแย้งในอดีต ตัวชูลูเองก็มีได้ละความพยายาม พระนางพิมพาได้ยกกองทัพ ไปยังเมืองกาย และได้ทำพิธีเสกสายแนนอีกแต่ผลการเสก

ตาย ไม่มีใครได้นางอ้วเป็นคู่ครอง ขุนนางมิได้ละความพยายามได้มีของฝากพระนางจันทาอีก นางอ้วพยายามชักนำขูลูเข้าหา ในที่สุดพระมารดาจึงบังคับให้นางอ้วแต่งงานกับขุนนาง นางอ้วหมดหนทางแก้ไขจึงฆ่าตัวตาย ขูลูทราบข่าวจึงเชือดคอตาย และขุนนางถูกรรณีสืบตายเช่นกัน

3.3.3 การจบเรื่อง

การจบเรื่องแบ่งออกเป็นสองตอนคือการจบเรื่องของตัวเอกและการจบเรื่องของตัวประกอบสำคัญจึงปิดเรื่อง

การจบเรื่องของตัวเอก คือ การตายของขูลูและนางอ้ว เพื่อหนีปัญหารัก ส่วนขุนนางตาย กวีจึงจะให้เห็นว่า การกระทำของขุนนางที่จะพยายามขัดขวางแย่งชิงคนรักผู้อื่นเป็นบาป เวรกรรมจะต้องได้รับก็คือตกนรกอเวจี เพื่อที่จะให้สมใจผู้อ่าน

การจบเรื่องตัวประกอบสำคัญก็คือ พระนางพิมพากาสี กับพระนางจันทาเกิดจากความสำนึกในการกระทำของตนเอง วิญญาณขูลูและนางอ้วสำแดงอิทธิฤทธิ์ เป็นรู้งิณน้ำและได้สอนให้ทำกรรมดีตลอดไปพระนางทั้งสองจึงประพาศตลอดมาจนสิ้นอายุขัย การปิดเรื่องกวีได้บอกแก่ผู้อ่านว่า เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นอดีตชาติของพระพุทธองค์ ที่ลงมาชาติใช้กรรม ขูลูก็คือพระพุทธเจ้า นางอ้วคือพระนางพิมพายโสธราชายา พระมารดาก็คือพระนางสิริมหามายา ส่วนขุนนางก็คือเทวทัต ซึ่งเป็นมารผจญพระพุทธองค์ทุกชาติ

จากที่กล่าวมาจะพบว่า โครงเรื่องขูลูนางอ้ว เป็นโครงเรื่องง่ายๆ ที่ไม่สลับซับซ้อน ปัญหาข้อขัดแย้งเด่นชัดลักษณะบุคลิกของตัวละครเป็นแบบคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากอันเป็นสถานที่และเวลาที่เกิดขึ้นชัดเจนดี ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเหมาะสมกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ จึงได้คิดการแสดงรำขุนนางทรงเครื่องขึ้น

3.3.4 ตัวละคร

โมพี ศรีแสนรงค์ (2533 : 31) ได้ให้ความหมายของตัวละครว่า ตัวละครคือผู้ที่มีบทบาทซึ่งอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือเทพซึ่งเป็นตัวแทนความคิดของผู้แต่ง ข้อพึงระวังคือตัวละครที่เป็นมนุษย์จะต้องเป็นมนุษย์แต่มีใช้คนจริงๆ คนใดคนหนึ่ง มิฉะนั้นจะกลายเป็นคนจริงๆ ในจดหมายเหตุ ในชีวประวัติหรือประวัติศาสตร์ในพงศาวดารไป ลักษณะนิสัยของตัวละครจัดเอาไว้มี 2 ประเภท คือตัวละครน้อยลักษณะ ซึ่งมีลักษณะประจำตัวตลอดทั้งเรื่อง เช่น ผู้ร้าย ผู้ดี ตัวตลก และตัวละครหลายลักษณะ ซึ่งจะมีลักษณะนิสัยและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามสถานะเหตุการณ์และสถานการณ์

วรรณกรรมเรื่องขูลูนางอ้ว ลักษณะนิสัยตัวละครจัดอยู่ในประเภทน้อยลักษณะ การวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร ในเรื่องขูลูนางอ้ว ผู้วิจัยเน้นเฉพาะบุคลิก และอุปนิสัยของขุนนาง เพื่อที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นงานแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ รำขุนนางทรงเครื่อง

ขุนนาง เป็นตัวละครประเภทตัวประกอบสำคัญบางที่เรียกว่าตัวโกงหรือตัวร้าย เป็นตัวเปรียบเทียบกับตัวพระเอกเพื่อที่จะให้เห็นข้อแตกต่าง ระหว่างคนทั้งสองแบบชนิดสีขาวกับสีดำซึ่งลักษณะเช่นนี้มักปรากฏอยู่ในวรรณกรรมแบบเก่าเป็นส่วนใหญ่มากจากการศึกษาพบลักษณะของขุนนาง ดังต่อไปนี้

ขุนนางเป็นชนชาติขอมและชาติกลายซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงข้อขัดแย้งในเรื่องของวัฒนธรรมของถิ่นอื่นดังผลงาภยาศิธิตานได้กล่าวว่าการเลือกลูกเขยลูกสะใภ้มักจะมีคำกล่าว ลูกในบ้านว่านในสวน คำกล่าวถึงขุนนางเป็นชาติขอม ดังนี้ ปรีชา พิณทอง (2524 : 37)
บัดนี้ จักกล่าวถึงขุนนางผู้ ขอมภูษาเก่า ก่อนแล้ว

ความแตกต่างระหว่างขุนนางกับนางอ้ว คือ ฐานันดรศักดิ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และแนวทางในการดำเนินชีวิต ระหว่างตระกูลของนางอ้วกับขุนนาง ไม่เสมอกัน ดังเช่น ตอนนางอ้วไม่ตกลงการไปสู่ขอ ของขุนนางกับพระมารดาของนางว่าไว้ ดังนี้ ปรีชา พิณทอง (2524 : 110)

เฮานี้แนวนามเชื้อ	กุลวงษ์พระยาใหญ่
รือจักเทียมแทบข้า	ขอมฮ้ายอยู่คง นั้นเด
เจานันศิลาธรรมเจ้า	บมีสังจักสัง
มีแต่สมเสพเหล่า	บมีเอื้ออ่าวทาน แม่เอย

ขุนนางมีลักษณะดีพิเศษ เพื่อที่จะเป็นตัวเปรียบเทียบกับขูด ก็คือความมั่งมีในทรัพย์สินเงินทอง ความมานะพยายามในการทำมาหากิน ซึ่งเหมือนลักษณะเป็นพรานป่าล่าสัตว์ ลักษณะเช่นนี้เป็นแนวเปรียบเทียบลักษณะสังคมสมัยใหม่ แต่ตัวละครที่เป็นตัวเอกคือ พระเอกนางเอก จัดเป็นแนวอุดมคติ เป็นตัวแทนสังคมแบบเก่า

ข้อเปรียบเทียบดังที่กล่าวมานั้น ข้อที่แสดงให้เห็นว่าขุนนางมั่งมีนั้น กวีได้กล่าวไว้ว่าปรีชา พิณทอง (2524 : 38)

มันก็จัดเอาได้ บรรณาการของฝาก
แปดโกฏิเบี้ย คำเข้มสี่พัน

การแสดงให้เห็นว่า ขุนนางขยันทำมาหากินนั้น แต่เป็นผู้ทำบาป เพราะผิดศีลธรรม ข้อ 1 คือ กรล่าสัตว์ตัดชีวิต ดังบทกลอนที่กล่าวถึงขุนนาง ได้นำสิ่งของมาฝากพระนางจันทา ดังต่อไปนี้ ปรีชา พิณทอง (2524 : 37)

มันก็หามาได้ กวางฟานเนื้อป่า
เทียวส่งเจ้า ตนล้าแม่เมือง

การแสดงความรักของขุนนาง กวีจึงใจให้ขุนนางเป็นทั้งตัวโงงและตัวตลก ทำอะไรก็ผิดทั้งที่ขุนนางรักนางอ้วจริง เช่นตอนขุนนางมาสู่ขอนางอ้ว ดังนี้ ปรีชา พิณทอง (2524 : 37)

มันก็มีกั๊กแจ่มเจ้า นางอ้วหมั่นมา

ขุนนางยอมรับภาระ เลี้ยงคุณางอ้วและครอบครัวนางเป็นอย่างดี ดังที่พระนางจันทา กล่าวกับนางอ้ว ดังนี้ ปรีชา พิณทอง (2524 : 40)

ขุนนั้นอาสาค้า ทำการชู้อย่าง

การแสดงความรักของขุนนางเป็นรักแบบตลก เซ่อ ๆ ซ่า ๆ เงอะ ๆ งะ ๆ ลัทธิชู้ชณชั้นต่ำไม่น่าดู เช่นตอนรับกลอนสายแนนจากนางอ้ว ขุนนางมีลักษณะท่าทางดังนี้ปรีชา พิณทอง (2524 : 79)

กอนปล้นเข้า คำด่าลั้มทำว

ลากลูกได้ คอยเยี่ยมหน่วยกอน

แม้แต่นางอ้วตายแล้วนำศพเข้าเมือง ขุนนางก็แสดงความรักความอาลัยถึงขนาดกอดจูบ แต่ผู้แต่งก็จงใจให้ขุนนางตายตามนางอ้วโดยให้แผ่นดินแยกอกสูบเอาขุนนางตายไป เพื่อที่จะให้ผู้อ่าน ดังบทต่อไปนี้ปรีชา พิณทอง (2524 : 128 - 129)

ลักษณะบุคลิกนิสัยของขุนนาง เป็นชนชาติขอม ก่อนข้างอัปลักษณ์ท่าทาง กิริยามารยาทไม่น่าชม เป็นทั้งโงงและตัวตลกในเวลาเดียวกัน แต่สิ่งที่แฝงอยู่ก็คือ ความรักที่จริงใจ ต่อนางอ้ว แต่นางอ้วเป็นเมียขลุ ซึ่งขุนนางหวังจะชิงนางอ้วให้ได้ด้วยเงินทอง สิ่งของที่หามาฝากพระนางจันทา ทั้งหมั่นมาเยี่ยม และเข้าหาผู้ใหญ่ การแสดงความคิดของขุนนางเป็นลักษณะเสแสร้งหวังจะได้นางอ้วมาเป็นชายาของตน จึงขัดกับความพอใจของคนส่วนใหญ่ในข้อที่ว่า การให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง ขลุ นางอ้ว ผู้วิจัยพบว่าเหตุการณ์ตอนที่ ขุนนางจัดขบวนขันหมากไปสู่ขอนางอ้ว ก่อนที่จะยกขบวนขันหมากไป จึงได้ประดิษฐ์ การแสดงรำ ขุนนางทรงเครื่อง ตามแนวขนบนิยมของละครรำไทยขึ้น จัดเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ ที่จะนำมาใช้ทดลองด้วยกระบวนการปฏิบัติต่อไป

4. การสร้างนวัตกรรมการแสดง รำขุนนางทรงเครื่อง

ที่มา

ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์) ได้มีการกำหนด ให้ผู้เรียน ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การ

เคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนจึงได้ คัดการ
แสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ จากวรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูลู – นางอ้ว การแสดงรำขุนนาง
ทรงเครื่อง ขึ้น โดยยึดสาระสำคัญของบทละครที่กล่าวถึงลักษณะนิสัย ของขุนนางชายผู้มีอายุมาก
ร่ำรวย มาหลงรักหญิงสาวที่อายุน้อยกว่าตัวเอง ซึ่งมีอยู่ใน ตอนที่ ขุนนางแต่งตัวจะยกขันหมาก ไปสู่
ขอนางอ้ว กับนางจันทาที่เมืองกายดั่งนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้
ครบสมบูรณ์ ตลอด ทั้งยังเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้คงอยู่เจริญรุ่งเรือง
สืบไป และนอกจากนี้ยังหวังการแสดงชุดนี้สามารถนำไปแสดงใน โอกาสต่างๆ ทั่วไปได้

ดนตรี

วงดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดง รำ ขุนนางทรงเครื่อง ใช้วงปี่พาทย์
เครื่องห้า ซึ่งจะประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังต่อไปนี้

1. ปี่นอก
2. ระนาดเอก
3. พ้องวงเล็ก
4. ตะโพน
5. กลองทัด
6. ฉิ่ง

เพลง

เพลงที่ใช้ในการแสดง รำ ขุนนางทรงเครื่อง จะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

1. ใช้เพลงเสมอเขมร (แต่งขึ้นใหม่)
2. รำตีบทตามบทร้อง ทำนองเพลงชมตลาด

2.1 เนื้อร้อง รำขุนนางทรงเครื่อง

ผจงจัดกายาส่งยศ	ให้รูปเรียงหมกดจกแลคมสันต์
ซ้ำป่าวจกทอลายพรายพรรณ	สไบไหมล่ออันเบี่ยงขมา
กแซกอวาวับประดับเนียง	อร่ามเรืองปรากฏยศลา
ซ้ำยกราหวัดรัตสะเอวมีราคา	ท่วงที่ท่าสันทัดจัดบรรจง
กองไคกำไลมีอคูเหมาะมัน	ซ้ำยขาจัดสรรงามเสริมส่ง
อะเจียนเจียดจรดนิ้วดั่งจำนง	พิศรูปทรงสมชายชาติตรี
ทั้งลายสักบอกฤทธาความกล้าหาญ	สมชายชาญแห่งขอมบุรีศรี
น้ำปรุ่งหอมจรุงใจสตรี	จรีลัหมายพบประสบนาง

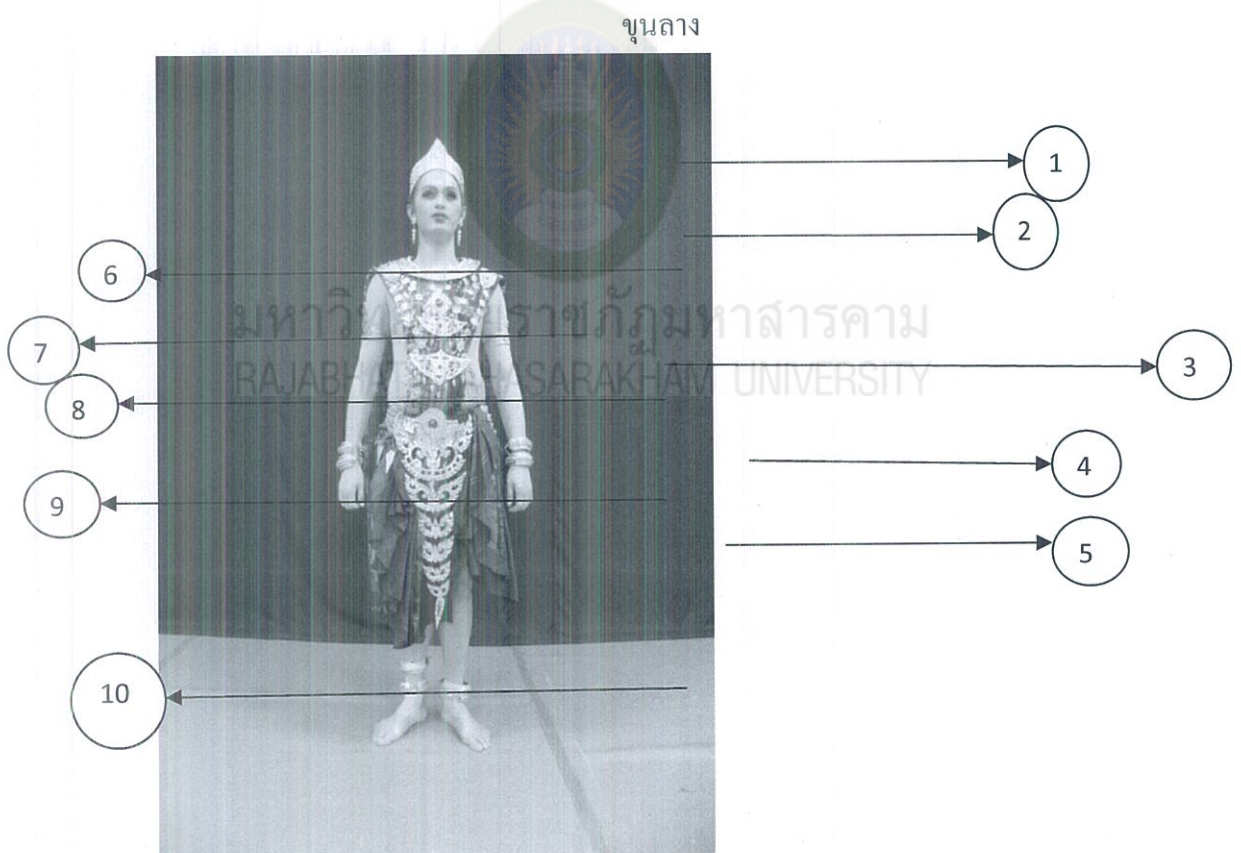
3. เพลงบรรเลงระบำเขมร (แต่งขึ้นใหม่ แสดงให้เห็นถึงความดีใจของขุนนางที่
จะไปยกขันหมากไปสู่ขอนางอ้ว)

ผู้แสดง

การแสดงชุดนี้เป็นการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เป็นการแสดงรำห่ม มี
นักแสดงทั้งหมด 7 ตัว โดยมีตัวเอก 1 ตัวและตัวบริวาร 6 ตัว แสดงเป็นตัวพระทั้งหมด จึงได้ใช้ลีลา
ตามบุคลิกของตัวพระแต่ยังไม่ถึงลักษณะบุคลิกของขุนนาง โดยมีตัวเอก

ลักษณะการแต่งกาย

การแต่งกายของขุนนาง ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะการแต่งกายแบบขอม
โบราณ โดยการศึกษาจากผู้รู้และภาพศิลปกรรมซึ่ง จะแต่งกายด้วยเครื่องประดับทั้งเครื่องทอง
และผ้าไหมแต่ไม่ใช่เสื่อ และการแต่งกายของทหารจะแต่งกายด้วยเครื่องประดับทั้งเครื่องทองและ
ผ้าไหมแต่ไม่ใช่เสื่อ เช่นเดียวกัน ดังต่อไปนี้

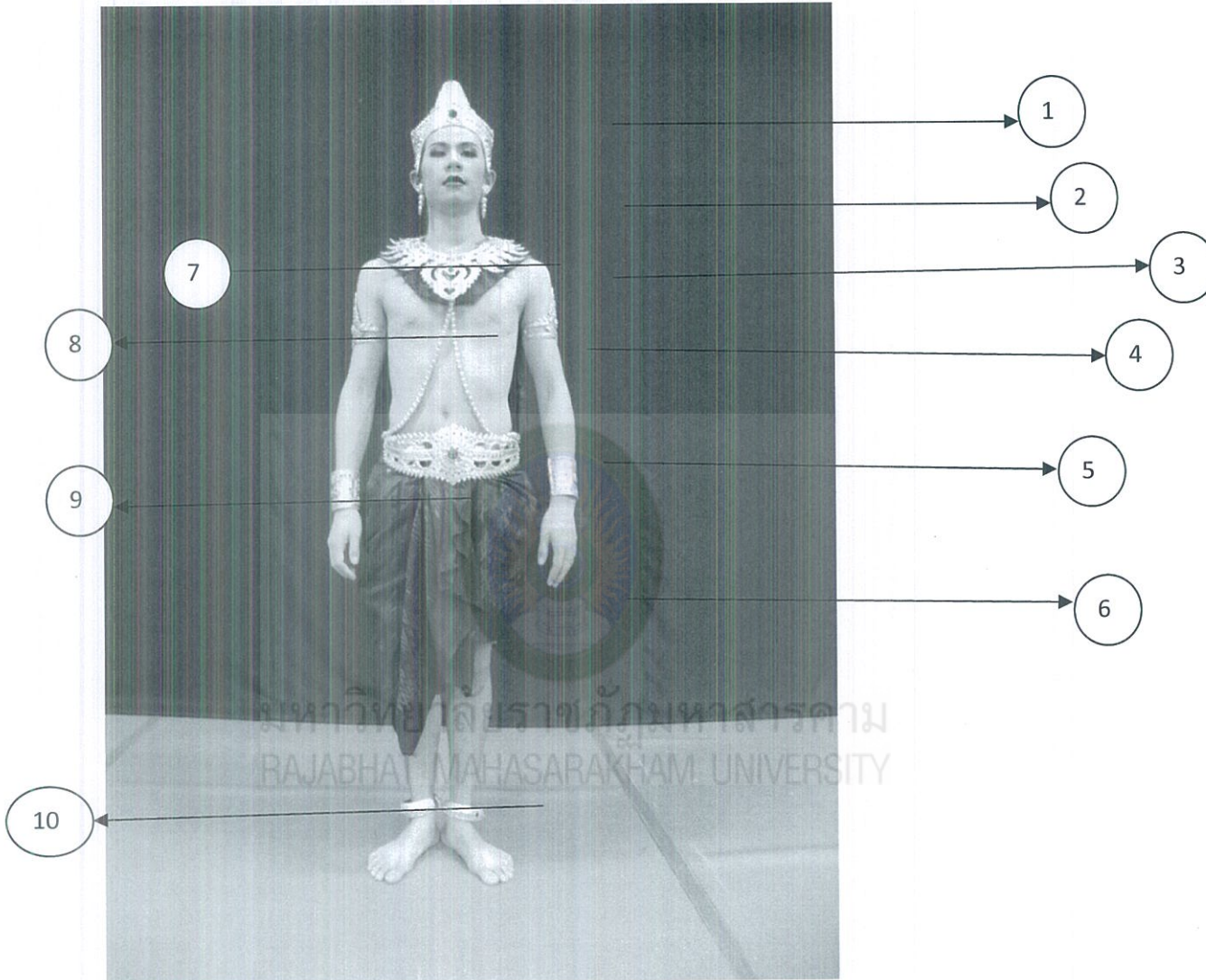

ภาพที่ 1 ลักษณะการแต่งกาย ขุนนาง

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

1. เทริด 2. ต่างหู 3. สายสังวาล 4. กำไลแขน 5. ผ้าภูษา(ผ้านุ่ง)
6. กรองคอ 7. รัตตันแขน 8. ผ้าสไบไหม 9. เข็มขัด 10. กำไลเท้า

ทหาร

ภาพที่ 2 ลักษณะการแต่งกาย พิธีเลี้ยงหรือบวการของขุนนาง (ทหาร)

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

1. หัวขอม 2. ต่างหู 3. ผ้าสไบไหม 4. สังวาล 5. รัตสะเอว
6. ผ้านุ่ง 7. กรองคอ 8. รัตตันแขน 9. กำไรแขน 10. กำไลเท้า

ลักษณะของท่ารำ

ลักษณะของท่ารำแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ไร่ท่ารำเสมอเขมรส่งออก

ภาพที่ 3 ท่าที่ 1 นภาพร

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ลำตัว : ลำตัวตรง RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศีรษะ : ศีรษะมองตรง

มือ : มือขวาจับคว่ำพลิกหงายมือฝ่ามือระดับแ่งศีรษะตั้งเป็นวงบัวบาน มือซ้ายหงาย
ข้อศอกระดับอกพลิกพลิกตั้งเป็นวงเหยียดแขนตั้งเสมอไหล่

เท้า : ก้าวหน้า

หมายเหตุ : ทำท่าจับสอดสูงสลับซ้ายขวาเดินขึ้นหน้า 4 ครั้งและถอยหลัง 4 ครั้ง

ภาพที่ 4 ท่าที่ 2 นภาพร/ผสมเท้า
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปด้านขวาของนักแสดง

ศีรษะ : ศีรษะมองตรงด้านขวาของนักแสดง

มือ : มือขวาจับคว่ำพลิกหงายมือฝ่ามือระดับแก้มศีรษะตั้งเป็นวงบัวบานหันไป
ด้านขวา มือซ้ายหงายข้อศอกระดับอกพลิกพลิกตั้งเป็นวงเหยียดแขนตั้งเสมอ
ไหล่หันไปทางด้านหน้าของเวที

เท้า : ผสมเท้า

หมายเหตุ : ทำท่าจับสอดสูงสลับซ้ายขวาถอยหลัง 5 ครั้งและเดินขึ้นหน้า 4 ครั้ง

ภาพที่ 5 ท่าที่ 3 จีบเข้าอกตั้งวงบน
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปซ้ายขวาของนักแสดง

ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าหาวงขวา

มือ : มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายจับที่หน้าอก

เท้า : เท้าขวายืนรับน้ำหนักเท้าซ้ายยก

หมายเหตุ : จากนั้นวางเท้าซ้ายลงพื้นแล้ววิ่งเข้าไปด้านหน้าเวทีพร้อมทวาร

ภาพที่ 6 ท่าที่ 4 ตั้งวงบัวเข้าผสมเท้า
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรง

ศีรษะ : ศีรษะมองตรง

มือ : มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายจับที่หน้าอก

เท้า : ยืนผสมเท้า

หมายเหตุ : ทั้งตัวขุ่นกลางและทวารท่าทำเท่าเดียวกัน

ภาพที่ 7 ท่าที่ 5 มือจีบแบบลพบุรี

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปด้านขวาของนักแสดง

ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าเอียงเข้าหาวงบัวบานด้านซ้าย

มือ : มือขวาตั้งจีบพิเศษแบบลพบุรีมือซ้ายตั้งวงบัวบาน

เท้า : ยืนเดียวเท้า

หมายเหตุ : ทั้งตัวขุ่นลงกับท่ารำท่าเดียวกันลงจังหวะเปลี่ยนท่า

2. รำตีบท

ภาพที่ 8 ท่าที่ 6 พรหมสี่หน้า
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

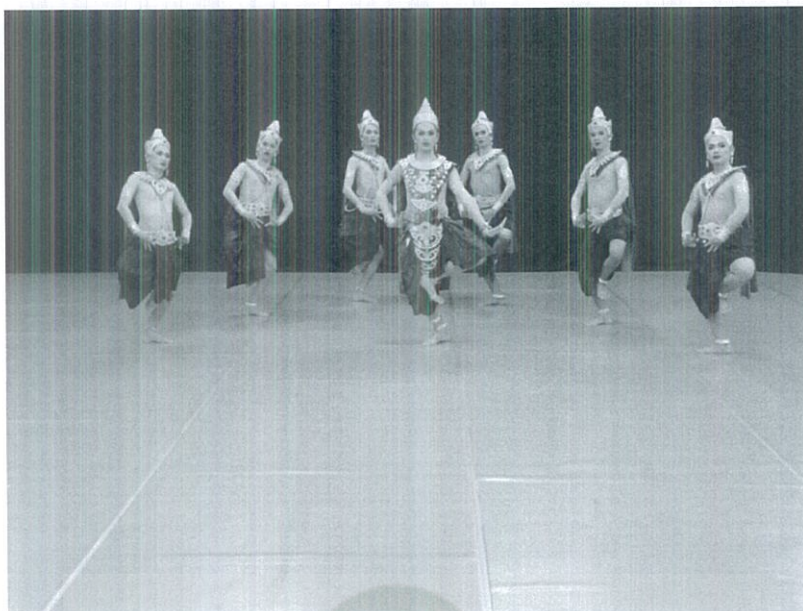
ลำตัว : ลำตัวตรง

ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าเอียงทางด้านขวาหน้าเขคขึ้น ตัวลองทหารนั่งคุกเข่าพนมมือ

มือ : มือขวาและซ้ายทำท่าพรหมสี่หน้า

เท้า : เท้าขวาย่อเท้าซ้ายวางหน้า

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง ผองจัดกายาส่งยศ

ภาพที่ 9 ท่าที่ 7 เฉดฉิน

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรง

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงเข้าเอียงทางด้านมือสูง

มือ : ตัวขุนกลางมือขวาตั้งวงระดับปากมือซ้ายวงบัวบาน ทหารมือเท้าเอว

เท้า : ตัวขุนกลางผสมเท้า ตัวทหารนั่งตั้งเข่า

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง ให้รูปเรียงหมดจดแลคมลันต์

ภาพที่ 10 ท่าที่ 8 เดี่ยวเท้าซ้าย

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทหารเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรงเอียง ทหารเอียงใน

มือ : ตัวขุนกลางมือเท้าเอวมือขวาวางที่เอวมือซ้ายวางที่หน้าขา ทหารจับผสมมือ

เท้า : ยืนเท้าเดียว

หมายเหตุ: ดัดแปลงตามบทร้อง ข้าปี่วงยกทอลายพรายพรรณ

ภาพที่ 11 ท่าที่ 9 ท่าจับสไบวงบน
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

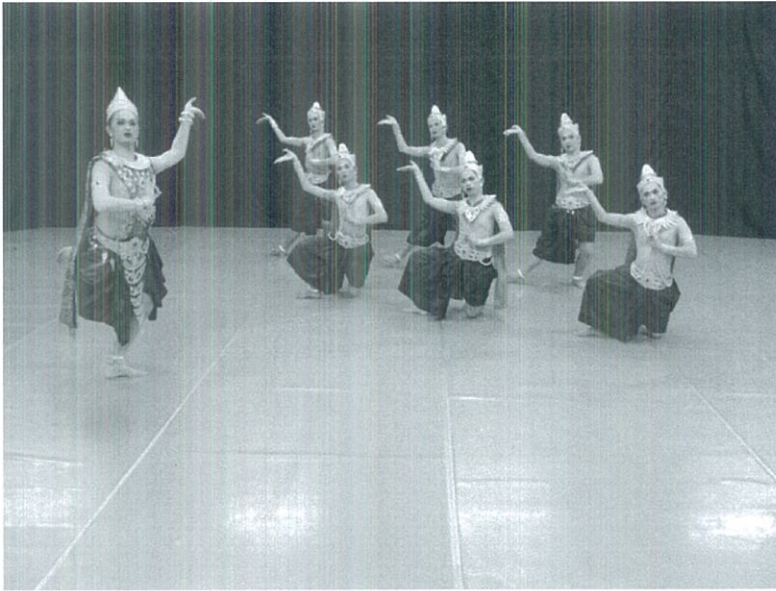
ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวเอียงนอกทวารเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรงเอียงนอก ทวารเอียงใน

มือ : ตัวขุนกลางมือทั้งสองจับสไบ ทวาร มีนอกจับสไบ

เท้า : ยืนในท่าพระ

หมายเหตุ: ดิบทตามบทร้อง สไบไหมล่ออันเมียงขมา

ภาพที่ 12 ท่าที่10 ท่าวงบัวบานมือขวาล้อแก้ว
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทหารเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรงเอียงในเจ็ดหน้า ทหารเอียงในเจ็ดหน้า

มือ : มือซ้ายวงบัวบานมือขวาล้อแก้วที่ระดับหน้าอก ทหารมือซ้ายล้อแก้วระดับหน้าอก มือขวาววงบัวบาน

เท้า : ตัวขุนกลางกระดกเท้าขวา ทหารนั่งตั้งเท้าขวา

หมายเหตุ: ตีบทตามบทร้อง กแซกอวาววับประดับเนียง

ภาพที่ 13 ท่าที่ 11 พรหมสี่หน้าจรดเท้าแบบลพบุรี
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

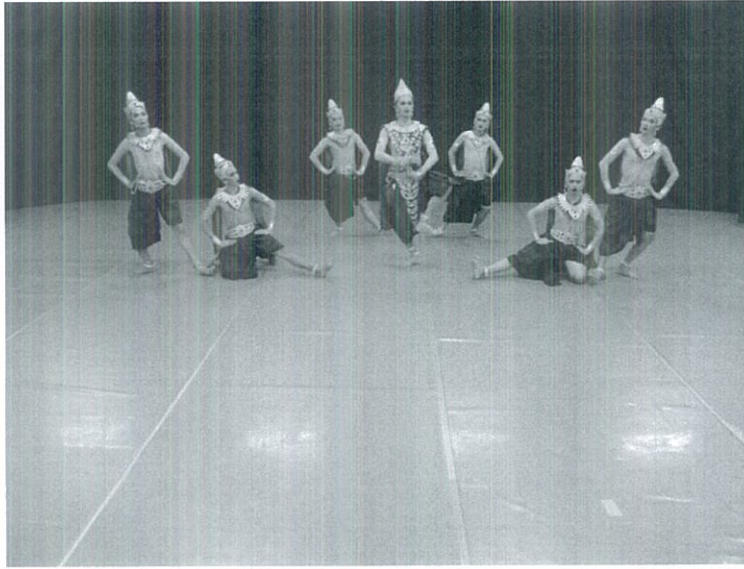
ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรงเอียงใน ทวารเอียงใน

มือ : พรหมสี่หน้า

เท้า : ตัวขุนกลางผสมเท้า ทวารนั่งตั้งเข้าซ้าย

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง อร่ามเรื่องปรากฏฤษยา

ภาพที่ 14 ท่าที่ 12 ทำรวมมือจีบที่เอว/เท้าสะเอว
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

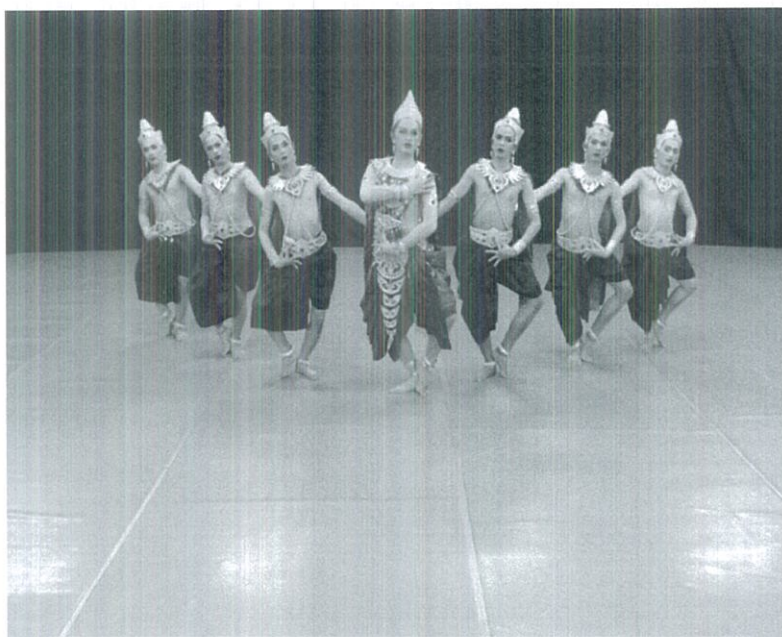
ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารเอียงนอก

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรง ทวารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนกลางมือทั้งสองจับระดับหัวเข่าชิด ทวารมือเท้าเอวทั้งสองข้าง

เท้า : ตัวขุนกลางยืนเดี่ยวเท้า ทวารนั่งตั้งเข่าซ้ายเท้าขวาเหยียดตั้ง

หมายเหตุ : ดัดตามบทร้อง ซ้ายกรหาหัวรัดสะเอวมี่ราคา

ภาพที่ 15 ท่าที่ 13 ท่าจิบไหล่ซ้าย/ชายพก
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงใน ทวารเอียงใน

มือ : ตัวขุนกลางมือทั้งซ้ายจิบที่ระดับหัวเข่ามัดมือขวาจิบที่ไหล่ซ้าย ทวารมือ
นอกจิบที่ระดับหัวเข่ามัดมือในจิบต่อแขน

เท้า : ยืนผสมเท้า

หมายเหตุ: ตีบทตามบทร้อง ท่วงท่าทำสันทัดจัดบรรจง

ภาพที่ 16 ท่าที่ 14 ทำรวมจับต่อข้อมือ
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารเอียงนอก

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงใน ทวารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนกลางจับต่อมือ มือซ้ายตั้งวงบัวบานมือขวาจับ ทวารมือทั้งสองจับ
ที่ระดับหัวเข่า

เท้า : ตัวขุนกลางยืนตัวพระ ทวารยื่นผสมเท้า

หมายเหตุ: คืบตามบทร้อง กองใดคำใดมือดูเหมาะสม

ภาพที่ 17 ท่าที่ 15 ท่าเหยี่ยวเท้าซ้ายมือขวาสอดสูงวงบัวบาน

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารเอียงนอก

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงนอก ทวารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนกลางมือซ้ายตั้งวงล่างมือขวาจับลพบุรี ทวารมือซ้ายตั้งวงล่างมือขวาจับลพบุรี

เท้า : ตัวขุนกลางยืนเดียวเท้า ทวารนั่งตั้งเข้าซ้าย

หมายเหตุ : ดัดตามบทร้อง ซ้ายขวาจัดสรรงามเสริมส่ง

ภาพที่ 18 ท่าที่ 16 ทำยืนตรงแขนออกตั้งวงกลาง(ท่ามยุเรศ)
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุ่นกลางลำตัวตรงทวารลำตัวตรง

ศีรษะ : ตัวขุ่นกลางศีรษะเอียงใน ทวารตรง

มือ : ตัวขุ่นกลางมือทั้งสองตั้งวงกลางแขน ทวารจับตั้งวง มือขวาจับ
มือซ้ายตั้งวง

เท้า : ตัวขุ่นกลางยืนในท่าพระ ทวารยืนผสมเท้า

หมายเหตุ : ดัดตามบทร้อง อะเจียนเจียดจรดนิ้วตั้งจำนง

ภาพที่ 19 ท่าที่ 17 ท่าชะนีร้ายไม้ทิ้งขน(แปลง)

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารลำตัวตรงหันข้าง

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงใน ทวารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนกลางท่าท่าชะนีร้ายไม้ทิ้งขนทวารท่าท่าชะนีร้ายไม้ทิ้งขน

เท้า : ตัวขุนกลางยืนผสมเท้า ทวารยืนผสมเท้า

หมายเหตุ: ดัดแปลงตามบทร้อง พิธีรูปทรงสมชายชาติศรี

ภาพที่ 20 ท่าที่ 18 จีบสอดสูงบัวบาน (นภาพร)

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

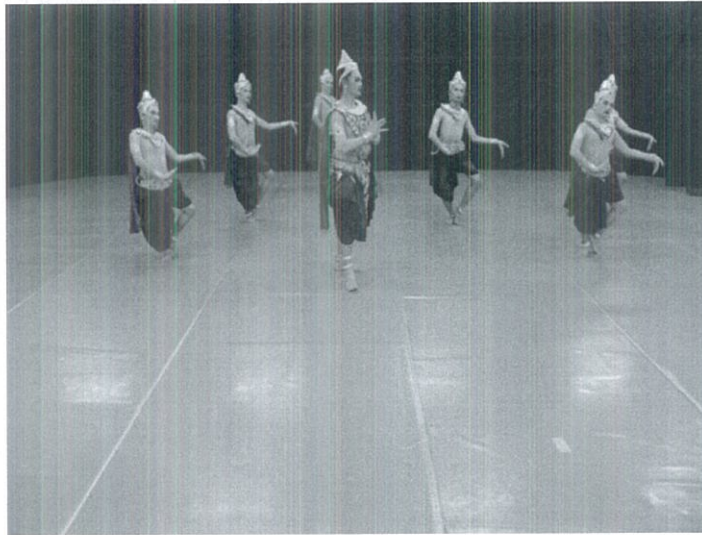
ลำตัว : ตัวขุนนางลำตัวตรงทหารลำตัวตรงหันข้าง

ศีรษะ : ตัวขุนนางศีรษะเอียงนอก ทหารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนนางมือขวาจีบหงายแขนตั้งมือซ้ายสอดสูงวงบัวบานทหารมือขวาจีบส่ง
หลังมือซ้ายจีบคว่ำชี้ที่เข่า

เท้า : ตัวขุนนางยืนวางเท้าซ้าย ทหารนั่งตั้งเข่าขวา

หมายเหตุ : ดื่บตามบทร้อง ทั้งลายลักษณ์อักษรและภาพวาด

ภาพที่ 21 ท่าที่ 19 เหนียวเท้าซ้ายสอดสูงบัวบาน
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวซุนกลางลำตัวเอียงซ้าย ทหารลำตัวเอียงซ้าย

ศีรษะ : ตัวซุนกลางศีรษะเอียงซ้าย ทหารเอียงซ้าย

มือ : ตัวซุนกลางมือขวาตั้งวงบัวบานมือซ้ายจับที่หน้าอก ทหารมือขวาตั้งวงบัวบานมือซ้ายจับที่หน้าอก

เท้า : ตัวซุนกลางยืนเดียวเท้า ทหารยืนเดียวเท้า

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง สมชายชาญแห่งขอมบุรีศรี

ภาพที่ 22 ท่าที่ 20 ทำยื่นเคล้ามือ

ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุ่นกลางลำตัวเอียงซ้าย ทหารลำตัวเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุ่นกลางศีรษะเอียงใน ทหารเอียงใน

มือ : ตัวขุ่นกลางเครามือ ทหารผาลา

เท้า : ตัวขุ่นกลางยื่นท่าพระ ทหารยื่นผสมเท้าลพบุรี

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง นำปรุ่งหอมจรงใจสตรี

ภาพที่ 23 ท่าที่ 21 ปฐมเด็วเท้า
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรง ทหารลำตัวตรง

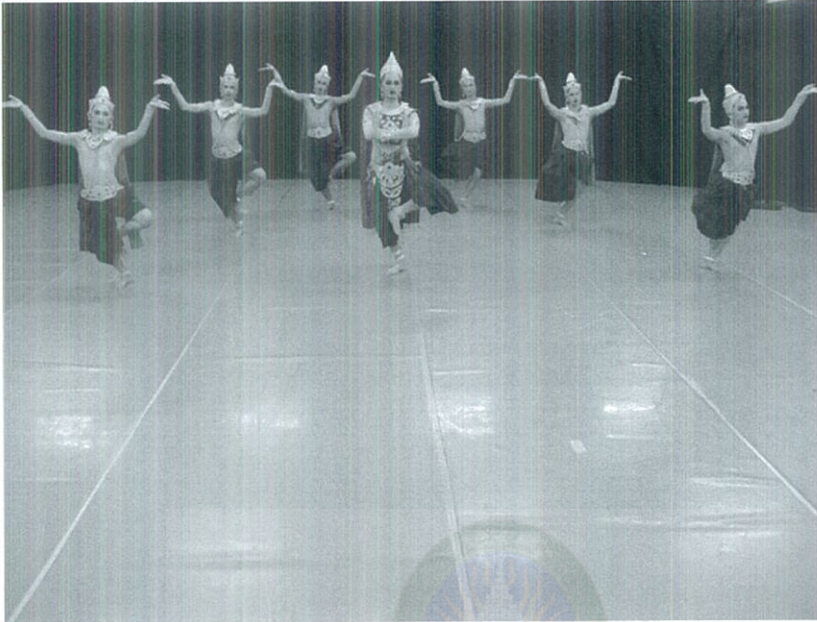
ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรง ทหารเอียงใน

มือ : ตัวขุนกลางจีบลพบุรี ทหารจีบลพบุรี

เท้า : ตัวขุนกลางยื่นเด็วเท้า ทหารยื่นเด็วเท้า

หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง จรลีหมยพบประสนาง

3. ทำริาเพลงระบำเขมรตั้งเข้า

ภาพที่ 24 ทำที่ 22 ผาตาต่อแขน/มยุเรศตั้งซุ่ม
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำอธิบายทำริา

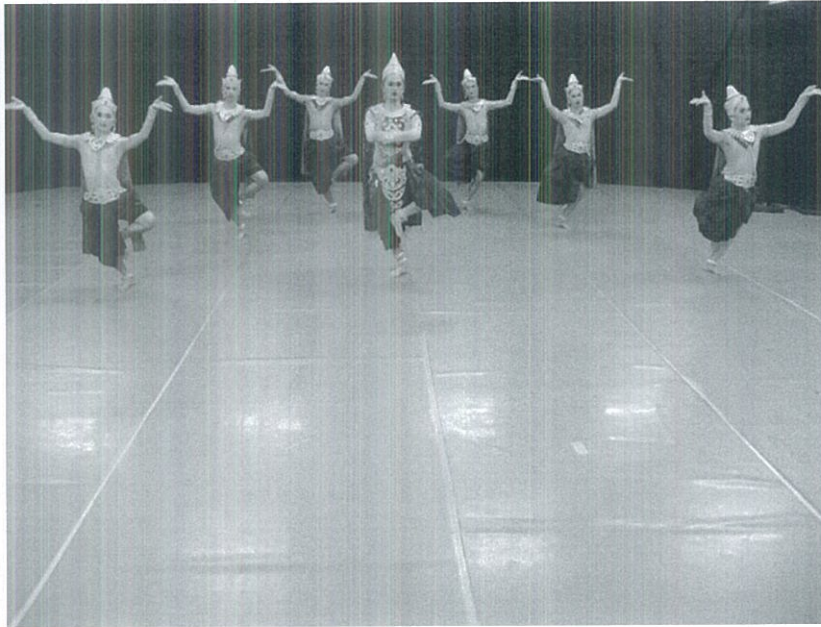
ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทหาลำตัวเอียงนอก

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรง ทหารเอียงนอก

มือ : ตัวขุนกลางตั้งวงล่าง ทหารผาตา

เท้า : ตัวขุนกลางยื่นผสมเท้า ทหารนั่งตั้งเข้า

หมายเหตุ : สะดุงตามจังหวะดนตรี

ภาพที่ 25 ท่าที่ 23 ปฐมและพรมสี่หน้า
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

- ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรงทวารลำตัวเอียงใน
 ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะตรง ทวารเอียงใน
 มือ : ตัวขุนกลางจีบลพบุรี ทวารพรมสี่หน้า
 เท้า : ตัวขุนกลางยื่นเดี้ยวเท้า ทวารยื่นเดี้ยวเท้า
 หมายเหตุ : สะดุ้งตามจังหวะดนตรีพร้อมเปลี่ยนยื่นเดี้ยวเท้า

ภาพที่ 24 ท่าที่ 26 จีบลพบุรี ฆาลาสัน ะนีร้ายไม้ สอดสูง (ตั้งชும்จบ)
ที่มา : ก้องเกียรติ ใจเย็น. (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ตัวขุนกลางลำตัวตรง ทหารลำตัวเอียงนอกและเอียงใน

ศีรษะ : ตัวขุนกลางศีรษะเอียงใน ทหารเอียงนอกและเอียงใน

มือ : ตัวขุนกลางจีบลพบุรี ทหารคู้หน้าจีบลพบุรีฆาลาสัน คู่ที่สองชะนีร้ายไม้
คู่ที่สามต่อแขนสอดสูง

เท้า : ตัวขุนกลางเท้าขึ้นแบบลพบุรี ทหารคู้ที่หนึ่งนั่งวางเท้า คู่ที่สองนั่งตั้งเข้า คู่ที่สามขึ้นเดี่ยว
เท้า

หมายเหตุ : สะคู้ตามจังหวะดนตรีพร้อมเปลี่ยนขึ้นเดี่ยวเท้า

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนา ทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ ที่สำคัญ ๆ ซึ่งจะนำเสนอในที่นี้มี 3 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า

ทิสนา แคมมณี.(2552 : 246 ; อ้างอิงมาจาก Simpson. 1971: 50-56) และได้กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการ ประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัย ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของ สมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ

วัตถุประสงค์

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือทำงานที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวหรือการ ประสานงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างดี มีความถูกต้องและมีความชำนาญ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียน สังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือ แสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหว หรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการ ตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง เป็นขั้นที่ ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้คล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะ หรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

2. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

จากการศึกษาทฤษฎี หลักการแนวคิดและรูปแบบของการสอนทักษะปฏิบัติของ แฮร์โรว์

ทิสนา แจมมณี.(2552 : 247; อ้างอิงมาจาก Harrow, 1972: 96-99) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น โดยเริ่มจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อย ลำดับขั้นดังกล่าวได้แก่การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออกและการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

รูปแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติต่าง ๆ กล่าวคือผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ ซึ่งผู้เรียนย่อมจะรับรู้หรือสังเกตเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ไม่ครบถ้วน แต่อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่า ขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่างให้เห็น ผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอน หรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ การลงมือปฏิบัติตามคำสั่งนี้

แม้ผู้เรียนจะยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยผู้เรียนก็ได้ประสบการณ์ในการลงมือทำ และค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทางการกระทำ การกระทำที่ถูกต้อง แม่น ตรง พอดี สมบูรณ์แบบ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสามารถทำได้ในขั้นนี้

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น จนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้น ได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบอย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และด้วยความมั่นใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติโดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะปฏิบัติ จนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

3. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

ทฤษฎีหลักการ และแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีดังนี้

ทิสนา แชมมณี.(2552 : 248; อ้างอิงมาจาก Davies, 1971: 50-56) ได้นำเสนอ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น

วัตถุประสงค์

รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซ้ำหรือเร็วเกินปกติ ก่อนการสาธิต ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแยกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ

สรุปจากการศึกษาทักษะปฏิบัติที่นักการศึกษาหลายท่านได้นิยามเอาไว้พอสรุปได้ว่า ทักษะปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมการใช้อวัยวะเคลื่อนไหวของร่างกาย ในการปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ต่าง ซึ่งทักษะปฏิบัติเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพุทธิพิสัยกับสิ่งเร้าภายนอกตั้งแต่ขั้นการเรียนรู้ การพร้อมปฏิบัติ การตอบสนองตามผู้ปฏิบัติ นำ การปฏิบัติและการตอบสนองที่ซับซ้อน การปฏิบัติ นั้นจะพิจารณาวิธีปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติศึกษา แจมมณี (2552 : 285)

จากการศึกษาผู้วิจัยได้ได้นำเสนอแนวคิดของนักการศึกษาตามที่กล่าวมานั้น มาสังเคราะห์จัดการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้น ได้แก่ขั้นสาธิตทักษะหรือการเลียนแบบ ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะขั้นให้เทคนิควิธีการกระทำอย่างถูกต้องขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะขั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่ม

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตหรือการเลียนแบบ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียน ได้เห็นทักษะหรือการปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูและจากนั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะ เมื่อผู้เรียน ได้เห็นแล้วจากนั้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆที่ครูผู้สอนสาธิตและอธิบาย

ขั้นที่ 3 ขั้นให้เทคนิควิธีการกระทำอย่างถูกต้องเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ครูผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะเป็นขั้นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว อย่างต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่มเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ และผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นๆ

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

สรุป ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาด้านทักษะปฏิบัติ จนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องเป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ ได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองต้องการ ซึ่งระดับความพึงพอใจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ต่างกันแล้วแต่บุคคล

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ดังนี้

ทวีพงษ์ หินคำ (2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถลดความดิ่งเครียดและตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

ธนิยา ปัญญาแก้ว (2541 : 12) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจที่เกี่ยวกับลักษณะของงาน ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ความพอใจในงานที่ทำ ได้แก่ ความสำเร็จ การยกย่อง ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า เมื่อปัจจัยเหล่านี้อยู่ต่ำกว่า จะทำให้เกิดความไม่พอใจงานที่ทำ ถ้าหากงานให้ความก้าวหน้า ความท้าทาย ความรับผิดชอบ ความสำเร็จและการยกย่องแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว พวกเขาจะพอใจและมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

วิทย์ เทียงบุญธรรม (2541 : 754) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความพอใจ การทำให้พอใจ ความสนใจ ความพอใจ ความพอใจ ความพอใจ การชดเชย การไถ่บาปการแก้แค้นสิ่งที่ชดเชย

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสุขรุจี (2546 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

จากความหมายของความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ รัก สนใจ ภูมิใจต่อการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานนั้น ๆ ถ้าชอบมาก รักมาก สนใจมาก ก็จะมีประสิทธิภาพหรือร้อนในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สำเร็จลงได้ด้วยวัตถุประสงค์หรือตามเป้าหมาย

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด โดยทฤษฎีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ และทฤษฎีของซิกมันด์ فروยด์

1. ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory motivation)

อับราฮัม มาสโลว์ (A.H.Maslow) ค้นหาวิธีที่จะอธิบายว่าทำไมคนจึงถูกผลักดัน โดยความต้องการบางอย่าง ณ เวลาหนึ่ง ทำไมคนหนึ่งจึงทุ่มเทเวลาและพลังงานอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยของตนเองแต่อีกคนหนึ่งกลับทำสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น คำตอบของมาสโลว์ คือ ความต้องการของมนุษย์จะถูกระบุเรียงตามลำดับจากสิ่งที่กดดันมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ทฤษฎีของมาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการตามความสำคัญ คือ

1.1 ความต้องการทางกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก อากาศ ยารักษาโรค

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่า ความต้องการเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการในด้านความปลอดภัยจากอันตราย

1.3 ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นการต้องการการยอมรับจากเพื่อน

1.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) เป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว ความนับถือและสถานะทางสังคม

1.5 ความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ (Self-actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ

บุคคลพยายามที่สร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรก ก่อนเมื่อความต้องการนั้นได้รับความพึงพอใจ ความต้องการนั้นก็จะมีผลลงและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดลำดับต่อไป ตัวอย่าง เช่น คนที่อดอยาก (ความต้องการทางกาย) จะไม่สนใจต่องานศิลปะชั้นล่าสุด (ความต้องการสูงสุด) หรือไม่

ต้องการยกย่องจากผู้อื่น หรือไม่ต้องการแม้แต่อากาศที่บริสุทธิ์ (ความปลอดภัย) แต่เมื่อความต้องการแต่ละขั้นได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะมีความต้องการในขั้นลำดับต่อไป

2. ทฤษฎีแรงจูงใจของฟรอยด์

ซิกมันด์ฟรอยด์ (S. M. Freud) ตั้งสมมุติฐานว่าบุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยามีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม ฟรอยด์พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้าหลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝัน พุคคำที่ไม่ตั้งใจพูด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผลและมีพฤติกรรมหลอกลอนหรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก

ขณะที่ ซาริณี เพียงฟ้า (2535 : 45) ได้เสนอทฤษฎีการแสวงหาความพึงพอใจไว้ว่า บุคคลพอใจจะกระทำสิ่งใดๆที่ให้ความสุขและจะหลีกเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งที่เขาจะได้รับความทุกข์หรือความยากลำบาก โดยอาจแบ่งประเภทความพอใจกรณีนี้ได้ 3 ประเภท คือ

ความพอใจด้านจิตวิทยา (Psychological hedonism) เป็นทรศนะของความพึงพอใจว่ามนุษย์โดยธรรมชาติจะมีความแสวงหาความสุขส่วนตัวหรือหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ใดๆ

ความพอใจเกี่ยวกับตนเอง (Egoistic hedonism) เป็นทรศนะของความพอใจว่ามนุษย์จะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัว แต่ไม่จำเป็นว่าการแสวงหาความสุขต้องเป็นธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป

ความพอใจเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethical hedonism) ทรศนะนี้ถือว่ามนุษย์แสวงหาความสุขเพื่อผลประโยชน์ของมวลมนุษย์หรือสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ผู้หนึ่งด้วย

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่าความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

3. การวัดและประเมินความพึงพอใจ

ภณิดา ชัยปัญญา (2541 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ท

ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจ สรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจเป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถวัดได้หลายวิธี การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น การใช้แบบสำรวจความรู้สึก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาที่สัมพันธ์กับ หัวข้อเรื่อง หรือประเด็นของปัญหาการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิจัยในประเทศ

จารุณี สุทธิสุวรรณ (2555 : 108 – 156) ได้ศึกษาการใช้ชุดฝึกทักษะสาระนาฏศิลป์ด้วยตนเอง เรื่อง ภาษาท่ารำประกอบ เพลงอิทธิฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4ดำเนินการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณเสริมด้วยเชิงคุณภาพและเพื่อศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะสาระนาฏศิลป์ด้วยตนเองผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะสาระนาฏศิลป์ด้วยตนเอง มีประสิทธิภาพ 85.06 / 83.39 ซึ่ง สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้

สาคร อ่อนนาแก (2553:84 – 100) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนซ่อมเสริม นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์ จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการปฏิบัติโดยใช้โดยใช้ชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์มี 83.06 / 81.39 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้ดัชนีประสิทธิภาพของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ที่การพัฒนารูปแบบการสอนซ่อมเสริมนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์มีค่าเท่ากับ 0.7337 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.69 นักเรียน

ที่เรียนแผนการเรียนรู้ชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์มีความพึงพอใจระดับความพึงพอใจมากที่สุด และมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาอยู่ระดับรองลงมา

ศิริภา กิ่งแก้ว (2555 : 78 – 99) ได้ศึกษาการใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง สำหรับครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ก่อนและหลังการศึกษาชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง และเพื่อศึกษา ความคิดเห็นของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งไม่มีวุฒิการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 15 คน การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง ทำให้คะแนนภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ชุดนี้มีประโยชน์ สามารถเพิ่มพูนความรู้ และทักษะการปฏิบัติสำหรับผู้ที่สนใจเป็นอย่างดี และควรจะได้มีการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนประถมศึกษาที่ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์

2. วิจัยต่างประเทศ

Weisman (2005 : 11-A) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ศิลปะการเต้นของชาวท้องถิ่น อินเดียเดียนแดงกับชมรมอินเดียแดงที่จะพัฒนา โปรแกรมศิลปะ ของ โรงเรียนทากินบิน แม่น้ำไนแอั้น พบว่า ความต้องการของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมอินเดียแดงดั้งเดิมมีความสำคัญในการร่วมกันเป็นก้อน หรือกลุ่มของศิลปะเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัว มีความแตกต่างจากทางตะวันตก ทั้งสองลักษณะเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมของอินเดียแดง ที่กระทบสไตล์การเรียนรู้ของนักเรียนกับบุคคลร่วมสมัยเป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการเป็นส่วนร่วม

Ferley (2007 : unpagged) ได้ศึกษาผลการซ้อมที่มีประสิทธิภาพของนักเรียนชั้นที่ 8 ของโรงเรียนชานเมืองเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และสังคม โดยให้การสอนด้านดนตรีมีผู้ร่วมศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย 11 คน นักเรียนหญิง 17 คน ผู้วิจัยและครูเพลงหนึ่งคน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 35 คนของชั้น 8 โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่มจำนวนนักเรียน 28 คน ที่ถูกเลือก มีส่วนร่วมในการศึกษา จากการศึกษา พบว่า (1) ส่วนใหญ่ของเวลาคลาสนี้เสียไปกับเพลงในการปฏิบัติการทำงานโดยการรอคอย และคำแนะนำช่วงเวลา (2) สิ่งใหม่ที่แนะนำได้ผล และปรับปรุงความได้ผลของคลาสนี้ (3) นักเรียนตกลงสิ่งนั้นว่าเขาถูกรวมถึงระหว่างการสอนแบบที่ชักนำผ่านโครงการ และ (4) ส่วนใหญ่ซึ่งครอบงำของนักเรียนที่ตอบสนองอย่างแน่ชัดให้รายการสำรวจทั้งหมดที่ผ่านมาให้การซ้อมแบบ

De Almeida (2008 : unpagged) ได้ศึกษาการเต้นรำอย่างสร้างสรรค์และความรู้เข้าใจต่อการศึกษานาฏศิลป์การแสดงออกทางกายภาพของเด็ก 3 กลุ่ม จำนวน 35 คน ที่มีอายุระหว่าง 6-7 ปี

ซึ่งถูกคัดลอกจากโรงเรียนสอนบัลเลต์ โรงเรียนของรัฐ ถูกบริหารจัดการด้วยแบบทดสอบ การพัฒนาทักษะกลไกของกรอส การคิดสร้างสรรค์ในการกระทำและการเคลื่อนไหวของเทอร์เรนซ์ และข้อมูลการแสดงผลออกทางกายภาพของแนวคิดที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งผลการทดสอบแสดงให้เห็นถึงความไม่แตกต่างระหว่างกลุ่มทักษะกลไก และกลุ่มการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ ข้อมูลการทดลองแสดงให้เห็นความไม่แตกต่างอย่างมีนัยระหว่างกลุ่ม ซึ่งชี้วัดว่าการเต้นบัลเลต์ไม่ส่งผลต่อการเพิ่มของแนวคิดด้านการแสดงออกทางกายภาพของเด็ก

Fink (2008 : unpagged) ได้ศึกษาจตุรรวมของภาษาดนตรีในการวัดเสียงของนักเรียนที่เป็นนักร้องประสานเสียงในขณะนักร้องประสานเสียงจากการซ้อมบทสวดสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้กำกับเพื่อศึกษาเจตคติของครูและการปฏิบัติของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวัดคือ กระเป่าเอกสารในการประมวลผลบทวิจารณ์การซ้อมทั้งหมด ได้แก่ แบบสอบถาม เครื่องบันทึกเสียงด้วยสายเทป บทวิจารณ์ของนักเรียนในการซ้อม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีประสบการณ์จะมีเสียงสะท้อนมากกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ ความสามารถของนักเรียนที่มีประสบการณ์จะมีปริมาณและคุณภาพสูงกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากที่สุดจากการลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนและกระบวนการของทักษะผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติตามแนวความคิดของเดวีส์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านทักษะปฏิบัติและเกิดความชำนาญสามารถเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ รวมเป็นองค์ความรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น ความพึงพอใจนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนาข่าวิทยาคม ตำบลนาข่า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ห้อง 145 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนาข่าวิทยาคม ตำบลนาข่า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 45 คนซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม(Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยจำแนกลักษณะของการใช้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง โดยใช้การเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง

2. แบบประเมินความสามารถทักษะปฏิบัติสาระนาฏศิลป์ เรื่อง การแสดงรำ ขุนนางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3.แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียน ทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ รำขุนนางทรงเครื่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เกี่ยวกับ หลักการ จุดมุ่งหมาย การสร้าง เวลาเรียน เนื้อหา การวัดและประเมินผล มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเทคนิค การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กำหนดรูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ตัวชี้วัด 2. สาระการเรียนรู้ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 5. การวัดและประเมินผล

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สาระสำคัญ และตัวชี้วัด เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง

1.4 ศึกษาเนื้อหาที่จะใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในการศึกษาแล้วทำการวิเคราะห์เป็นหน่วยย่อยๆ เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่องจำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ราชบุณกลางทรงเครื่อง

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
1	1.ความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทย และกระบวนการปฏิบัติ	2
2	2.วรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูชุนางอ้อ	2
3	3.การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงชุด ชูชุนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6	2
4	4.การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงชุด ชูชุนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 7 ถึงแม่ท่าที่ 12	2
5	5.การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงชุด ชูชุนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 13 ถึงแม่ท่าที่ 18	2
6	6.การแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงชุด ชูชุนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 19 ถึงแม่ท่าที่ 24	2
รวม		12

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง ราชบุณกลางทรงเครื่อง โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินความเหมาะสมของ

3. นำเสนอแผนจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของความคิดรวบยอด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (ฤชม ศรีสะอาด. 2545 : 72-72)

เกณฑ์การให้คะแนน

เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

3.1 นายอำนาจ เลื่อมใส ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตร สาระการงานและเทคโนโลยี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

3.2 นางสาวสาคร พิมพ์ทาครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนชุมชนบ้านชมสะอาด อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3.3 นางสาวกนกวรรณ คันสินธ์ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย

3.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย

3.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย

3.6 ผลการประเมินของแผนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องรำขุนนางทรงเครื่อง มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

(\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.19)

3.7 จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา การวิจัยแบบสมบูรณ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อเก็บข้อมูล

2. แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องขุนนางทรงเครื่อง เป็นแบบมิตินคุณภาพ Rubrics มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพด ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินความสามารถด้านทักษะการปฏิบัติสาระนาฏศิลป์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่องดังนี้ 1.การปฏิบัติท่ารำและความถูกต้องของท่า 2.จังหวะในการปฏิบัติท่ารำ 3.ลีลาในการรำ 4.การสื่ออารมณ์ในการรำ

2.2 กำหนดจุดประสงค์ของการวัด ศึกษากระบวนการกำหนดประเด็นการประเมิน

3.3 นักเรียนและครูร่วมกันกำหนดประเด็นที่ได้มา เลือกความสำคัญ สามารถวัดได้สังเกตได้ชัดเจนมากำหนดเกณฑ์

3.4 กำหนดค่าระดับคุณภาพของทักษะปฏิบัติที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติได้ดีมาก	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติได้ดี	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติได้ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติได้พอใช้	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

3.5 นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ขอคำแนะนำ ในบางส่วนที่ยังบกพร่องต้องปรับปรุงแก้ไข แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ชุดเดิมตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถทักษะปฏิบัติ นำผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาค่าเฉลี่ย เพื่อแปลความหมายโดยเทียบเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ปฏิบัติได้พอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

คุณภาพ IOC ของทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องรำขุนนางทรงเครื่อง
มีค่า เท่ากับ 0.5 ถือว่าสอดคล้องเป็นแบบประเมินทักษะปฏิบัติ
ตรงตามเนื้อหาเพราะวัดทักษะปฏิบัติได้จริง

3.6 นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5
คน โดยแก้ไขในหัวข้อประเด็นพฤติกรรมด้านเรื่องความสามารถในการปฏิบัติทักษะ ความ
คล่องแคล่วและความสนใจในการร่วมกิจกรรมจนมีประสิทธิภาพจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อ
นำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. แบบวัดความพึงพอใจ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน
สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สาระนาฏศิลป์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง ตาม
ขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามความพึงพอใจต่อ
การเรียนการสอน จากตำรา และเอกสารงานวิจัยต่างๆ

3.2 กำหนดเป้าหมายในแบบวัดความพึงพอใจเพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่
เรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง รำขุน
นางทรงเครื่อง

3.3 สร้างข้อคำถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์ที่เรียนรู้โดยใช้ตาม
แนวคิดทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 20 ข้อ

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ
ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้
ผู้เชี่ยวชาญประเมิน แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ใน
ระดับมากที่สุดมีเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ฟังพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ฟังพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ฟังพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ฟังพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ฟังพอใจระดับน้อยที่สุด

6. จัดพิมพ์แบบฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวการสังเคราะห์ ทฤษฎีการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และสามารถในการปฏิบัติทักษะสาระนาฏศิลป์ เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่อง นักเรียนโรงเรียนนาข้าวทิพย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยทำการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยเก็บข้อมูลปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระยะ ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ทดลองปฏิบัติการสอน ได้แก่ แผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะทางด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. ทดสอบก่อนเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนกลางทรงเครื่อง
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ตามลำดับ
4. สิ้นสุดการเรียนการสอน ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่อง
5. นำข้อมูลมาจัดทำและวิเคราะห์โดยใช้สูตร t-test เพื่อหาค่าเฉลี่ยทักษะปฏิบัติ ก่อนเรียนและหลังเรียน
6. ประเมินความพึงพอใจโดยใช้ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์โดยเรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร E1/E2 กำหนดเกณฑ์ (80/80)
2. เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์โดยเรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t- test (Dependent Sample) ของ (บุญชุม ศรีสะอาด. 2551 : 2)
3. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยร้อยละทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์โดยเรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย กำหนดจากสูตร โดยใช้สูตร (บุญชุม ศรีสะอาด. 2551 : 24)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (บุญชุม ศรีสะอาด. 2551 : 45 – 47)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบประเมินทักษะปฏิบัติทางด้าน นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ทางการเรียน โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 107)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบ (t-test) แบบ Dependent Sample โดยใช้สูตร (บุญชุม ศรีสะอาด. 2551 : 25)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n-1$$

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวน คู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ถูกต้อง ตลอดจนการสื่อความหมายให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
t	แทน	(Dependent sample t - test)
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ระยะของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 ศึกษาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องขุนนางทรงเครื่องของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (E_1/E_2)

ผู้วิจัยได้ดำเนินตามทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (E_1/E_2) กำหนดเกณฑ์ 80/80

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของ คะแนน
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	140	113.84	1.91	81.32
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	60	51.02	1.60	85.04

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ (81.32/85.04)

จากตารางที่ 3 พบว่าประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) คิดเป็นร้อยละ 81.32 และ ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละ 85.04 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.32/85.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียนนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ราชานางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ทักษะปฏิบัติ	N	\bar{X}	S.D	t
ก่อนเรียน	45	45.02	2.79	16.25
หลังเรียน	45	51.02	2.57	

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 $df > n-1 = 44.00$

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ราชานางทรงเครื่อง ร้อยละ 80 ขึ้นไปหลังเรียน

คนที่	คะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ราชานางทรงเครื่อง หลังเรียน (60 คะแนน)	ร้อยละ
1	52	86.67
2	53	88.33
3	49	81.67
4	50	83.33
5	51	85.00
6	54	90.00
7	52	86.67
8	53	88.33

คนที่	คะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง หลังเรียน (60 คะแนน)	ร้อยละ
9	52	86.67
10	52	86.67
11	50	83.33
12	51	85.00
13	53	83.33
14	50	83.33
15	51	85.00
16	52	86.67
17	52	86.67
18	51	85.00
19	50	83.33
20	51	85.00
21	51	85.00
22	53	88.33
23	49	81.67
24	53	88.33
25	52	86.67
26	53	88.33
27	50	83.33
28	54	90.00
29	51	85.00
30	51	85.00
31	51	85.00
32	50	83.33
33	51	85.00
34	49	81.67
35	50	83.33

คนที่	คะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง หลังเรียน (60 คะแนน)	ร้อยละ
36	52	86.67
37	50	83.33
38	51	85.00
39	50	83.33
40	50	83.33
41	54	90.00
42	52	86.67
43	47	78.33
44	50	83.33
45	48	80.00

จากตารางที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย เรื่องรำขุนนางทรงเครื่อง มีคะแนนทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ทักษะปฏิบัติร้อยละ 80 จำนวน คิดเป็น ร้อยละ 100 ของนักเรียนจำนวน 45

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว นำมาแปลผลคะแนนระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรม
การเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหามีความถูกต้องในด้านวิชาการ	4.67	0.48	มาก
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ (นาฏยศัพท์)	4.69	0.47	มาก
3. เนื้อหามีความทันสมัย	4.69	0.47	มาก
4. เนื้อหามีความน่าสนใจ	4.80	0.40	มาก
5. เนื้อหาปริมาณเหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน	4.69	0.47	มาก
เฉลี่ย	4.71	0.33	มาก
ด้านกิจกรรม			
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับเป็นขั้นตอน	4.71	0.46	มาก
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลา	4.67	0.48	มาก
8. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.69	0.36	มาก
9. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ปลอดภัย	4.67	0.48	
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	4.71	0.46	มาก
เฉลี่ย	4.70	0.32	
11. สื่อการสอนมีความทันสมัย	4.71	0.46	มาก
12. สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.78	0.42	มาก
13. สื่อการสอนดึงดูดความสนใจ	4.67	0.48	มาก
14. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.71	0.46	มาก
เฉลี่ย	4.72	0.32	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้สอน			
15. ผู้สอนมีความรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน	4.71	0.46	มาก
16. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.78	0.42	มาก
17. ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4.67	0.48	มาก
18. ผู้สอนมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่าย	4.71	0.46	มาก
เฉลี่ย	4.72	0.32	มาก
ด้านเครื่องมือวัดผลและประเมินผล			
19. เครื่องมือวัดผลการเรียนมีความเหมาะสม	4.71	0.46	มาก
20. เครื่องมือวัดผลสามารถวัดได้สอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.78	0.42	มาก
รวมเฉลี่ย	4.71	0.33	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.71	0.26	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏยศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46, S.D.= 0.20$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันจำนวน 2 ด้านคือด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.72, S.D.= 0.32$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.72, S.D.=0.32$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยสุดเท่ากัน 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.71, S.D.= 0.33$) ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.71, S.D.=0.32$) ด้านเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.71, S.D.=0.26$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เปรียบเทียบทักษะทางด้าน นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียนศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ซึ่งได้นำเสนอลำดับหัวข้อ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนกลางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.32/85.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง ขุนกลางทรงเครื่อง มีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง รำขุนกลางทรงเครื่องมี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาช่างวิทยาคม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง ขุนกลางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.32/85.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ เดวีส์การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์ชันการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการเขียนแผนที่ค้นอกจากนี้

ยังได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ มีการใช้ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเหมาะสมของเวลาในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้แล้วนำไปจัดทำแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับแผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ราชบุณกลางทรงเครื่อง โดยจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับสาระนาฏศิลป์ ได้แก่ ด้านทักษะหรือการปฏิบัติที่ถูกต้อง ด้านความรู้ความจำ ด้านเทคนิควิธีการกระทำอย่างถูกต้อง ด้านเชื่อมโยงทักษะปฏิบัติทำรำ ด้านประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พิมพิลาภรณ์ วัลคำ (2553 : 101-102) ที่มีผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เซิ้งसानกระดิ่ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของเดวีส์มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 88.78/91.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภทร อัครธรรมกุล . (2554 : 88-89) ที่มีผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เซิ้ง ร้อยมาลัยมีประสิทธิภาพตาม E_1/E_2 เท่ากับ 88.02/91.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนเท่ากับ 45.02 และหลังเรียนเท่ากับ 51.02 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 6 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับศศิธร เขื่อนแก้ว (2544 : 56) ที่มีผลการวิจัยพบว่า การสอนที่ใช้สื่อประสมซึ่งประกอบด้วยบทเรียน โปรแกรม ชุดการสอนและสไลด์เสียง มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.93 / 80.26 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.53 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิตร สมหนองหว้า (2544 : 55) การเรียนทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย เรื่อง นาฏยศัพท์ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.03/88.16

2. จากการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่อง ขุนนางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่านักเรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้วิจัยได้มีการแบ่งขั้นตอนการฝึกทักษะปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน โดยผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบและเข้าใจง่าย โดยจะเห็นได้จาก คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.02 คิดเป็นร้อยละ 81.32 ซึ่ง และคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 51.0202 คิดเป็นร้อยละ 85.04เต็ม แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการสอนและสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่แตกต่างจากการสอนในบทเรียนปกติ เหมาะสมกับวัย นักเรียน

ปฏิบัติตามกิจกรรมและเข้าใจมีการพัฒนาจนเกิดทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้น มีทักษะปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ พิพัฒน์ (2549 : 71 – 103) ที่พบว่า การเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ โดยใช้สื่อเคลื่อนไหว มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.19/85.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสอนกำหนดท่ารำที่ง่ายเหมาะสมกับวัย เข้าใจมีการพัฒนาจนเกิดทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภินิห์พร แม่นวิเศษพงศ์ (2549 : 74 – 111) ที่พบว่าชุดการสอนเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.34/89.33

3. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องรำขุนนางทรงเครื่อง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการสร้างแผนและแบบฝึกทักษะปฏิบัติอย่างมีระบบ จึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องรำขุนนางทรงเครื่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติได้อย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างความสามารถและการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าทางการเรียนทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ จันสด (2551 : 79–80) ได้ศึกษาแผนการเรียนรู้การพัฒนาทักษะปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่องการรำวงมาตรฐาน โดยใช้การพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 88 ของนักเรียนทั้งหมด แสดงว่านักเรียนที่ได้เรียนการพัฒนาทักษะปฏิบัติมีการพัฒนาที่สูงขึ้นเนื่องจากผู้วิจัยได้ทำตามขั้นตอนในการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการเขียนแผนที่ดีโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีขั้นตอนทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ อำนาจดี (2553 : 75–77) พบว่าแผนการเรียนรู้การพัฒนาทักษะปฏิบัติ เรื่อง การรำเชิงสัมพันธ์ โด โดยใช้การพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวิดส์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 89 ของนักเรียนทั้งหมดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียน เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องท่ารำ มีการประเมินผลทันทีหลังจากการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นในแต่ละแผน ส่งผลให้ผู้เรียนตื่นตัวและทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าทางการเรียนที่สูง

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดย

กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการที่ดีโดยมีกิจกรรมต่างๆอย่างหลากหลายโดยผสมผสานกับการจัดรูปแบบการสอนที่สัมพันธ์สร้างความสนใจให้นักเรียนต้องการเรียนรู้กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนส่งเสริมความสามารถด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ และส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจและมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปญญนุช ไชยมูล (2550 : 102 – 103) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมทักษะปฏิบัติตามแนวของควีส์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมือง อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนและผู้เรียนสามารถศึกษาได้จากพื้นฐานของผู้เรียนที่อาศัยอยู่ส่งผลให้สามารถศึกษาได้ง่ายและทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สายวสันต์ สุชะไตร (2547 : 91) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการเรียนรู้ รำหนุ่มสาวพ็อน โหวต อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจเนื่องจากการเรียนรู้รำหนุ่มสาวพ็อน โหวตมีการบูรณาการทั้งด้านดนตรีและผสมผสานกับรูปแบบของท่ารำที่เป็นการรำคู่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคีส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสื่อเครื่องมือนวดแปรผล เครื่องมือใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และไปงานเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ เรื่องรำขุนนางทรงเครื่องก่อนนำไปใช้วัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้งิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

1.2 การเรียนการสอน โดยใช้ การแสดงรำขุนนางทรงเครื่อง เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติจริง เวลาที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติจริงอาจจะคลาดเคลื่อนจากที่วางไว้ ผู้สอนคอยดูแลแนะนำ กำกับอย่างใกล้ชิดเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมิวิจัยเพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยระดับชั้นอื่น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุทิศปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ ที่เป็นสื่อผสมที่เป็นทั้งภาพ แสง เสียง และของมัลติมีเดียเพื่อความหลากหลาย

2.3 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์อื่นๆเพื่อศึกษาพัฒนาด้านอื่นๆเช่น เจตคติและคุณค่าของนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2549.
- กาญจนา อรุณสุขรุจี. ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรไทยปรการจำกัด อำเภอไชยปรการ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. นาฏศิลป์กับตะวันตก. กรุงเทพฯ : ธุรกิจการพิมพ์, 2532.
- จารุณี สุทธิสุวรรณค์. การใช้ชุดฝึกทักษะสาระนาฏศิลป์ด้วยตนเอง เรื่อง ภาษาท่ารำประกอบ เพลง อธิษฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศด.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2555.
- โจเซฟเมอร์แซนด์. อังถึงใน วรรณิชาติ. วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 1973.
- ฉันทนา เข้มสกุล. นาฏลีลาอาเซียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสาขาการละครคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. คู่มือการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2545.
- ชวลิต ชูกำแพง. การประเมินการเรียนรู้. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ชาริณี เพียงฟ้า. ทฤษฎีความพึงพอใจ. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์, 2533.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมีอาชีพ. กรุงเทพฯ : บริษัทเฮลโล่การพิมพ์, 2545.
- เดโช สนวนานนท์. ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียน, 2512.
- ทิสนา เข้มมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด, 2552.
- _____. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

- ทวีพงษ์ หินคำ. **พอใจในสิ่งที่เลือก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นกล้า, 2541.
- ธวัช ปุณโณทก. **วรรณกรรมท้องถิ่นในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- _____. **การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- _____. **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- _____. **วรรณกรรมภาคอีสาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- ธनिया ปัญญาแก้ว. **ความคิดและการกระทำ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : หอสาร, 2541.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- _____. **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม : ประสานการพิมพ์, 2551.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. **วิเคราะห์วรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- บุญส่ง วรวัฒน์และคณะ. **ดนตรี-นาฏศิลป์**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2547.
- ประทีน พวงสำลี. **หลักการนาฏศิลป์**. พระนคร : ไทยมิตรภาพการพิมพ์, 2514.
- ปิยะฉัตร ปิตะวรรณ. **การสำรวจโบราณในเขตจังหวัดภาคอีสาน**. ภาควิชาประวัติศาสตร์วิทยาลัยครู อุบลราชธานี, 2523.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การนิเทศการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จูจีนไทย, 2548.
- ปรีชา พิณทอง. **ผลญาในวรรณกรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- พรธทิวา รุจิรา. **คิดให้ต่าง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอกการพิมพ์, 2536.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. **การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- _____. **การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- พีรพงศ์ เสนไสย. **สายธารแห่งการฟ้อนอีสาน**. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา, 2546.
- พัชรี มีสุขคนธ์. **ความหลากหลายทางความคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานาศึกษา, 2543.
- ไพโรจน์ ติรณชนากุล. **การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ, 2546.
- พวงเพ็ญ อิศรประวัติ. **รูปแบบการสอน**. สงขลา: โครงการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.
- ภณิดา ชัยปัญญา. **การประเมินผลความพึงพอใจ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- ภพ เลาห์ ไพบูลย์. แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- มนัส สุขสาย. วรรณกรรมอีสาน. อุบลราชธานี : มุนมั่งไทยอีสาน, 2544.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมิน
การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2546.
- โมพี ศรีแสนรงค์. การสร้างบทละครเรื่อง ชูนางอ้ว โดยใช้บทละครพื้น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2554.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พระจันทร์, 2542
- รานี ชัยสงคราม. นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, 2544.
- เรณู โกสินานนท์. นาฏศัพท์ ภาษาทำนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- วรรณิ ชาลี. วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2522.
- วิญญู ทรัพย์ะประภา. ดนตรี - นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : พริกทักษ์อักษร, 2523.
- วิมลศรี อูปรมย์. นาฏกรรมและการละคร. หลักการบริหารและจัดการแสดง. กรุงเทพฯ : เจริญผล,
2524.
- วิทย์เที่ยงบุรณธรรม. กระบวนการคิดและความพึงพอใจ. กรุงเทพฯ : ปิยะการพิมพ์, 2541.
- วิมลศรี อูปรมย์. นาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : เอกไทยวัฒนา, 2524.
- วิรุฬ พรรณเทวี. การแสดงออกทางความคิด. กรุงเทพฯ : สุทินการพิมพ์, 2542.
- วิโรจน์ ศรีสุโร. ศิลปกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : พีรามิดการพิมพ์, 2536.
- สิทธิาพินิจภูวดล และคณะ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2515.
- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. การสอนทักษะปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
เหนือ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2526.
- เสถียร จันทมาธ. “คำนำ,” ใน สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา, 2516.
- เสถียร โกเศศ. วรรณกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : แสงทอง, 2515.
- สมพร มั่นตะสูตร. วรรณกรรมสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- สาคร อ่อนนาแก. การพัฒนารูปแบบการสอนซ่อมเสริมนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 6 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2553.

ศิริภา กิ่งแก้ว. การใช้ชุดฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยตนเอง สำหรับครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4.

วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.

สมพงษ์ สิงหะพล. เอกสารคำสอนรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.

นศรราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2542.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. นาฏศิลป์ ปรีทรรศน์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุมิตร เทพวงษ์. นาฏศิลป์ไทย:นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

ธารอักษร, 2548.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. ระเบียบวิธีการวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กภาพสินธุ์ : ประสาน

การพิมพ์, 2551.

เสถียร โกเศศ. วัฒนธรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา, 2515.

อัจฉรา สุขารมณีย์ และอรพินทร์ ชูชม. การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.

ต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. กรุงเทพฯ : กรม

ศาสนา, 2554.

สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

อมรา กล้าเจริญ. สุนทรียนาฏศิลป์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.

_____. สุนทรียนาฏศิลป์. พระนครศรีอยุธยา : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ ภาควิชานาฏศิลป์, 2542.

_____. สุนทรียนาฏศิลป์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.

โสภา ทองสงฆ์. การใช้ชุดฝึกปฏิบัติ ระหว่างสื่อภาพถ่ายกับสื่อคนจริง เรื่องการวาดภาพล้อบุคคล.

วิทยานิพนธ์ วศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2544.

อารี พันธุ์มณี. ออกแบบความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิริยะการพิมพ์, 2540.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550.

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์. รำจูลาย การแสดงรำเดี่ยว. กรุงเทพฯ : เทพประสิทธิ์, 2525.

เอมอร ชิตตะโสภณ. วรรณกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุเทพ, 2521.

Ferley, Maureen. "An Action Research Study of Effective and Efficient Rehearsals in a Grade 8

Band Setting." **Masters Abstracts International**. 45: unpagged : June, 2007.

Fink, Lieschen Ann. "Teaching and Assessing Using Multiple Intelligences Theory : A

Classroom-based Action Research Study," **Dissertation Abstracts International**.

69 : unpagged : September, 2008.

Weisman, Eleanor Frances. “ A Movement and Dance Residency at a Lakota Indian Reservation school : An Action Research study,” **Dissertation Abstracts International**. 56: 11-A ; July, 1995.

De Almeida, Andrea Infantini.“ Cerative Dance and Cognition : A Study on Physical Expression of Concepts,” **Masters Abstracts International**. 46: unpagged : April, 2008.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

จำนวน 12 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นาฏศิลป์ไทย เรื่อง ราชูนางทรงเครื่อง

จำนวน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดง ราชูนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6

จำนวน 2 ชั่วโมง

สอนวันที่ 20 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2556

ภาคเรียนที่ 2

ครูผู้สอน นายก้องเกียรติ ใจเย็น

โรงเรียนนาข้าววิทยาคม

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
สาระสำคัญ งานด้านนาฏศิลป์หรืองานสร้างสรรค์เกิดขึ้นมาทุกยุคทุกสมัย มีทั้งงานของภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคอีสาน โดยเฉพาะภาคอีสานมีวรรณกรรมที่โดดเด่นอยู่หลายเรื่อง เช่น เรื่องขลุ่ย – นางอ้วกที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นแสดงไว้หลายรูปแบบ

ตัวชี้วัด 1. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติท่ารำ ขุนนางทรงเครื่อง ได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

ฝึกปฏิบัติท่ารำ ขุนนางทรงเครื่อง พร้อมการแปรแถวตั้งแต่แม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6

แม่ท่าที่ 1 จีบสอดสูง

แม่ท่าที่ 2 สอดสูงขวา

แม่ท่าที่ 3 จีบตั้งวงสูง

แม่ท่าที่ 4 ตั้งวงผสมเท้า

แม่ท่าที่ 5 จีบลพบุรีมือ

แม่ท่าที่ 6 พรหมสี่หน้า

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (7 นาที)

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนรู้จัก (2 นาที)
2. ครูผู้สอนเปิดเพลงให้นักเรียนฟังพร้อมอธิบายทำรำต่างๆในการแสดงชุดนี้และให้ศึกษาจากใบความรู้ (5 นาที)

ขั้นสอน

ปฏิบัติทักษะ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตหรือการเรียนรู้ (23 นาที)

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้และครูอธิบายความรู้ให้นักเรียนพร้อมเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ขุนนางทรงเครื่องให้นักเรียนฟังอีกครั้งพร้อมสาธิตแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 ให้นักเรียนดูทีละขั้นตอนอย่างละเอียด

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะ (30 นาที)

2. ครูสาธิตการปฏิบัติแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 แล้วให้นักเรียนปฏิบัติพร้อมกันทีละท่าช้าๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้เทคนิควิธีการกระทำ (40 นาที)

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 4 กลุ่มละ 11 คนและกลุ่มสุดท้าย 12 คน เท่ากับ 45 คน
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติแม่ท่าจากท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 ซ้ำอีกพร้อมกัน
5. ครูให้คำแนะนำวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติท่ารำจนสามารถทำได้อย่างถูกต้องแก่นักเรียนที่ติดขัดหรือปฏิบัติทักษะที่ยังไม่ได้

ขั้นที่ 4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะ (10 นาที)

6. ครูแนะนำเพิ่มเติมความถูกต้องของท่ารำและเพื่อความสวยงามเข้าใจตรงกัน ตัวอย่างเช่น ลีลา การยกเท้า ระดับของวง การจับ จังหวะและให้นักเรียนปฏิบัติแต่ละส่วน อย่างต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ต้นจนจบผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่วจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่ม (10 นาที)

7. ให้นักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม ออกมาแสดงจากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 ให้ดูทีเพื่อจะเห็นการเชื่อมโยงของท่าว่ามีความต่อเนื่องหรือไม่

ขั้นสรุป (10 นาที)

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปองค์ความรู้ และ อภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับนักเรียน ในขณะที่ฝึกปฏิบัติเพื่อให้ครูเสนอแนะวิธีแก้ไขปรับปรุงแก่นักเรียนต่อไปแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. วีดิทัศน์

การวัดและประเมินผล

1. เกณฑ์การวัด

- 1.1 ทดสอบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน
- 1.2 ทดสอบทักษะปฏิบัติ รำขุนกลางทรงเครื่องตั้งแต่แม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 นักเรียนมีความตั้งใจในการปฏิบัติทักษะหรือไม่อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

2. เครื่องมือในการวัดผล

- 2.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2.2 แบบประเมินความสามารถด้านทักษะปฏิบัติ รำขุนกลางทรงเครื่อง
- 2.3 ใบความรู้

3. วิธีการวัดผล

- 3.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติท่ารำ ขุนกลางทรงเครื่อง ของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามจังหวะดนตรี ตีลาท่ารำ การสื่ออารมณ์
- 3.2 ผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กิจกรรมเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายองอาจ สว่างทิศ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน นางาวิทยาคม

วันที่.....เดือน.....ปี.....

บันทึกผลหลังสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายก้องเกียรติ ใจเย็น)

ครูผู้สอน

ใบความรู้ที่ 3

1. ลักษณะของท่ารำ การแสดง ราชูณกลางทรงเครื่อง แม่ท่าที่ 1

ภาพที่ 1 ท่าที่ 1 จีบสอดสูง

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรง

ศีรษะ : ศีรษะมองตรง

มือ : มือขวาจับคว่ำพลิกหงายมือฝ่ามือระดับง่ามศีรษะตั้งเป็นวงบัวบาน มือซ้ายหงาย
ข้อศอก

ระดับอกพลิกพลิกตั้งเป็นวงเหยียดแขนตั้งเสมอไหล่

เท้า : ก้าวหน้า

หมายเหตุ : ท่าที่ 1 จีบสอดสูงสลับซ้ายขวาเดินขึ้นหน้า 4 ครั้งและถอยหลัง 4 ครั้ง

2. ลักษณะของท่ารำ การแสดง ราชูณกลางทรงเครื่อง แม่ท่าที่ 2

ภาพที่ 2 ท่าที่ 2 จีบสอดสูงหันขวา

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น(พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปด้านขวาของนักแสดง

ศีรษะ : ศีรษะมองตรงด้านขวาของนักแสดง

มือ : มือขวาจับคว่ำพลิกหงายมือฝ่ามีระดับแ่งศีรษะตั้งเป็นวงบัวบานหันไปด้านขวา

มือซ้าย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หงายข้อศอกระดับอกพลิกพลิกตั้งเป็นวงเหยียดแขนตั้งเสมอไหล่หันไปทางด้านหน้าของเวที

เท้า : ผสมเท้า

หมายเหตุ : ทำท่าจีบสอดสูงสลับซ้ายขวาถอยหลัง 5 ครั้งและเดินขึ้นหน้า 4 ครั้ง

3. ลักษณะของท่ารำ การแสดง ำขุนนางทรงเครื่อง แม่ท่าที่3

ภาพที่ 3 ท่าที่3 จีบตั้งวง

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น(พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

- ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปซ้ายขวาของนักแสดง
- ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าหาวงขวา
- มือ : มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายจับที่หน้าอก
- เท้า : เท้าขวายืนรับน้ำหนักเท้าซ้ายยก
- หมายเหตุ : จากนั้นวางเท้าซ้ายลงพื้นแล้ววิ่งเข้าไปด้านหน้าเวทีพร้อมทหาร

4. ลักษณะของท่ารำ การแสดง รำขุนนางทรงเครื่อง แม่ท่าที่4

ภาพที่ 4 ท่าที่4 ตั้งวงผสมเท้า

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น(พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

ลำตัว :

ลำตัวตรง

ศีรษะ :

ศีรษะมองตรง

มือ :

มือขวาตั้งวงบนมือซ้ายจับที่หน้าอก

เท้า :

ยืนผสมเท้า

หมายเหตุ

: ทั้งตัวขุนนางและทหารท่าท่าเดียวกัน

5. ลักษณะของท่ารำ การแสดง รำขุนนางทรงเครื่อง แม่ท่าที่5

ภาพที่ 5 ท่าที่5 จีบลพบุรี

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น(พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

- ลำตัว : ลำตัวตรงหันไปซ้ายขวาของนักแสดง
- ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าเอียงเข้าหาวงบัวบานด้านซ้าย
- มือ : มือขวาดั้งจีบพิเศษแบบลพบุรีมือซ้ายตั้งวงบัวบาน
- เท้า : ยืนเดี่ยวเท้า
- หมายเหตุ : ทั้งตัวขุนนางกับทหารทำท่าเดียวกันลงจังหวะเปลี่ยนท่า

6. ลักษณะของท่ารำ การแสดง ราชูณกลางทรงเครื่อง แม่ท่าที่ 6

ภาพที่ 6 ท่าที่ 6 พรหมสี่หน้า

ที่มาของภาพ : ก้องเกียรติ ใจเย็น (พ.ศ. 2554)

คำอธิบายท่ารำ

- ลำตัว : ลำตัวตรง
- ศีรษะ : ศีรษะเอียงเข้าเอียงทางด้านขวาหน้าเขคขึ้น ตัวลองทหารนั่งคุกเข่าพนมมือ
- มือ : มือขวาและซ้ายทำท่าพรหมสี่หน้า
- เท้า : เท้าขวาย่อเท้าซ้ายวางหน้า
- หมายเหตุ : ตีบทตามบทร้อง ผจงจัดกายาส่ง่ายศ

แบบประเมินความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติการ
เรื่องรำ ชูลางทรงเครื่องจากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6

ที่	ชื่อ - สกุล	การปฏิบัติท่ารำ และความ ถูกต้องของท่า					จังหวะในการ ปฏิบัติท่ารำ					ลีลาในการรำ					การสื่ออารมณ์ ในการรำ					รวม	ผลการ ประเมิน
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
41																							
42																							
43																							
44																							
45																							

หมายเหตุ

15 - 20

หมายถึง ดีมาก

10 - 14

หมายถึง ดี

5 - 9

หมายถึง พอใช้

0 - 4

หมายถึง ปรับปรุง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินทักษะปฏิบัติ					
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงขุนนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6					
ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน				
	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
ปฏิบัติทักษะ การรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง ท่าที่	ปฏิบัติกรำขุน นางทรงเครื่อง ได้ถูกต้องตาม ขั้นตอนรำลง จังหวะและสื่อ อารมณ์ได้ ชัดเจน	ปฏิบัติกรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง ได้ ถูกต้องตาม ขั้นตอนของ ทักษะและลง จังหวะ	ปฏิบัติกรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง ได้ถูกต้องตาม ขั้นตอนของ ทักษะแต่ขาด ทำรำที่สวยงาม	ปฏิบัติทักษะ การรำ ขุนนาง ทรงเครื่องได้ ท่าที่ 1 ถึง ท่าที่ 3	ไม่สามารถ ปฏิบัติทักษะการ รำ ขุนนาง ทรงเครื่องได้
เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายให้ สอดคล้องกับ จังหวะของ ดนตรี	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายได้อย่าง คล่องแคล่ว สอดคล้อง สวยงามตรงกับ จังหวะดนตรี	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายได้อย่าง คล่องแคล่ว สอดคล้องตรง กับจังหวะ ดนตรี	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของร่าง การได้ สอดคล้องกับ ขั้นตอนของ จังหวะดนตรี	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายได้ สอดคล้องเป็น บางจังหวะ	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของร่างกาย ได้ไม่ถูกต้องและ สอดคล้องตาม จังหวะ
ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำที่ ถูกต้อง สอดคล้องกับ จังหวะดนตรี	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำถูกต้อง สวยงาม สอดคล้องผสม กลมกลืนกับ ทำนองเพลง จังหวะดนตรี และสื่ออารมณ์ ได้ชัดเจน	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำ ถูกต้อง สอดคล้องผสม กลมกลืนกับ ทำนองและ จังหวะดนตรี	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำ ถูกต้อง สอดคล้องผสม กลมกลืน เหมาะสมกับ จังหวะและ ทำนอง	ปฏิบัติทักษะท่า รำผสม กลมกลืน เหมาะสมกับ จังหวะทำนอง และลีลาเป็น บางจังหวะ	ปฏิบัติทักษะท่า รำไม่สอดคล้อง และไม่เหมาะสม กับจังหวะดนตรี

แบบทดสอบก่อนเรียน

โรงเรียนนาข้าววิทยาكم กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารนาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รำ ขุนนางทรงเครื่อง จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ลงในช่องว่างข้อ ก. ข. ค. หรือ ง. ในกระดาษคำตอบที่เห็นว่า ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ขุนนางเป็นตัวละครในวรรณกรรมอีสานเรื่องใด

- ก. ผาแดงนางไอ่ ข. ชูลู - นางอ้ว
ค. พญาคันคาก ง. ท้าวคำสอน

2. รูปร่างลักษณะหน้าตาของขุนนางเป็นแบบใด

- ก. รูปร่างหน้าตาดีผิวพรรณขาว ข. รูปร่างหน้าตาแก่เป็นชายสูงอายุ
ง. รูปร่างหน้าตารูปไข่ ง. รูปร่างหน้าตาเป็นชายหนุ่ม

3. ในวรรณกรรมอีสานขุนนางตกหลุมรักใครในเรื่อง

- ก. นางไอ่ ข. นางสีดา ค. นางอ้ว ง. นางมโนราห์

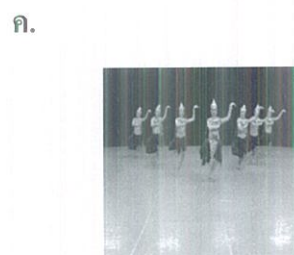
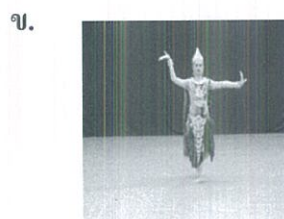
4. ในวรรณกรรมใต้เขียนไว้ว่าขุนนางเป็นชนกลุ่มใดในข้อใดต่อไปนี้

- ก. กลุ่มอีสานตอนบน ข. กลุ่มอีสานตอนล่าง
ค. กลุ่มอีสานกลาง ง. กลุ่มขอมอาศัยอยู่บนภูเขา

5. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของขุนนาง

- ก. มีรูปร่างหน้าตาดี ข. เป็นผู้ที่ร่ำรวยมีความรักที่มั่นคง
ค. เป็นชายแก่ที่ถือศีล ง. เป็นคนมักใหญ่ใฝ่สูง

6. รูปในข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 1

7. รูปในข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 2

ก .

ข .

ค .

ง. ผิดทุกข้อ

8. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 3

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. จีบตั้งวง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

9. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 4

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. จีบตั้งวง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

10. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 5

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. จีบตั้งวง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

แบบทดสอบหลังเรียน

โรงเรียนนาข่าวิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง รำ ขุนนางทรงเครื่อง จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ลงในช่องว่างข้อ ก. ข. ค. หรือ ง. ในกระดาษคำตอบที่เห็นว่า ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ในวรรณกรรมได้เขียนไว้ว่าขุนนางเป็นชนกลุ่มใดในข้อใดต่อไปนี้

- ก. กลุ่มอีสานตอนบน ข. กลุ่มอีสานตอนล่าง
ค. กลุ่มอีสานกลาง ง. กลุ่มขอมอาศัยอยู่บนภูเขา

2. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของขุนนาง

- ก. มีรูปร่างหน้าตาดี ข. เป็นผู้ที่ร่ำรวยมีความรักที่มั่นคง
ค. เป็นชายแก่ที่ถือศีล ง. เป็นคนมักใหญ่ใฝ่สูง

3. ในวรรณกรรมอีสานขุนนางตกหลุมรักใครในเรื่อง

- ก. นางไอ่ ข. นางสีดา ค. นางอ้ว ง. นางมโนราห์

4. ขุนนางเป็นตัวละครในวรรณกรรมอีสานเรื่องใด

- ก. ผาแดงนางไอ่ ข. ชูฉลุ - นางอ้ว
ค. พญาคันคาก ง. ท้าวคำสอน

5. รูปร่างลักษณะหน้าตาของขุนนางเป็นแบบใด

- ก. รูปร่างหน้าตาดีผิวพรรณขาว ข. รูปร่างหน้าตาแก่เป็นชายสูงอายุ
ง. รูปร่างหน้าตารูปไข่ ง. รูปร่างหน้าตาเป็นชายหนุ่ม

6. รูปในข้อใดต่อไปนี้ เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 1

ก.

ข.

ค.

ง.

7. รูปในข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 2

ก.

ข.

ค.

ง. ผิดทุกข้อ

8. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 1

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. สอดสูง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

9. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 5

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. จีบตั้งวง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

10. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องแม่ท่าที่ 4

ก. เหนี่ยวเท้าจีบลพบุรี

ข. ตั้งวงผสมเท้า

ค. จีบตั้งวง

ง. จีบสอดสูงหันขวา

แบบเฉลยทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รำขุนนางทรงเครื่อง

ก่อนเรียน	หลังเรียน
1. ข	1. ง
2. ข	2. ข
3. ค	3. ค
4. ง	4. ข
5. ข	5. ข
6. ข	6. ข
7. ง	7. ง
8. ค	8. ค
9. ข	9. ค
10. ค	10. ข

ภาคผนวก ข

แบบประเมินทักษะปฏิบัติ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

ทักษะปฏิบัติมหาวิทยาลัยไทยเชิงสร้างสรรค์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินความสามารถทางด้านทางด้านทักษะปฏิบัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงขุนนางทรงเครื่อง

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนนทักษะปฏิบัติ				
	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
ปฏิบัติทักษะ การรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง	ปฏิบัติกรำขุน นางทรงเครื่อง ได้ถูกต้องตาม ขั้นตอนรำลง จังหวะและสื่อ อารมณ์ได้ ชัดเจน	ปฏิบัติกรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง ได้ ถูกต้องตาม ขั้นตอนของ ทักษะและลง จังหวะ	ปฏิบัติกรำ ขุนนาง ทรงเครื่อง ได้ถูกต้องตาม ขั้นตอนของ ทักษะแต่ขาด ทำรำที่สวยงาม	ปฏิบัติทักษะ การรำ ขุนนาง ทรงเครื่องได้ ท่าที่ 1 ถึง ท่าที่ 3	ไม่สามารถ ปฏิบัติทักษะการ รำ ขุนนาง ทรงเครื่องได้
เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายให้ สอดคล้องกับ จังหวะของ ดนตรี	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของ ร่างกายได้อย่าง คล่องแคล่ว สอดคล้อง สวยงามตรงกับ จังหวะดนตรี	เคลื่อนไหว ส่วนต่างๆของ ร่างกายได้อย่าง คล่องแคล่ว สอดคล้องตรง กับจังหวะ ดนตรี	เคลื่อนไหว ส่วนต่างๆของ ร่างกายได้ สอดคล้องกับ ขั้นตอนของ จังหวะดนตรี	เคลื่อนไหว ส่วนต่างๆของ ร่างกายได้ สอดคล้องเป็น บางจังหวะ	เคลื่อนไหวส่วน ต่างๆของร่างกาย ได้ไม่ถูกต้องและ สอดคล้องตาม จังหวะ
ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำที่ ถูกต้อง สอดคล้องกับ จังหวะดนตรี	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำถูกต้อง สวยงาม สอดคล้องผสม กลมกลืนกับ ทำนองเพลง จังหวะดนตรี และสื่ออารมณ์ ได้ชัดเจน	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำ ถูกต้อง สอดคล้องผสม กลมกลืนกับ ทำนองและ จังหวะดนตรี	ปฏิบัติทักษะ ลีลาท่ารำ ถูกต้อง สอดคล้องผสม กลมกลืน เหมาะสมกับ จังหวะและ ทำนอง	ปฏิบัติทักษะท่า รำผสม กลมกลืน เหมาะสมกับ จังหวะทำนอง และลีลาเป็น บางจังหวะ	ปฏิบัติทักษะท่า รำไม่สอดคล้อง และไม่เหมาะสม กับจังหวะดนตรี

แบบประเมินความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติ สาระนาฏศิลป์ เรื่อง การแสดงชุดนางทรงเครื่อง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ที่	ชื่อ - สกุล	การปฏิบัติทำ รำและความ ถูกต้องของท่า					จังหวะในการ ปฏิบัติทำรำ					ลีลาในการรำ					การสื่ออารมณ์ ในการรำ					รวม	ผลการ ประเมิน	
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			20
1																								
2																								
3																								
4																								
5																								
6																								
7																								
8																								
9																								
10																								
11																								
12																								
13																								
14																								
15																								
16																								
17																								
18																								
19																								
20																								
21																								
22																								
23																								

แบบประเมินความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติ สาระนาฏศิลป์ เรื่อง การแสดงชุดนางทรงเครื่อง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5																							
ที่	ชื่อ - สกุล	การปฏิบัติทำร่ำและ ความถูกต้องของท่า					จังหวะในการ ปฏิบัติทำร่ำ					ลีลาในการร่ำ					การสื่ออารมณ์ ในการร่ำ					รวม	ผลการ ประเมิน
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
24																							
25																							
26																							
27																							
28																							
29																							
30																							
31																							
32																							
33																							
34																							
35																							
36																							
37																							
38																							
39																							
40																							
41																							
42																							
43																							
44																							
45																							

หมายเหตุ	15 - 20	หมายถึง	ดีมาก
	10 - 14	หมายถึง	ดี
	5 - 9	หมายถึง	พอใช้
	0 - 4	หมายถึง	ปรับปรุง

ภาคผนวก ค

คะแนนการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน
ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 คะแนนการประเมินทักษะปฏิบัติก่อนเรียน หลังเรียนของแผนการเรียนรู้การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องจำนวนกลางทรงเครื่อง

คะแนนประเมินระหว่างเรียน															
คะแนนประเมิน	จุดที่ 1.1	จุดที่ 1.2	จุดที่ 2.1	จุดที่ 2.2	จุดที่ 3.1	จุดที่ 3.2	จุดที่ 4.1	จุดที่ 4.2	จุดที่ 5.1	จุดที่ 5.2	จุดที่ 6.1	จุดที่ 6.2	รวมคะแนนระหว่างเรียน	คะแนนประเมินหลังเรียนรวม	
	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)	แบบทดสอบ ทักษะปฏิบัติ (10)			
1	6	8	8	8	6	8	8	7	8	6	8	8	16	105	52
2	6	8	7	8	6	8	7	9	9	9	7	8	14	106	53
3	6	8	7	8	6	8	8	8	9	8	8	8	15	107	49
4	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	15	110	50
5	8	8	6	8	8	8	7	9	9	9	7	8	16	111	51
6	7	9	7	6	7	9	8	7	8	8	8	9	17	110	54
7	8	8	7	7	8	8	8	8	7	9	9	9	18	114	52
	(60)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(20)	(140)	(60)

คะแนนประเมินระหว่างเรียน

คะแนน ประเมิน	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	คะแนน ประเมินหลัง เรียนรวม
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	รวม	
ก่อน เรียน	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	คะแนน ระหว่าง เรียน	
เรียน	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	เรียน	
รวม	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ		
	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ		
	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ		
(60)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(140)	(60)
8	8	8	7	7	8	8	8	7	8	8	8	9	110	53
9	8	9	7	8	8	8	8	8	6	7	6	8	105	52
10	6	9	7	8	8	7	8	8	8	7	6	8	104	52
11	8	8	9	9	6	8	8	8	6	8	8	8	109	50
12	8	8	8	9	7	7	8	7	6	8	8	8	107	51
13	7	9	9	9	7	8	7	8	7	8	8	7	111	53
14	8	8	9	8	8	8	8	8	6	8	8	8	112	50
15	8	8	8	8	8	8	8	7	6	8	8	8	109	51
16	8	8	9	9	6	8	7	8	7	8	8	7	107	52

คะแนนประเมินระหว่างเรียน

คะแนน ประเมิน	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	ชุดที่	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมินหลัง เรียนรวม
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1		
ก่อน เรียน	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	แบบ	เรียนรวม
	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	ทด	
รวม	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	เรียนรวม
	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	ทักษะ	
(60)	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	(60)
	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	
17	6	7	6	8	6	8	6	8	8	8	6	8	99
18	8	7	6	8	8	8	6	8	7	8	6	8	102
19	8	8	7	8	8	8	6	8	7	8	6	8	104
20	7	8	7	7	7	6	8	8	7	8	8	8	104
21	6	8	8	8	8	7	8	8	6	8	8	8	106
22	8	8	6	8	8	8	7	9	7	6	7	9	105
23	8	7	6	8	8	8	8	8	7	7	8	8	107
24	7	8	7	8	8	7	8	8	7	7	8	8	107

คะแนนประเมินระหว่างเรียน

คะแนน ประเมิน	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	คะแนน ประเมินหลัง เรียนรวม		
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2			
ก่อน เรียน รวม	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	แบบ ทด สอบ ทักษะ ปฏิบัติ (10)	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน		
(60)													(20)		
25	8	9	7	8	8	8	8	8	6	7	7	8	16	108	52
26	6	9	7	8	8	7	7	8	8	7	7	8	15	105	53
27	7	8	8	7	8	8	7	8	8	8	7	8	14	106	50
28	8	9	8	7	7	7	7	8	7	8	7	7	14	104	54
29	5	7	8	7	8	7	8	8	8	8	8	8	14	104	51
30	5	7	8	8	7	8	7	7	8	8	6	8	13	100	51
31	6	7	7	8	8	8	7	7	8	7	6	8	15	102	51
32	6	8	7	7	8	8	7	7	7	8	7	8	15	103	50

คะแนนประเมินระหว่างเรียน

คนที่	คะแนน ประเมิน	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	ประเมิน	รวม คะแนน ระหว่าง เรียน	คะแนน ประเมินหลัง เรียนรวม	
		1.1	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่	จุดที่				จุดที่
	ก่อน เรียน	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	แบบ ทด	6.2			
	รวม	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	สอบ	ทักษะ ปฏิบัติ			
	(60)	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	ทักษะ ปฏิบัติ	รวม	(20)	(60)	
41	43	7	9	8	8	7	9	7	9	9	9	16	104	54
42	45	7	9	8	9	7	8	8	8	7	9	16	109	52
43	46	7	8	8	8	8	7	8	8	7	8	16	107	47
44	46	8	8	7	9	7	8	8	8	8	9	16	105	50
45	43	8	8	7	8	7	6	8	8	7	8	16	102	48
รวม	2,026	345	384	333	382	341	336	378	386	340	387	789	5,123	2,296
ร้อยละ	75.04	76.67	85.33	74.00	84.89	75.78	74.67	84.00	85.78	75.56	86.00	87.67	81.32	85.04
เฉลี่ย	45.02	7.67	8.53	7.40	8.49	7.58	7.47	8.40	8.58	7.56	8.60	17.53	113.84	51.02
S.D.	1.67	0.52	0.59	0.65	0.51	0.69	0.66	0.54	0.50	0.51	0.50	0.63	1.91	1.60

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง รำขุนนาง
ทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีผลต่อแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง

โปรดกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

เหมาะสมมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้ 4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้ 2 คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยรวม					
1.1 ความถูกต้อง					
1.2 เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน					
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
1.4 สามารถนำทักษะไปปฏิบัติจริงในการปฏิบัติได้					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา					
2.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน					
2.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
2.4 สามารถประเมินผลได้					
2.5 สามารถสอนให้บรรลุจุดประสงค์ได้					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. เนื้อหา 3.1 เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 3.2 ครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือ 3.3 มีความชัดเจนน่าสนใจ 3.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์ 3.5 เนื้อหาเหมาะสมกับเวลา 3.6 การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนเหมาะสมกับวัย 3.7 ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ 3.8 นักเรียนมีทักษะการทำงาน					
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4.3 เหมาะสมกับเวลาที่สอน 4.4 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 4.5 เร้าความสนใจของผู้เรียน 4.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4.7 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4.8 ผู้เรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
5. สื่อการเรียนรู้ 5.1 เร้าความสนใจของผู้เรียน 5.2 เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม 5.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ 5.4 ช่วยประหยัดเวลาในการจัดการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6. ความเป็นระเบียบและมีวินัย					
6.1 สอนสอดแทรกความเป็นระเบียบและมีวินัย ในเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม					
6.2 ปลุกฝังด้วยระเบียบวินัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
7. การวัดผลประเมินผล					
7.1 สอดคล้องกับเนื้อหา					
7.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
7.3 เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

ตารางภาคผนวกที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยรวม			
1.1 ความถูกต้อง	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน	4.80	0.45	เหมาะสมมาก
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 สามารถนำทักษะไปปฏิบัติจริงในการปฏิบัติได้	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.65	0.34	เหมาะสมมาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.00	0.55	เหมาะสมมาก
2.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน	4.00	0.55	เหมาะสมมาก
2.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.00	0.55	เหมาะสมมาก
2.4 สามารถประเมินผลได้	4.00	0.55	เหมาะสมมาก
2.5 สามารถสอนให้บรรลุจุดประสงค์ได้	4.00	0.55	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.40	เหมาะสมมาก
3. เนื้อหา			
3.1 เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 ครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือ	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 มีความชัดเจนน่าสนใจ	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
3.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
3.5 เนื้อหาเหมาะสมกับเวลา	4.20	0.45	เหมาะสมมาก
3.6 การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนเหมาะสมกับวัย	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
3.7 ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
3.8 นักเรียนมีทักษะการทำงาน	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.11	เหมาะสมมาก

รายการประเมิน		S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.20	0.84	เหมาะสมมากที่สุด
4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
4.3 เหมาะสมกับเวลาที่สอน	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
4.4 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
4.5 เร้าความสนใจของผู้เรียน	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
4.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
4.7 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
4.8 ผู้เรียนได้มีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.38	เหมาะสมมาก
5. สื่อการเรียนรู้			
5.1 เร้าความสนใจของผู้เรียน	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
5.2 เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.60	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
5.4 ช่วยประหยัดเวลาในการจัดการเรียนรู้	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.37	เหมาะสมมาก
6. ความเป็นระเบียบและมีวินัย			
6.1 สอนสอดแทรกความเป็นระเบียบและมีวินัย ในเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
6.2 ปลุกฝังด้วยระเบียบ	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
	4.00	0.42	เหมาะสมมาก
7. การวัดผลประเมินผล			
7.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
7.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
7.3 เครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลเหมาะสม	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ย	4.47	00.19	เหมาะสมมาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.46	0.19	เหมาะสมมาก

ภาคผนวก จ

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการเรียนรู้กับ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 5 แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่อง ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อต่อไปนี้มี ความสอดคล้องกับเนื้อหาแล้ว เขียนผลการพิจารณาของท่านโดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องคะแนน “ คะแนนการพิจารณา ” ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

กา ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา

กา ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา

กา ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	คะแนน การพิจารณา			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์ไทย และกระบวนการปฏิบัติ ทางด้านนาฏยศัพท์	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย 2. นักเรียนสามารถเข้าใจลักษณะการฝึกทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้ถูกต้อง 3. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติท่ารำพื้นฐาน ได้ถูกต้อง 4. นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้อง 5. นักเรียนสามารถอธิบายและเข้าใจองค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทยได้ถูกต้อง 6. นักเรียนสามารถอธิบายและเข้าใจประเภทของการแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง 				
2. วรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูลู-นางอ้ว	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมอีสานเรื่อง ชูลู-นางอ้วได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเข้าใจลักษณะประเภทของวรรณกรรมอีสานได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถปฏิบัติกรรือ่งทำนองเพลง รำขุนกลางทรงเครื่องได้ถูกต้อง 4. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการแต่งกายของการแสดง รำขุนกลางทรงเครื่องได้ถูกต้อง 				

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	คะแนน การพิจารณา			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
3. การแสดง ราชูปถัมภ์เครื่อง จากแม่ท่าที่ 1 ถึงแม่ท่าที่ 6 3.1 แม่ท่าที่ 1 จีบสอดสูง 3.2 แม่ท่าที่ 2 สอดสูงขวา 3.3 แม่ท่าที่ 3 จีบตั้งวงสูง 3.4 แม่ท่าที่ 4 ตั้งวงผสมเท้า 3.5 แม่ท่าที่ 5 จีบลพบุรีมือ 3.6 แม่ท่าที่ 6 พรหมสี่หน้า	1. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติทำ ราชูปถัมภ์เครื่อง ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงทำ ราชูปถัมภ์เครื่อง ได้สวยงามและ ถูกต้อง 3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความหมายของท่า ราชูปถัมภ์ เครื่อง ได้ถูกต้องและสวยงาม				
4. การแสดง ราชูปถัมภ์เครื่อง จากแม่ท่าที่ 7 ถึงแม่ท่าที่ 12 4.1 แม่ท่าที่ 7 ท่าเจดุนิกระดก เท้า 4.2 แม่ท่าที่ 8 เหนียวเท้าซ้าย 4.3 แม่ท่าที่ 9 ท่าจับสไบ 4.4 แม่ท่าที่ 10 ท่าเจดุนิมือขวา ลือแก้ว 4.5 แม่ท่าที่ 11 พรหมสี่หน้าเหนียว 4.6 แม่ท่าที่ 12 ท่าจีบที่เอว	1. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติทำ ราชูปถัมภ์เครื่อง ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงทำ ราชูปถัมภ์เครื่อง ได้สวยงามและ ถูกต้อง 3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความหมายของท่า ราชูปถัมภ์ เครื่อง ได้ถูกต้องและสวยงาม				

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	คะแนน การพิจารณา			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
5. การแสดง รำขุนนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 13 ถึงแม่ท่าที่18 5.1 แม่ท่าที่ 13 ท่าจับไหล่ซ้าย 5.2 แม่ท่าที่ 14 ท่าจับต่อข้อมือ 5.3 แม่ท่าที่ 15 ท่าเหนี่ยวเท้า ซ้ายมือขวาสอดสูง 5.4 แม่ท่าที่ 16 ท่ายืนกลางแขน ออกตั้งวง 5.5 แม่ท่าที่ 17 ท่าชะนีร้ายไม้ทั้ง ขอน 5.6 แม่ท่าที่ 18 จับสอดสูง	1. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติท่า รำ ขุนนางทรงเครื่อง ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องได้สวยงามและ ถูกต้อง				
6. การแสดง รำขุนนางทรงเครื่อง จากแม่ท่าที่ 19 ถึงแม่ท่าที่ 24 6.1 แม่ท่าที่ 19 ท่าเหนี่ยวเท้าซ้าย สอดสูง 6.2 แม่ท่าที่ 20 ท่ายืนเกล้ามือ 6.3 แม่ท่าที่ 21 ท่าจับแบบลพบุรี 6.4 แม่ท่าที่ 22 ท่าพาลาต่อแขน 6.5 แม่ท่าที่ 23 ท่าจับลพบุรีและ พรมสี่หน้า 6.6 แม่ท่าที่ 24 จับลพบุรี พาลาสั้น ชะนีร้ายไม้ สอดสูง	1. นักเรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติท่า รำ ขุนนางทรงเครื่อง ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงท่ารำ ขุนนางทรงเครื่องได้สวยงามและ ถูกต้อง				

ตารางผนวกที่ 6 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของ
แผนการเรียนรู้ เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม ΣR	เฉลี่ย IOC	สรุปผล
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
7	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
16	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง

ตารางภาคผนวกที่ 7 แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าแบบทดสอบแต่ละข้อต่อไปนี้มี ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว เขียนผลการพิจารณาของท่านโดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องคะแนน “ คะแนนการพิจารณา ” ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

กา ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

กา ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

กา ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
1. นักเรียน สามารถ อธิบาย ความ เป็นมาของ นาฏศิลป์ ไทยและฝึก ปฏิบัติ นาฏศัพท์ นาฏภาษา ได้ถูกต้อง	1. นาฏศิลป์ไทยได้รับอิทธิพลจากชาติใดเป็นชาติแรก ก. จีน ข. อินเดีย ค. เขมร ง. ลาว			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>2.ที่มาของนาฏศิลป์ไทยเกิดขึ้นได้จากสาเหตุ</p> <p>ก. 2 สาเหตุได้แก่ เกิดจากกระบวนการทาง ธรรมชาติการรับอารยธรรมของอินเดีย</p> <p>ข. 2 สาเหตุได้แก่ เกิดจากกระบวนการทาง ธรรมชาติเกิดจากการเช่นสรวงบูชา</p> <p>ค. 3 สาเหตุได้แก่ เกิดจากกระบวนการทาง ธรรมชาติเกิดจากการเช่นสรวงบูชาการรับอารยธรรม ของอินเดีย</p> <p>ง. 3 สาเหตุได้แก่ เกิดจากกระบวนการทาง ธรรมชาติเกิดจากความรักการรับอารยธรรม ของอินเดีย</p>			
	<p>3.นาฏยศัพท์หมายถึง</p> <p>ก. ศัพท์ที่ใช้เรียกทางดนตรี</p> <p>ข. ศัพท์ที่ใช้เรียกทางการขับร้อง</p> <p>ค. ศัพท์ที่ใช้เรียกท่ารำทางนาฏศิลป์</p> <p>ง. ศัพท์ที่ใช้เรียกทางศิลปะ</p>			
	<p>4.การตั้งวงบนของตัวพระสูงระดับใด</p> <p>ก. ระดับแฉ่งศีรษะ</p> <p>ข. ระดับหางคิ้ว</p> <p>ค. ระดับปาก</p> <p>ง. ระดับหน้าผาก</p>			

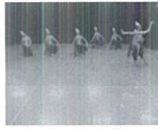

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>5. ถ้าผู้แสดงใช้ฝ่ามือที่ข้างแก้มแล้วกระชากมือลงมีความหมายว่าอย่างไร</p> <p>ก. ตีใจ</p> <p>ข. รัก</p> <p>ค. โกรธ</p> <p>ง. เสียใจ</p>			
<p>2. นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะของวรรณกรรมอีสานและวรรณกรรมอีสานเรื่องชูลู – นางอ้ว</p>	<p>6. วรรณกรรมข้อไม่ได้จัดอยู่ในวรรณกรรมอีสาน</p> <p>ก. ผาแดง – นางไอ่</p> <p>ข. ชูลู – นางอ้ว</p> <p>ค. นางผมหอม</p> <p>ง. ไกรทอง</p>			
	<p>7. วรรณกรรมที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหมายถึงข้อใด</p> <p>ก. วรรณกรรมเกี่ยวกับศาสนา</p> <p>ข. วรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมาหรือแบบมุขปาฐะ</p> <p>ค. วรรณกรรมคำสอน</p> <p>ง. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด</p>			
	<p>8. ชูลูเป็นพระโอรสของพระมหาลือองค์ใด</p> <p>ก. พระมหาลือพิมพากาสี</p> <p>ข. พระมหาลือจันทา</p> <p>ค. พระมหาลือดวงจันทร์</p> <p>ง. พระมหาลือพิมพิลา</p>			

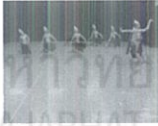

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>9. ข้อใดคือความแตกต่างระหว่างขุนนางกับนางอ้ว</p> <p>ก. ฐานันดรศักดิ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม</p> <p>ข. อายุของขุนนางมากกว่าอายุของนางอ้ว</p> <p>ค. ขุนนางมีฐานะร่ำรวย บ้านเมืองของนางอ้ว แห้งแล้ง</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>			
	<p>10. บทสรุปสุดท้ายกล่าวถึงอดีตชาติของนางอ้วว่าเป็น ใครต่อไปนี้</p> <p>ก. พระนางสิริมหามายา</p> <p>ข. พระนางยโสธรา</p> <p>ค. นางพิมพิลาไลย</p> <p>ง. นางสีดา</p>			
<p>3. นักเรียน สามารถฝึก ปฏิบัติทำ รำขุนนาง ทรงเครื่อง ตั้งแต่แม่ท่า ที่ 1 ถึงแม่ ท่าที่ 6 ได้ ถูกต้อง</p>	<p>11. รูปในข้อใดต่อไปนี้ เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 1</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>12. รูปในข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะท่ารำในแม่ท่าที่ 2</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. ผิดทุกข้อ</p>			
	<p>13. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนกลาง ทรงเครื่องแม่ท่าที่ 3</p> <p>ก. เหนี่ยวเท้าจับลพบุรี ข. ตั้งวงผสมเท้า ค. จับตั้งวง ง. จับสอดสูงหันขวา</p>			
	<p>14. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกท่ารำ ขุนกลาง ทรงเครื่องแม่ท่าที่ 4</p> <p>ก. เหนี่ยวเท้าจับลพบุรี ข. ตั้งวงผสมเท้า ค. จับตั้งวง ง. จับสอดสูงหันขวา</p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>15. ชื่อในข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกตำรา ขุนหลวง ทรงเครื่องแม่ท้าวที่ 5</p> <p>ก. เหนียวเท้าจิบลพบุรี ข. ตั้งวงผสมเท้า ค. จีบตั้งวง ง. จีบสอดสูงหันขวา</p>			
<p>4. นักเรียน สามารถฝึก ปฏิบัติทำ รำขุนหลวง ทรงเครื่อง ตั้งแต่แม่ท้าว ที่ 7 ถึงแม่ ท้าวที่ 12 ได้ ถูกต้อง</p>	<p>16. ตำราในข้อใดต่อไปนีตรงกับเนื้อร้องที่ว่า ผองจักกา ยาสง่ายศ</p> <p>ก. ยืนท่าพรหมสีหน้า ข. ทำเชิดฉินกระดกเท้า ค. ทำจับสไบ ง. เหนียวเท้าซ้าย</p>			
	<p>17. ตำราในข้อใดต่อไปนีตรงกับเนื้อร้องที่ว่า ให้รูปเรียง หมจดดแลคมสันต์</p> <p>ก. ยืนท่าพรหมสีหน้า. ทำเชิดฉินกระดกเท้า ค. ทำจับสไบ ง. เหนียวเท้าซ้าย</p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>18. รูปดังต่อไปนี้ตรงกับชื่อท่ารำในข้อใด</p> <p>ก. เหนียวเท้าซ้ายข. ท่าเจดอินกระดกเท้า ค. ท่าจับที่เอว ง. เหนียวเท้าซ้าย</p>			
	<p>19. รูปดังต่อไปนี้ตรงกับชื่อท่ารำในข้อใด</p> <p>ก. ท่าเจดอินมือขวาถือแก้ว ข. พรหมสี่หน้าเหนียวเท้า ค. ท่าเจดอินกระดกเท้า ง. ยืนท่าพรหมสี่หน้า</p>			
	<p>20. การรำขุ่นนางทรงเครื่องแสดงให้เห็นถึงอะไร</p> <p>ก. การแต่งกายที่สวยงาม ข. ท่ารำที่สวยงาม ค. ผิดทุกข้อ ง. ถูกทุกข้อ</p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
5. นักเรียน สามารถฝึก ปฏิบัติทำ รำขุ่นกลาง ทรงเครื่อง ตั้งแต่แม่ท่า ที่ 13 ถึงแม่ ท่าที่ 18 ได้ ถูกต้อง	<p>21. ภาพในข้อใดตรงกับบทร้องดังต่อไปนี้ “ ท่วงท่า สันต์จัดบรรจง ”</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>			
	<p>22. ท่าที่ 14 ทำจับต้อข้อมือ ใช้ตีบทตรงกับบทร้องในข้อ ใด</p> <p>ก. กองไคกำไลมือคูเหมาะมัน</p> <p>ข. ซ้ายขวาจัดสรรงามเสริมส่ง</p> <p>ค. อะเจียนเจียจจรคณิวตั้งจำนง</p> <p>ง. พิศรูปทรงสมชายชาติรี</p>			
	<p>23. ท่าที่ 20 ทำยื่นเกล้ามือ ใช้ตีบทตรงกับบทร้องในข้อ ใด</p> <p>ก. พิศรูปทรงสมชายชาติรี</p> <p>ข. ทั้งลายสักบอกฤทธาความกล้าหาญ</p> <p>ค. สมชายชาญแห่งขอมบุรีศรี</p> <p>ง. น้ำปรุงหอมจริงใจสตรี</p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	<p>24. ทำที่ 21 จีบแบบลพบุรี ใช้ตีบทตรงกับบทร้องในข้อใด</p> <p>ก. พิศรูปทรงสมชายชาตรี</p> <p>ข. ใ้รู้ปเรียงหมจดจแลคมสันต์</p> <p>ค. ซ้ำปัวจยกทอลายพรายพรรณ</p> <p>ง. จรลีหมายพบประสบนาง</p>			
	<p>25. ภาพในข้อใดตรงกับบทร้องดังต่อไปนี้ “จรลีหมายพบประสบนาง”</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
6. นักเรียน สามารถฝึก ปฏิบัติทำ ร้านกลาง ทรงเครื่อง ตั้งแต่แม่ทำ ที่ 19 ถึงแม่ ทำที่ 24 ได้ ถูกต้อง	26. การแสดงร้านกลางทรงเครื่องจัดว่าเป็นการแสดง ประเภทใด ก. ร้านเดี่ยว ข. ร้านมาตรฐาน ค. ร้านหมู่ ง. ร้านในวรรณคดี			
	27. เหนียวเท้าซ้ายสอดสูง เป็นลักษณะแม่ทำในลำดับที่ เท่าไร ก. ลำดับที่ 19 ข. ลำดับที่ 20 ค. ลำดับที่ 21 ง. ลำดับที่ 22			
	28. ผาสาทอแขนเป็นลักษณะแม่ทำในลำดับที่เท่าไร ก. ลำดับที่ 20 ข. ลำดับที่ 21 ค. ลำดับที่ 22 ง. ลำดับที่ 23			

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		+1	0	-1
	29. ภาพต่อไปนี้นี้เป็นลักษณะของแม่ท่าที่เท่าไร ก. ลำดับที่ 21 ข. ลำดับที่ 22 ค. ลำดับที่ 23 ง. ลำดับที่ 24			
	30. ภาพต่อไปนี้นี้เป็นลักษณะของแม่ท่าที่เท่าไร ก. ลำดับที่ 21 ข. ลำดับที่ 22 ค. ลำดับที่ 23 ง. ลำดับที่ 24			

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตารางภาคผนวกที่ 8 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ
จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง ำขุนलगทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม $\sum R$	เฉลี่ย IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
3	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
10	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
13	+1	0	+1	+1	+1	+5	0.80	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
15	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
22	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
24	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม $\sum R$	เฉลี่ย IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
25	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
27	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
28	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
29	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง
30	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 พบว่าข้อสอบทุกข้อมีค่าสูงกว่า .05 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 9 ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ราชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อ ที่	ความยาก (p)	แปลผล ความยาก	อำนาจจำแนก (B)	แปลผล อำนาจจำแนก	สรุปผล
1	0.44	ปานกลาง	0.60	สูง	ใช้ได้
2	0.40	ปานกลาง	0.75	สูง	ใช้ได้
3	0.44	ปานกลาง	0.95	สูง	ใช้ได้
4	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.55	ปานกลาง	ใช้ได้
5	0.58	ปานกลาง	0.50	ปานกลาง	ใช้ได้
6	0.62	ค่อนข้างง่าย	0.70	สูง	ใช้ได้
7	0.44	ปานกลาง	0.60	สูง	ใช้ได้
8	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.90	สูง	ใช้ได้
9	0.62	ค่อนข้างง่าย	0.70	สูง	ใช้ได้
10	0.40	ปานกลาง	0.75	สูง	ใช้ได้
11	0.44	ปานกลาง	0.60	สูง	ใช้ได้
12	0.44	ปานกลาง	0.60	สูง	ใช้ได้
13	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.55	ปานกลาง	ใช้ได้
14	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.55	ปานกลาง	ใช้ได้
15	0.62	ค่อนข้างง่าย	0.70	สูง	ใช้ได้
16	0.71	ค่อนข้างง่าย	0.40	ปานกลาง	ใช้ได้
17	0.78	ค่อนข้างง่าย	0.70	สูง	ใช้ได้
18	0.62	ค่อนข้างง่าย	0.70	สูง	ใช้ได้
19	0.40	ปานกลาง	0.40	ปานกลาง	ใช้ได้
20	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.55	ปานกลาง	ใช้ได้

สรุปคุณภาพแบบทดสอบ

ค่าความยาก ระหว่าง 0.40 – 0.78

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.40 – 0.95

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามวิธีของโลเวท (Lovett) เท่ากับ 0.87

ภาคผนวก ฉ

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ แผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ราชุนล่างทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 10 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงรำ ชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1. เนื้อหา มีความถูกต้องในด้านวิชาการ					
2. เนื้อหา มีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ (นาฏยศัพท์)					
3. เนื้อหา มีความทันสมัย					
4. เนื้อหา มีความน่าสนใจ					
5. เนื้อหา มีปริมาณเหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน					
ด้านกิจกรรม					
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับเป็นขั้นตอน					
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลา					
8. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
9. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ปลอดภัย					
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
11. สื่อการสอนมีความทันสมัย					
12. สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
13. สื่อการสอนดึงดูดความสนใจ					
14. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย					
ด้านผู้สอน					
15. ผู้สอนมีความรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน					
16. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
17. ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน					
18. ผู้สอนมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่าย					

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านเครื่องมือวัดผล					
19. เครื่องมือวัดผลการเรียนมีความเหมาะสม					
20. เครื่องมือวัดผลสามารถวัดได้สอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ การแสดงรำ ชุนกลางทรงเครื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหามีความถูกต้องในด้านวิชาการ	4.67	0.48	มาก
2. เนื้อหา มีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ (นาฏศัพท์)	4.69	0.47	มาก
3. เนื้อหา มีความทันสมัย	4.69	0.47	มาก
4. เนื้อหา มีความน่าสนใจ	4.80	0.40	มาก
5. เนื้อหา มีปริมาณเหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน	4.69	0.47	มาก
รวมเฉลี่ย	4.71	0.33	มาก
ด้านกิจกรรม			
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับเป็นขั้นตอน	4.71	0.46	มาก
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลา	4.67	0.48	มาก
8. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.69	0.36	มาก
9. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ปลอดภัย	4.67	0.48	
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.71	0.46	มาก
รวมเฉลี่ย	4.71	0.36	
ด้านสื่อการเรียนการสอน			
11. สื่อการสอนมีความทันสมัย	4.71	0.46	มาก
12. สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.78	0.42	มาก
13. สื่อการสอนดึงดูดความสนใจ	4.67	0.48	มาก
14. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.71	0.46	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
รวมเฉลี่ย	4.72	0.32	มาก
ด้านผู้สอน			
15. ผู้สอนมีความรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน	4.71	0.46	มาก
16. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.78	0.42	มาก
17. ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4.67	0.48	มาก
18. ผู้สอนมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่าย	4.71	0.46	มาก
รวมเฉลี่ย	4.72	0.32	มาก
ด้านเครื่องมือวัดผล			
19. เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.71	0.46	มาก
20. เครื่องมือวัดผลสามารถวัดได้สอดคล้องตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.78	0.42	มาก
รวมเฉลี่ย	4.74	0.33	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.71	0.26	มาก

ภาคผนวก ข

ภาพการฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

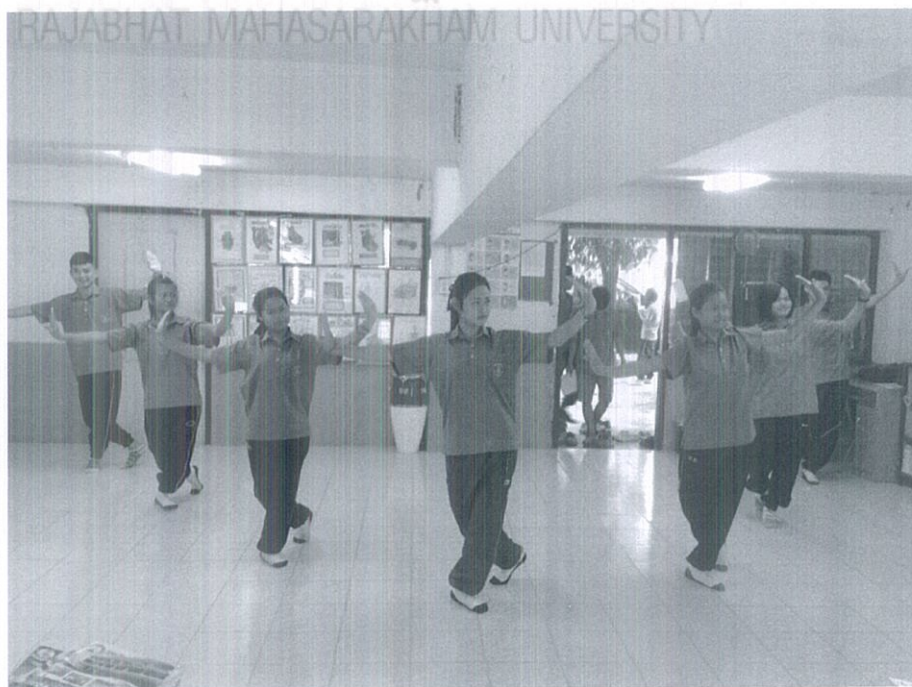
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การฝึกปฏิบัติ ชั้นสาธิตหรือการเรียนแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

งานให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

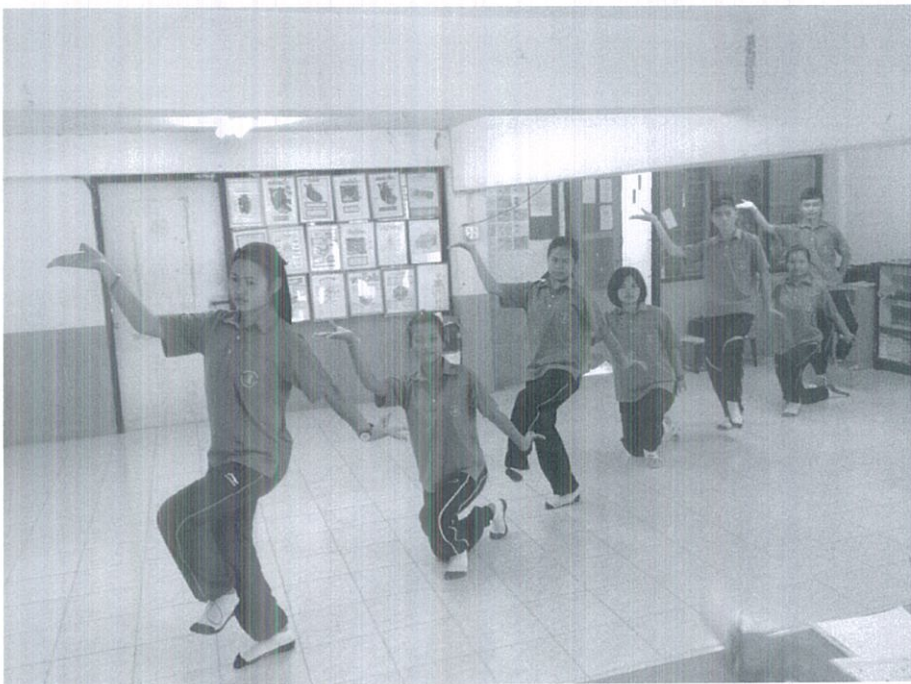

ชั้นให้เทคนิควิธีการกระทำอย่างถูกต้อง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชั้นให้เทคนิควิธีการกระทำอย่างถูกต้อง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะ

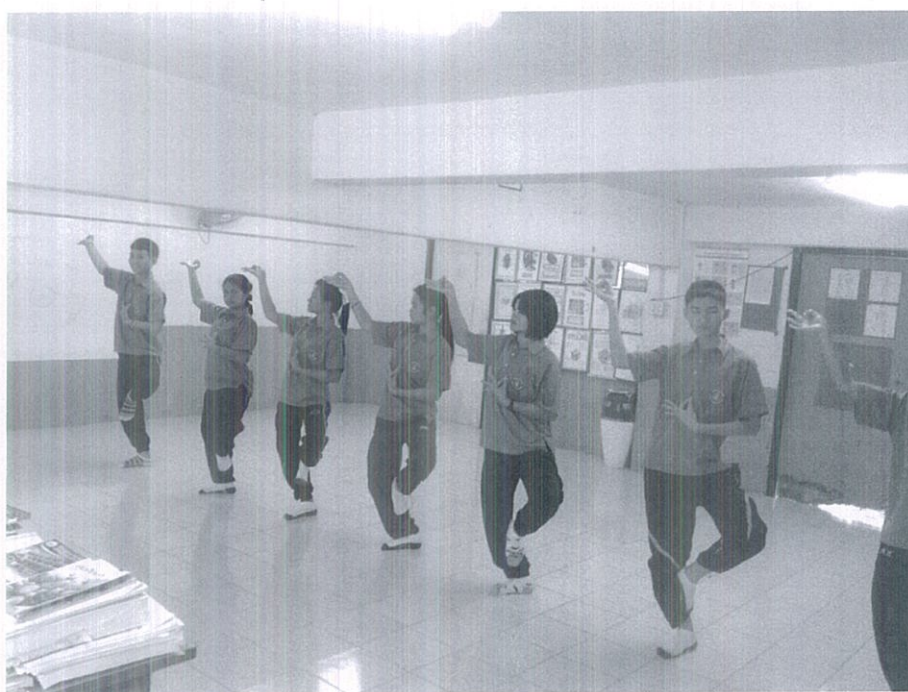
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชั้นประยุกต์ใช้และการคิดริเริ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. อูรารมย์ จันทมาลา

ด้วย นายก้องเกียรติ ใจเย็น รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๘๐๑๒๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร. ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ

ด้วย นายก้องเกียรติ ใจเย็น รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๘๐๑๒๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณกนกวรรณ กันสินธุ์

ด้วย นายก้องเกียรติ ใจเย็น รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๘๐๑๒๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๓๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณอำนวย เลื่อมใส

ด้วย นายก้องเกียรติ ใจเย็น รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๘๐๑๒๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓๘

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายก้องเกียรติ ใจเย็น
วันเกิด	วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 2 บ้านดงครึ่งใหญ่ ตำบลดงครึ่งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 45150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานราชการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนาป่าวิทยาคม อำเภอนาป่า จังหวัดร้อยเอ็ด บริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2555	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาศิลปะการแสดง วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY